

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

2014

Bc. Markéta Smýkalová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Dobrovolnictví pro kulturu

Bc. Markéta Smýkalová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Evropská kulturní studia

Diplomová práce

Dobrovolnictví pro kulturu

Bc. Markéta Smýkalová

Vedoucí práce:

PhDr. Lada Hanzelínová

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen
uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala mé vedoucí diplomové práce paní PhDr. Ladě Hanzelínové za pomoc a cenné rady.

Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří se podělili o své zkušenosti a umožnili mi tak nový pohled na možnosti dobrovolnictví v oblasti kultury.

Velké díky za informování mezi dobrovolníky o mé diplomové práci patří slečně Evě Kraftové, panu Karlu Ženíškovi, panu Ing. Petru Kostnerovi a Petře Záhrubské.

Obsah

1	ÚVOD	5
2	TEORETICKÁ ČÁST	7
2.1	Kultura x kultura jako zábava	8
2.1.1	Kultura	8
2.1.2	Kultura jako mentální naprogramování.....	10
2.1.3	Kultura jako zábava	12
2.2	Vytváření občanské společnosti	14
2.2.1	Občanský sektor	17
2.2.2	Dobrovolnické organizace občanského sektoru	19
2.3	Občanská společnost jako součást kultury	21
3	DOBROVOLNICTVÍ	22
3.1	Dobrovolnictví a společnost	22
3.2	Formy dobrovolnictví.....	23
3.2.1	Dobročinnost a dárcovství	24
3.2.2	Dobrovolná služba	24
3.2.3	Dobrovolnictví veřejně prospěšné	25
3.2.4	Dobrovolnictví vzájemně prospěšné.....	25
3.2.5	Dobrovolná občanská výpomoc.....	25
3.3	Dělení dle Skovajsy.....	26
3.4	Druhy dobrovolnictví z hlediska času.....	26
	<i>Příležitostné či jednorázové</i>	<i>26</i>
	<i>Pravidelné krátkodobé</i>	<i>26</i>
	<i>Pravidelné dlouhodobé</i>	<i>26</i>

3.5 Dobrovolnictví v kultuře	27
3.5.1 Péče o hmotné a nehmotné kulturní dědictví	27
3.5.2 Veřejné kulturní služby	27
3.5.3 Výčet aktivit „pro kulturu“	28
4 TEORETICKÉ PŘEDPOKLADY PRO ZJIŠTĚNÍ MOTIVACE DOBROVOLNÍKA	29
4.1 Motivace dobrovolníka	29
4.1.1 Dobrovolník.....	30
4.1.2 Předpoklad motivace dobrovolníka.....	30
4.2 Výchova k hodnotám	31
4.2.1 Chování, postoje a jednání	32
4.2.2 Druhy altruismu.....	32
4.2.2.1 Reciproční altruismus	33
4.2.2.2 Normativní altruismus	34
4.2.2.3 Emocionální altruismus	34
5 METODOLOGICKÁ ČÁST	35
5.1 Kvalitativní výzkum.....	35
5.2 Cíl výzkumu	36
5.3 Výzkumné otázky	36
5.4 Respondenti	37
5.5 Metodologie.....	38
5.6 Etika výzkumu	38
5.7 Možná omezení studie.....	39
5.8 Možné přínosy studie	39

6 ANALÝZA DAT	40
6.1 Výzkumný vzorek	40
6.2 Dobrovolnictví jako „zábava“	41
6.3 Předpoklady pro analýzu rozhovorů	41
6.3.1 Vnitřní motivace	42
6.3.2 Občanská společnost a dobrovolník.....	42
6.4 Způsoby interakce	43
6.4.1 Přímá interakce	43
6.4.2 Zpětná vazba.....	44
6.4.3 Zhodnocení.....	44
6.5 Analýza	45
6.5.1 PSYCHICKÉ DISPOZICE.....	46
6.5.2 SOCIALIZACE	48
6.5.2.1 Rodina.....	49
6.5.2.2 Škola	53
6.5.2.3 Práce.....	54
6.5.2.4 Komunita, Kamarádi, Skupiny.....	57
6.5.3 OBČANSKÁ SPOLEČNOST A ROZVOJ DOBROVOLNICTVÍ.....	59
6.5.3.1 Reakce na společnost.....	59
6.5.3.2 Formální / neformální dobrovolná činnost.....	60
6.5.3.3 Organizace.....	60
6.5.3.4 Aktuální zpětná reflexe respondentů.....	61
6.5.4 Shrnutí	61
7 INTERKULTURNÍ KOMPARACE	63
7.1 Kooperace mezi lidmi z odlišného kulturního prostředí	64
7.2 Uspokojování potřeb?	65

7.3 Analýza dobrovolnictví z hlediska funkcí	67
7.4 Egoismus nebo altruismus?	69
7.5 Shrnutí.....	72
8 ZÁVĚR	73
9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	75
10 RESUMÉ	79
11 PŘÍLOHY.....	80

1 ÚVOD

Pro svou diplomovou práci jsem zvolila téma *Dobrovolnictví pro kulturu*, které považuji za zajímavé téma pro pole výzkumu k zjištění motivace dobrovolníků v oblasti kultury.

V první části práce jsou vytyčena teoretická východiska, ze kterých výzkum vychází. Cílem výzkumu je zjistit motivaci dobrovolníků v oblasti kultury. Dobrovolnictví v kultuře zahrnuje širokou škálu činností: „*Pomoc zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase, péče o zachování kulturního dědictví, pořádání kulturních akcí, pomoc při uskutečňování projektů a programů mezinárodních organizací a institucí včetně mezinárodních nevládních organizací.*“¹

První teoretické východisko se zajímá o utváření identity jedince v sociokulturním prostředí. Sociokulturní prostředí jedince ovlivňuje v jeho vlastním vývoji, utváření identity a vlastních názorů. V aplikaci na dobrovolnictví právě identita jedince (potřeby, myšlení, cítění, chtění apod.) ovlivňuje volbu oblasti dobrovolnictví.

Změna společnosti, vytvoření občanské společnosti, přinesla člověku nové možnosti, jak trávit volný čas jako dobrovolník. Pro vymezení termínu občanské společnosti mi je nápomocna publikace od Skovajsy *Občanský sektor* a od Dohnalové *Antropologie občanské společnosti*. Součástí občanské společnosti jsou mnohá formální a neformální uskupení, která pokrývají to, co sami lidé chtějí, to co je ve společném zájmu a v zájmu druhých. Dobrovolnictví má zde nezastupitelné a významné místo.

¹ Metodické doporučení Ministerstva kultury. *Hestia* [online] 2014. Poslední změna 2014 [cit. 1.2.2014]. Dostupné z: <http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2012/06/Methodick%C3%A9-doporu%C4%8Den%C3%AD-MK-%C4%8CR-pro-dobrovolnictv%C3%AD-v-kultu%C5%99e-a-um%C4%9Bn%C3%AD5.pdf>.

Dalším teoretickým východiskem je oblast dobrovolnictví obecně a jeho specifická oblast, tj. dobrovolnictví v kultuře. Jednou z důležitých součástí této práce je jasné vysvětlení pojmů, se kterými v práci operuji.

Druhá část práce se zabývá výzkumem *Dobrovolnictví pro kulturu*, jehož cílem je zjistit motivaci respondentů pro vykonávání dobrovolné činnosti v kultuře v rámci formálních a neformálních uskupení. Pro výzkum jsem zvolila kvalitativní metodu, forma polostrukturovaného a narativního biografického rozhovoru. Výzkumný vzorek se sestává z 15 respondentů, kteří se pohybují v oblasti kultury. Na základě teoretické části jsem vymezila důležité oblasti pro analýzu dat a následnou interpretaci. Jedná se o psychické dispozice dobrovolníka (vnitřní motivace), socializace a vztah občanské společnosti a dobrovolnictví.

V závěru analyzuji data a provádím interkulturní komparaci dobrovolníků z ČR a Německa. V komparaci vycházím ze svého výzkumu a z diplomové práce Dr. Barbary Moschner a z *Journal für Psychologie* z článku „*Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz*“. Cílem této části je zjistit podobnosti v motivaci dobrovolníků a jak je vnímáno dobrovolnictví v německém prostředí.

Diplomová práce může být dále využita pro další výzkum dobrovolnictví. Z toho důvodu v přílohách zveřejňuji všechny přepisy rozhovorů a vyplněné dotazníky respondentů.

2 TEORETICKÁ ČÁST

První část práce se zabývá teoretickými východisky, ze kterých výzkum *Dobrovolnictví pro kulturu* vychází. Cílem této části je popsat srozumitelně terminologii oblastí, které jsou významné pro utváření identity člověka ve společnosti a jeho dobrovolné činnosti. V práci se zabývám těmito oblastmi: kultura, „kultura jako zábava“, občanská společnost, dobrovolnictví a výchova k hodnotám.

Každá oblast má svůj dílčí cíl, ať už seznámení či uvědomění, jak se společnost mění a na základě ní i jedinec. Zaujímá určité postoje, vytváří si hodnoty a názory. Vymezené oblasti se vztahují k výzkumu, jehož hlavním cílem je zjistit motivaci dobrovolníků pro vykonávání činnosti v oblasti kultury.

Individualita každého jedince je založena na mnoha aspektech, proto jsem zvolila taková teoretická východiska, která mi budou pro výzkum a jeho analýzu motivace dobrovolníků ve vykonávání činnosti v oblasti kultury, co nejvíce nápomocna. Z uvedených teoretických východisek, jsem vymežila dvě výzkumná pole – vnitřní motivace jedince a vztah občanské společnosti a dobrovolníka, ze kterých výzkum vychází. Výzkumem východiska buď potvrdím, že mají vliv na utváření motivace nebo je vyvrátím jako oblast, která není stěžejní, tedy jako nevhodná pro zvyšování motivace pro činnost dobrovolníka.

2.1 Kultura x kultura jako zábava

V mé diplomové práci operuji se dvěma pojmy kultury. První pojem popisuje kulturu ve smyslu základů společnosti. Definice kultury je mnohovýznamová. Nabízím několik definic kultury, ve kterých jsou zřetelné procesy socializace a enkulturace.

Pro výzkum vycházím z konceptu kultury Geerta Hofstedeho. Ten kulturu nazývá „*mentálním naprogramování*“². Přijímání kultury jedince dochází pochopením způsobů projevů kultury (viz Příloha 21, obr. č. 2).

Druhý pojem jsem nazvala „kultura jako zábava“, která je výstupem uspokojování potřeb jedince. Je to oblast, v níž se dobrovolník seberealizuje, sebevzdělává a uspokojuje své potřeby. Kultura jako zábava vychází z psychologického hlediska osobnosti. Jsou to jeho motivy, myšlení, přání a cíle dobrovolníka. Aktivity jsou u jedince provázeny pocity, které mohou být jak negativní, tak pozitivní. Jedná se o aktivity v kulturní oblasti: divadlo, koncerty, workshopy, projekty pro různé cílové skupiny, volnočasové aktivity apod.

2.1.1 Kultura

*„Kultura je chápána jako celistvý systém významů, hodnot a společenských norem, kterými se řídí členové dané společnosti a které socializací předávají dalším generacím.“*³

Jak už vyplývá z uvedené definice, kultura je úzce spojena s procesem socializace. Člověk se rodí do kulturního prostředí, procesem socializace si osvojuje kulturní způsoby chování, cítění a vytváří si vlastní interpretaci společnosti. Nakonečný proces socializace zastřešuje pojmem „*svět kultury*“⁴, jenž je zastoupený symboly podněcující specifické způsoby lidského chování.

²(HOFSTEDE, 1999, s. 6)

³(DOHNALOVÁ, 2004, s. 13)

⁴(NAKONEČNÝ, 1998, s. 28)

V souvislosti s osvojováním kultury uvádí Dohnalová další proces, tj. „enkulturace“⁵. „Kulturu lze považovat za uspořádaný systém významů a symbolů, v jejichž mezích se odehrávají sociální interakce.“⁶ Touto definicí chci ukázat, že se tyto dva procesy prolínají. Začleňování do společnosti nelze bez přijetí kultury, díky níž se ve společnosti jedinec orientuje. Dohnalová uvádí propojení těchto dvou procesů následovně: „Lidská činnost je do značné míry výsledkem kultury a výchovy v určitém společenském prostředí.“⁷

V krátkosti je třeba tyto dva procesy vymezit. V průběhu socializace, sbíráme zkušenosti během dospívání a života samotného - rodinná výchova, školní vzdělávání, díky němuž se uskutečňuje výstavba osobnosti jako specificky lidského způsobu psychické činnosti.

Osvojování kultury jedincem, enkulturace, zahrnuje proces učení, díky němuž si člověk v dětství a v dospívání osvojuje kulturu, hodnoty, normy dané společnosti, rozkrývá systém symbolů a učí se jej užívat.

Sociokulturní vlivy provázejí tyto dva procesy. Vytváří určitý systém závazných a očekávaných vzorců chování, systém rolí v kulturním prostředí tzv. „sociální zkušenost“⁸, která je získávána v rámci kultury, subkultury a mezilidských vztahů, do kterých vstupujeme. Tím je vytvořen prostor pro sociální interakce, které jsou předmětem dobrovolnictví.

⁵(DOHNALOVÁ, 2004, s. 136)

⁶(GEERTZ, 2000, s. 167)

⁷(DOHNALOVÁ, 2004, s. 13)

⁸(NAKONEČNÝ, 1998, s. 33)

2.1.2 Kultura jako mentální naprogramování

Kultura má více významů, ve svém výzkumu vycházím z teorie kultury jako mentálního naprogramování Geerta Hofstedeho.

Kultura dle Hofstedeho zahrnuje „vzorce myšlení, cítění a potenciálu pro jednání“. Jedinec si ji osvojuje sociálními interakcemi a učením v průběhu celého života. Hofstede: „Kulturu se učíme, nedědíme ji. Je dána naším sociálním prostředím, ne našimi geny. Kulturu musíme na jedné straně odlišit od lidské přirozenosti a na straně druhé od osobnosti jednotlivce.“⁹

Programování kultury se uskutečňuje socializačními činiteli – rodina, sociální okolí, škola, ve skupinách, komunitách. Prochází třemi úrovněmi (viz Příloha 22, obr. č. 3).

„Lidská přirozenost“¹⁰ jsou fyziologické potřeby jedince a vnímání pocitů jako jsou „strach, hněv, láska, radost, smutek, potřebu sdružovat se s druhými, hrát si a cvičit se, schopnost všímat si svého a mluvit o tom s druhými lidmi.“¹¹ I když termín „lidská“ odkazuje k tomu, že se jedná výhradně o lidskou záležitost, opak je pravdou, jelikož máme mnoho společného se světem zvířat.

„Osobnost“¹² je souborem mentálních programů, které nesdílí s žádným jiným lidským jedincem. „Je založena na rysech, které jsou zčásti zděděny, dány pro jednotlivce jedinečným souborem jeho (jejích) genů a zčásti jsou naučené. „Naučené“ znamená modifikované jak vlivem kolektivního programování (kulturou), tak jeho (její) osobnostní zkušenosti.“¹³

Kulturu jako mentální naprogramování přijímáme po celý svůj život sociálními interakcemi ve společnosti. Způsoby, jak se kultura projevuje,

⁹(HOFSTEDE, 1999, s. 6)

¹⁰(HOFSTEDE, 1999, s. 7)

¹¹(HOFSTEDE, 1999, s. 7)

¹²(HOFSTEDE, 1999, s. 7)

¹³(HOFSTEDE, 1999, s. 7)

popisuje Geert Hofstede v „*Cibulovém diagramu*“ (viz Příloha 21, obr. č. 2).

Tento koncept vychází z projevů společnosti. Jádrem jsou „*hodnoty*“¹⁴, které si jedinec osvojuje již jako dítě, „*ne vědomě, ale implicitně*“.¹⁵ Hodnoty nejsou jednotně univerzální pro všechny jedince stejně. Míru univerzálnosti stanovují normy, morální a právní předpisy společnosti, kde se jedinec pohybuje.

„*Rituály*“¹⁶ jsou společensky požadovány, jedná se o kolektivní činnost. Příkladem jsou způsoby, jimiž se zdravíme, „*vyjadřujeme jim uznání a společenské či náboženské ceremonie*“.¹⁷

„*Hrdinové*“¹⁸ jsou osoby žijící či zesnulé, skutečné či vymyšlené, které mají charakteristiky v kultuře vysoce ceněné a které tak slouží jako příklad ostatním.

„*Symboly*“¹⁹ jsou slova, gesta, obrazy či předměty a mají pro ty, kdo se na dané kultuře podílejí konkrétní významy. Staré symboly mohou nahradit nové. Jedinec se učí rozumět významům, symboly umožňují jeho osobnostní rozvoj. Pochopení významů usnadňuje dorozumívání s okolím.

Jedinec vnímáním projevů kultury poznává svůj svět, interpretuje významy a to mu umožňuje snadnější orientaci ve společnosti, ve které žije.

¹⁴(HOFSTEDE, 1999, s. 7)

¹⁵(HOFSTEDE, 1999, s. 9)

¹⁶(HOFSTEDE, 1999, s. 9)

¹⁷(HOFSTEDE, 1999, s. 9)

¹⁸(HOFSTEDE, 1999, s. 8)

¹⁹(HOFSTEDE, 1999, s. 8)

2.1.3 Kultura jako zábava

„Kultura jako zábava“ zahrnuje oblasti v kultuře, kde jedinec přispívá svou aktivní činností kultuře (viz kapitola 3.5.3). Předpokladem pro aktivní činnost v kultuře jsou především záliby jedinců. *„Záliby jsou zaměřeny spíše na činnost, která je tu prostředkem uspokojování.“*²⁰

Jedinec aktivní činností uspokojuje své potřeby a dále se seberealizuje. Aktivní činnost vychází z motivace jedince. Motivace je směřována prvotním motivem.

*„Motiv vyjadřuje stav vnitřní pohnutky, nikoliv vnější objekt.“*²¹ Motivace je tedy jednání s určitým cílem tj. uspokojování potřeb. Ve svém výzkumu vycházím z Maslowovy teorie potřeb. Maslowova „pyramida potřeb“²² je rozdělena do 7 úrovní (viz Příloha 3, obr. č. 1). O úrovni 7 mluví Maslow jako o „metapotřebách“²³: *„Systém těchto vývojově nejvyšších potřeb je vyjádřen v pojmu sebeaktualizace či sebeuskutečnění, které vyjadřuje touhu člověka po dokonalosti a osobním růstu.“*²⁴

Dalším předpokladem pro kulturu jako zábava jsou psychické dispozice jedince. Není záměrem se jimi podrobně zabývat, odkazují na publikaci *Psychologie osobnosti*²⁵, která se této problematice podrobným způsobem věnuje.

Poskytnu zde jen krátký exkurz charakteristik, které byly zakomponovány do otázek výzkumu pro respondenty.

Člověk je bio-psycho-sociální-spirituální bytost. Tento model osobnosti, zahrnuje oblast prostředí, vlastní identity, sounáležitost ke skupině a také vlastního ducha. Je tedy zřejmé, že člověk je determinován genetickými dispozicemi, psychickou vybaveností

²⁰(NAKONEČNÝ, 1998, s. 124)

²¹(NAKONEČNÝ, 1998, s.124)

²²(NAKONEČNÝ, 1998, s. 130)

²³(NAKONEČNÝ, 1998, s. 126)

²⁴(NAKONEČNÝ, 1998, s. 126)

²⁵(NAKONEČNÝ, 1998)

a společností. Přirozeností člověka, jakožto bytosti společenské, je potřeba spolčovat se a „sdružovat se“.

Psychologické hledisko jedince, nezahrnuje jen jedince samotného, ale také sociokulturní determinanty jako je společnost a kultura, která jedince utváří.

Rozdělení Nakonečného na dvě základní charakteristiky osobnosti považuji za výstižné pro reflexi motivace ve vykonávání dobrovolnictví.

„Osobnost jako struktura a dynamika chování“²⁶ zahrnuje oblast vnímání, myšlení, cítění a chtění.

„Osobnost jako otevřený systém interakcí individua a jeho životního prostředí“²⁷ Charakteristiku osobnosti vysvětluje pojem „sociokulturní determinace osobnosti“²⁸, které jsou předmětem další kapitoly (viz kapitola 2.3).

Podstata jedince je důležitým aspektem, jak zjistit motivaci pro vykonávání činnosti v oblasti kultury. Osobnost je utvářena kulturními vzorci chování, tj. „normami chování, ale i myšlením a cítěním, normami, které vystupují jako tradice, zvyklosti, móda, mravy, zákony a tabu.“²⁹

²⁶(NAKONEČNÝ, 1998, s. 13)

²⁷(NAKONEČNÝ, 1998, s. 13)

²⁸(NAKONEČNÝ, 1998, s. 27)

²⁹(NAKONEČNÝ, 1998, s. 28)

2.2 Vytváření občanské společnosti

Zvolila jsem definici společnosti, ze které jsou zřejmé procesy, kterým jsem se věnovala v předcházející kapitole (proces socializace a enkulturace).

Kulturní antropologie se zabývá vlivem člověka na kulturu a obráceně. Kulturu definuje jako *„celek společenských jevů, výsledek vzájemné působení lidí v určitém historickém, prostorovém, kulturním a sociálním kontextu.“*³⁰

Občanská společnost popisuje společnost jako vzájemné fungování jedinců v demokratické společnosti. To pramení z potřeb jedince, který má potřebu „sdružovat se“. Jedná se o oblast *„sdružování neformálního nebo formálního charakteru, hnutí a iniciativ a spolků, společností, církví, asociací, svazů, klubů, sborů, nadací a dalších subjektů, které usilují o naplnění nejrozmanitějších cílů.“*³¹ Svoboda je specifickým projevem činnosti jednotlivců, která je neodmyslitelnou součástí demokratické společnosti.

Skovajsa popisuje z hlediska historie vývoj chápání termínu občanské společnosti. Zde je mým cílem nastínit vývoj a používání termínu občanské společnosti v jeho prvopočátcích. V další části se zajímám o obnovu občanské společnosti v našem prostředí.

Prvopočátky lze vysledovat v myšlení antických a středověkých autorů: *„U starších autorů občanská společnost (societas civilis) označovala politický stav, představující protiklad přirozeného stavu bez politické autority a zákonů, tzn. politické společenství, v němž existuje ústřední moc a autority, pod jejíž ochranou občané žijí.“*³² Dnešní chápání občanské společnosti je odlišné, je v přímém rozporu s touto definicí.

Od 18. století je zaznamenán nový význam občanské společnosti, *„v němž je kladen důraz na existenci sféry svobodného občanského života*

³⁰(DOHNALOVÁ, 2004, s. 153)

³¹(SKOVAJSA, 2010, s. 63)

³²(SKOVAJSA, 2010, s. 64)

*mimo rodinu a stát.*³³ Podněty mnohým filozofů a politiků daly směr k dalšímu vývoji veřejného sektoru v 19. století. Charles Montesquieu: *„Občanská společnost jako strážce vlády zákonů a rovnováhy dělby moci.“*³⁴

Hlavním podnětem v 19. století pro vytváření veřejného sektoru byla sekularizace, oddělení církve od státu ve veřejném životě. Potřeba jedinců „sdružovat se“ byla zapříčiněna usilováním o změny ve společnosti, směřující k svobodné společnosti. Například francouzská revoluce, je důkazem potřeby lidí „sdružovat se“ za společným cílem. Do popředí vstoupila dobrovolná a spontánní činnost občanů ve veřejném sektoru, která byla reakcí na nárůst moci státu.

Obnova občanské společnosti je pozorována se vznikem demokratické společnosti jako reakce na komunistický režim. *„Obnova českého občanského sektoru zahájená před 20 lety představuje proces vytváření společenského prostředí a legislativního i ekonomického rámce důležitého pro vznik a působení organizací mimo stát a trh.“*³⁵ Dokladem je vznik zákona 83/1990 Sb. *O sdružování občanů*³⁶, který je základem pro upevňování občanských organizací (zakládání a činnosti organizací).

Společnost, v níž žijeme tj. moderní liberální demokratická společnost, je založena na základních hodnotách jako *„úcta k lidským, občanským a politickým právům a svobodám občanů a respekt k zákonům“*³⁷ Vytváří tak jedinci prostředí, ve kterém má právo realizovat svá základní občanská a politická práva, jedinec tak může dosahovat cílů dle vlastní volby a hájit tak své zájmy. Dosahování cílů jednotlivce v *„organizované občanské společnosti“*³⁸ je ve větší míře prospěšné pro veřejné účely. Vývoj společnosti má za následek úpravy zákona

³³(SKOVAJSA, 2010, s. 65)

³⁴(BROKL, 2002, s. 18)

³⁵(DOHNALOVÁ, 2004, s. 16)

³⁶ Zákon O sdružování občanů. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Poslední změna 1. 4. 2014 [cit. 1.3.2014]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/1505/z83_1990.pdf.

³⁷(SKOVAJSA, 2010, s. 62)

O sdružování občanů. Změna zákona O sdružování občanů 89/2012 Sb.³⁹ je platná od 1. 1. 2014.

Vznikající organizace občanské společnosti mají významnou roli, protože zapojují aktivně občany ve vytváření společenského prostředí. „*Instituce občanské společnosti tvoří a stanovují konkrétní zájmy a hodnotové systémy.*“⁴⁰ Vyplývá to z postojů a hodnot demokratické společnosti: „*individuální odpovědnost za vlastní život, solidarita s potřebnými, důvěra ve spoluobčany, pozitivní postoj k práci, úcta ke svobodě, tolerance a podpora demokratické vládní formy.*“⁴¹

Sféra občanského sdružování a soukromá „*filantropie*“⁴² je velice pestrá. Netýká se jen jedné společenské vrstvy, ale různorodých skupin, které se liší mírou intenzity v dosahování svých cílů, ale vždy je prosazují na základě „*předepsané normy*“⁴³ občanské skupiny. Tendence jedinců usilování k dosažení cílů je zřetelná, stejně tak jako solidarita a altruismus, které jsou součástí lidské povahy.

³⁸(SKOVAJSA, 2010, s. 146). „*Organizovaná občanská společnost je občanský sektor. Je spojena s organizacemi vytvořenými občany, které nemají za cíl vládnout ostatním lidem a které užívají příjmy pro realizaci záměrů odlišných od zisku.*“

³⁹Změna právní úpravy sdružovacího práva. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Poslední změna 1. 4. 2014 [cit.1.3.2014]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-zmene-pravni-upravy-sdruzovaciho-prava-od-1-ledna-2014.aspx>.

⁴⁰(DOHNALOVÁ, 2004, s. 15)

⁴¹(BROKL, 2002, s. 8)

⁴²(DOHNALOVÁ, 2004, s. 135) pozn.: vysvětlení pojmu *filantropie*: „*láska k člověku, bližnímu, projevená činem.*“

⁴³(SKOVAJSA, 2010, s. 35)

Pozn.: „*Občanské jednání neznamená jen jednání podporující zájmy celé politické pospolitosti, ale také sledování soukromých zájmů ve sdružení s druhými lidmi mimo rodinu. Základním rysem občanství je rovnost mezi všemi občany. Občanský sektor představuje oblast, v níž občané na rozdíl od veřejného sektoru mezi sebou udržují vztahy na základě rovnosti a které současně na rozdíl od tržního sektoru zahrnuje občanské jednání.*“

2.2.1 Občanský sektor

Termín „občanský sektor“⁴⁴ specifikuje „oblast lidské činnosti nacházející se mezi rodinou, trhem a státem.“⁴⁵ Občanský sektor řadíme dle rozdělení Rekořřika⁴⁶ do třetího či neziskového sektoru. Alternativní označení je také dobrovolný sektor nebo organizovaná občanská společnost (dále už jen OOS). Občanský sektor je prostorem pro participaci občanů ve společnosti. Z pohledu dobrovolnické činnosti vychází participace v občanské společnosti z potřeb a cílů dobrovolníků. Skovajsa nabízí několik modelů občanské společnosti. Vybrala jsem dva modely participace, které se mi potvrdily vlastním výzkumem. První modelem je „pomoc znevýhodněným skupinám“.⁴⁷ Není nutné, aby dobrovolníci byli členi nestátní neziskové organizace. Druhý model je „reakcí na společnost“⁴⁸, dobrovolníci chtějí svým přístupem změnit dosavadní situaci. „Nevládní organizace představují nástroj protestu občanů proti dominantním elitám jak v politickém, tak v ekonomickém smyslu.“⁴⁹

Činnost dobrovolníků v OOS má své nezanedbatelné místo. V dnešní době je dobrovolná činnost stále více aktuální, je tudíž nasnadě o činnosti dobrovolníků informovat společnost a poskytnout jim další podporu pro udržení minimálně dosavadního rozvoje. Zvýšením motivace občanů pro vykonávání dobrovolné činnosti může pomoci společnosti v její rehabilitaci.

⁴⁴(SKOVAJSA, 2010)

⁴⁵(SKOVAJSA, 2010, s. 16)

⁴⁶(SKOVAJSA, 2010, s. 32)

„Soukromý sektor – představuje oblast soukromých zaměřených na dosažení zisku. „Jádrem soukromého sektoru je trh, mechanismus vyrovnávání nabídky a poptávky zajišťující spontánní koordinaci ekonomických aktivit

Veřejný sektor – tvoří ho stát a samospráva, souhrnně označované jako veřejná správa. Často se pro stručnost výraz stát používá pro celou veřejnou správu.

Třetí, soukromý neziskový sektor - představuje oblast soukromých subjektů zaměřených na jiné cíle než dosažení zisku.“

⁴⁷(SKOVAJSA, 2010, s. 91)

⁴⁸(SKOVAJSA, 2010, s. 91)

⁴⁹(SKOVAJSA, 2010, s. 91)

Dobrovolníky či sdružení občanů spojují společné cíle a samotná dobrovolnost pro vykonávání činnosti, která není směřována za účelem dosažení zisku. *„Cíle legální, neomezující osobní, politická nebo jiná práva občanů, a nepatří k nim snaha dosáhnout soukromého zisku ani přímého podílu výkonu na politické moci.“*⁵⁰ V mé práci se zajímám o činnost dobrovolníků, jejichž činnost je prospěšná pro společnost (viz kapitola 3.2). Každý z nás se s dobrovolnou činností setkává prakticky denně, například pomoc při katastrofách, seniorům, postiženým lidem, kulturním zařízením apod.

*„Občanský sektor zahrnuje vedle formálních občanských organizací také nejrůznější neformální občanské aktivity, hnutí a shromáždění.“*⁵¹

Skovajsa uvádí typologii OOS z několika perspektiv – *„členství, typu činnost a z hlediska prospěšnosti“*⁵². V návaznosti na dobrovolnou činnost občanů se zajímám o poslední perspektivu OOS.

Rozdělení dle Skovajsy OOS na *„vzájemně prospěšné“*⁵³ a *„veřejně (obecně) prospěšné“*⁵⁴ vychází z altruismu, který je předpokladem dobrovolné činnosti v rámci formálních a neformálních uskupení.

OOS: *„Vzájemně prospěšné přinášejí přímý soukromý prospěch pouze svým členům, tyto organizace poskytují zvýhodněné služby svým členům, zajišťují pro ně zábavu a rekreaci, nabízejí jim finanční i jinou podporu nebo hájí jejich zájmy. Jde o sportovní oddíly, sběratelské a jiné zájmové spolky, svépomocné skupiny, odbory a družstva.“*

*Veřejně (obecně) prospěšné poskytují přímý prospěch veřejnosti nebo těm jejím částem, jimž pomáhat představuje veřejný zájem. Na základě právního vymezení sem v ČR patří všechny nadace a nadační fondy, účelová zařízení církví a obecně prospěšné společnosti.“*⁵⁵

⁵⁰(SKOVAJSA, 2010, s. 16)

⁵¹(SKOVAJSA, 2010, s. 19)

⁵²(SKOVAJSA, 2010, s. 41)

⁵³(SKOVAJSA, 2010, s. 41)

⁵⁴(SKOVAJSA, 2010, s. 41)

⁵⁵(SKOVAJSA, 2010, s. 41)

2.2.2 Dobrovolnické organizace občanského sektoru

Pro dobrovolnické organizace občanského sektoru (dále už jen DOOS) jsou charakteristické projevy solidarity a altruismu, důraz je kladen především na „veřejné dobro“.⁵⁶ Tyto projevy jsou důležité pro fungování společnosti.

Dohnalová popisuje DOOS následovně: *„Je sféra či subsystém společnosti, jež je analyticky a do jistého stupně také empiricky oddělena od sféry politiky, ekonomiky a náboženského života.“*⁵⁷

Dohnalová uvádí nynější stav DOOS: *„V nynější době se jim věnuje větší pozornost, staly se samostatnou oblastí společenského života, označují se jako část společnosti vedle státní sféry a trhu.“*⁵⁸ Stav společnosti nabízí možnosti každému občanovi stát se členem DOOS. DOOS vytváří prostor pro občany ke sdružování za účelem usilování o společný cíl či přání.

Charakteristika DOOS dle Dohnalové:

- 1) *„Spontánnost – vzniká nutně zdola, dobrovolným rozhodnutím a činností „obyčejných lidí“*
- 2) *Rozmanitost – tvoří jej samostatně dílčí skupiny a organizace*
- 3) *Veřejný zájem – i když se jednotlivé skupiny a organizace mohou zpočátku sdružovat jen okolo společných zájmů, sledují nakonec vždycky něco, co ryze spolkové zájmy přesahuje*
- 4) *Občanské prostředí – kde se organizuje na pozadí rovnostářské a vysoce individualizované společnosti“*⁵⁹

DOOS plní několik funkcí, uvádím zde ty, ze kterých ve svém výzkumu vycházím. Dle mého názoru nejvíce vystihují východiska pro dobrovolnou činnost. Jedná se o *„svépomoc nebo vzájemná pomoc -*

⁵⁶(DOHNALOVÁ, 2004, s. 16)

⁵⁷(DOHNALOVÁ, 2004, s. 16)

⁵⁸(DOHNALOVÁ, 2004, s. 16)

organizace jsou typicky vytvářeny skupinami nebo jednotlivci, kteří mají nějaký společný zájem nebo potřebu. Zajišťují vzájemnou pomoc, informace, podporu a spolupráci.⁶⁰

Specifické rysy DOOS dle Dohnalové:

- 1) „Odlišují se od neformálních uskupení nebo uskupení zcela účelových -. Čistě sociálních nebo rodinných – určitým stupněm formální institucionální existence.*
- 2) Jsou neziskové, sledují jiné účely než získávat zisk pro své vedení nebo členy.*
- 3) Jsou nezávislé, zvláště na státních nebo jiných úřadech, mohou se svobodně rozhodovat bez vnějších zásahů, podle svých vlastních pravidel a postupů.*
- 4) Musí být vedeny způsobem nazývaným nestranný. Dobrovolnické organizace jsou nejen neziskové, ale ti, kdo je vedou, to nesmí činit v naději na osobní výhody.*
- 5) Jsou do určitého stupně aktivní na veřejné scéně a jejich aktivita přispívá k veřejnému dobru.⁶¹*

⁵⁹(DOHNALOVÁ, 2004, s. 17)

⁶⁰(DOHNALOVÁ, 2004, s. 18)

⁶¹(DOHNALOVÁ, 2004, s. 19)

2.3 Občanská společnost jako součást kultury

Clifford Geertz: „Kulturu lze považovat za uspořádaný systém významů a symbolů, v jejichž mezích se odehrávají sociální interakce.“⁶²

Z této definice kultury vychází mé stanovisko. Dobré sociální vztahy jsou součástí DOOS, potažmo občanské kultury.

Vývoj jedince v občanské společnosti prochází několika fázemi – vlastní „sebe-organizace, participace a recipocita“.⁶³ Recipocita je jednání, které je směřované k vzájemnému užitku. Je spojena s očekáváním zpětné vazby podobné hodnoty. Recipocita vychází z kultury člověka.

Dobrovolnické organizace a nadace jsou součástí sociálního systému (sociální organizace) stejně jako kultury. „Souvisí s kulturou člověka – uvědomování si dobrých sociálních vztahů.“⁶⁴

Občanská kultura je prostoupena normami, které jsou možností k vytvoření způsobů mírumilovného a solidárního soužití. Obecná kultura představuje soužití v dané společnosti.

⁶²(GEERTZ, 2000, s. 167)

⁶³(DOHNALOVÁ, 2004, s. 19)

⁶⁴(DOHNALOVÁ, 2004, s. 19)

3 DOBROVOLNICTVÍ

Kořeny dobrovolnictví nalezneme již v antice. Aristoteles v *Etice Nichomachovy* uvádí hlavní rys mravního jednání společnosti, tedy „konání dobra“⁶⁵. „Dobrodince je jeho konání zároveň něčím krásným, těší se tedy z toho druhého, na kterém se toto krásno projevuje.“⁶⁶

V dobrovolnictví je obsaženo konání dobra pro druhé, z pohledu Aristotela je tedy „mravně krásné“⁶⁷. V nynější době uvažujeme o dobrovolnictví následovně: „Dobrovolnictví je vědomá, svobodně zvolená činnost ve prospěch druhých, kterou poskytují občané bezplatně. Dobrovolník dává vědomě část svého času, energie a schopností ve prospěch činnosti, která je časově i obsahově vymezena.“⁶⁸

3.1 Dobrovolnictví a společnost

Dnešní společnost nabízí široké spektrum činností, kde se dobrovolníci mohou uplatnit. Jejich činnost přispívá k podpoře chodu celé společnosti. Z hlediska společenského dobrovolnictví šetří finanční prostředky, jelikož je vykonáváno bezplatně. Pomoc dobrovolníků nezávisí na bezprostředním chodu organizace. Organizacím dobrovolníci nabízejí zpětnou vazbu, jsou to lidé „zvenčí“, kteří nejsou zatíženi postoji a zkušenostmi chodu organizace.

Oblasti dobrovolnictví jsou velice rozmanité, obecně se rozdělují do několika oblastí.⁶⁹ V práci se zabývám oblastí kultury, kterou nepovažuji

⁶⁵(ARISTOTELES, 2013, s. 17)

⁶⁶(ARISTOTELES, 2013, s. 17)

⁶⁷(ARISTOTELES, 2013, s. 19)

⁶⁸Metodické doporučení Ministerstva kultury. *Hestia* [online] 2014. Poslední změna 2014 [cit.1.2.2014]. Dostupné z: <http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2012/06/Metodick%C3%A9-doporu%C4%8Den%C3%AD-MK-%C4%8CR-pro-dobrovolnictv%C3%AD-v-kultu%C5%99e-a-um%C4%9Bn%C3%AD5.pdf>. s. 6.

⁶⁹ Oblasti dobrovolnictví. *Dobrovolník* [online]. Poslední změna 2014 [cit.1.3.2014]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/>.

„Oblasti dobrovolnictví: ve zdravotnictví, v kultuře, ve sportu, s dětmi a mládeží, v ekologii, mezinárodní dobrovolnictví a rozvojová spolupráce, dobrovolnictví při mimořádných událostech, dobrovolnictví firem, komunitní dobrovolnictví, dobrovolnictví v církvích a náboženských společnostech.“

za jednoznačně ohraničenou. Vnímám, že v této oblasti se prolínají mnohá specifika dalších oblastí dobrovolnictví (*v sociálních službách, sportu, s dětmi a mládeží a dalších*). Předpokládám, že výzkumem toto stanovisko potvrdím.

Dobrovolnictví v kultuře nabízí významnou pomoc, často nabízí činnosti na profesní úrovni, propojuje sociální vazby, zprostředkovává další kontakty, které jsou pro organizaci přínosem. Dobrovolníci vytvářejí volnočasové aktivity, jsou nápomocni při vytváření a organizaci záležitostí při různých kulturních akcích.

Důležitá je zpětná vazba dobrovolnictví pro jedince, který se aktivně věnuje dobrovolným aktivitám ve svém volném čase. V oblasti kultury má možnost rozvíjet kreativní činnosti, získávat nové poznatky, zkušenosti a sociální interakcí získávat nové kontakty. Pozorováním dobrovolné činnosti můžeme u jedince zjistit jeho cíle, očekávání, prožitky a mnohé další aspekty. Ty jsou hlavním předmětem výzkumu pro zjištění motivace dobrovolníka k vykonávání dobrovolné činnosti.

3.2 Formy dobrovolnictví

Dobrovolnictví se bezprostředně týká všech lidí, každý z nás byl někdy ve své podstatě dobrovolníkem. Stačí se zamyslet, zda jsme někdy někomu pomohli bez nároku na finanční odměnu. Dobrovolnictví vychází ze svobodné volby a z našeho vlastního rozhodnutí. Dobrovolnictví *„spočívá v tom, že jednotlivci participují na spontánních, soukromých a svobodně zvolených aktivitách, které přinášejí nějaký efekt pro veřejné společné blaho, které je pocítováno participanty.“*⁷⁰ Je těžké stanovit hranice dobrovolnictví mezi příbuznými a známými.

Uvedené formy dobrovolnictví vycházejí z projektu *Dobrovolníci pro kulturu*⁷¹, který byl realizován při příležitosti *Roku dobrovolnictví 2011*.

⁷⁰(DUBEN, 1996, s. 158)

⁷¹(MÜLLEROVÁ, 2011, s. 10-12)

3.2.1 Dobročinnost a dárcovství

S dobrovolnictvím úzce souvisí pojmy jako dobročinnost a dárcovství. Pokud chceme *„Dobročinnost považujeme za jednu z občanských ctností, která v naší západní kultuře má – bez ohledu na to zda jsme věřící, či nikoliv – své kořeny v křesťanské a ještě hlouběji v židovské morálce. Dobročinnost můžeme rozdělit na dvě formy, a to dárcovství a dobrovolnictví. Dárcovství je z běžného pohledu poměrně srozumitelný pojem, týkající se peněžitých či nepeněžitých darů určených potřebným občanům nebo na veřejně prospěšné účely prostřednictvím sbírek, nadací a nadačních fondů.“*⁷²

3.2.2 Dobrovolná služba

Dobrovolná služba je dlouhodobý dobrovolný závazek, vyplňuje náplň jako zaměstnání. Člověk dobrovolně pomáhá několik měsíců i let, i v jiné zemi. Dobrovolník má možnost poznat nové prostředí, kulturu a učit se novým věcem. Dobrovolná služba má společné znaky jako dobrovolnictví veřejně prospěšné.

V dobrovolné službě je důležitá kooperace mezi organizací a dobrovolníkem. *„Důležitá je doba trvání služby a formalizovaný vztah k organizaci, která vysílá a pro kterou pracuje. Tyto prvky jsou důležité zejména při dobrovolné službě v zahraničí, kdy je nutné zařídit pojištění a absolvovat různá školení.“*⁷³

⁷²(ŠIMKOVÁ, 2011, s. 6)

⁷³(ŠORMOVÁ, 2006, s. 8)

3.2.3 Dobrovolnictví veřejně prospěšné

Dobrovolnictví veřejně prospěšné vychází z aktivity občanů na základě jejich přesvědčení. Občan se angažuje pro druhé nebo pro změny ve společnosti.

Vztah dobrovolníka a organizace: *„Na tomto druhu dobrovolné činnosti je postavena práce mnoha neziskových organizací a její organizaci se věnují dobrovolnická centra. Tato činnost může plnit svou roli pouze tehdy, když je řádně zorganizována a když je vymezena role dobrovolníka a jeho vztah k zaměstnancům organizace. Dobrovolník potřebuje jasně znát poslání organizace, mít dobrý výcvik a cítit osobní odpovědnost za práce, které vykonává.“⁷⁴*

3.2.4 Dobrovolnictví vzájemně prospěšné

Dobrovolnictví vzájemně prospěšně se týká členů sdružení, spolku či klubu, kteří vykonávají dobrovolnou činnosti k dosažení svých zájmů a cílů.

3.2.5 Dobrovolná občanská výpomoc

„Dobrovolná občanská pomoc má znaky jako samozřejmost, spontánnost a neočekávané odměny.“⁷⁵ Je předpokladem reciproční pomoci, vzájemné služby.

⁷⁴(ŠORMOVÁ, 2006, s. 8)

⁷⁵(MÜLLEROVÁ, 2011, s. 6)

3.3 Dělení dle Skovajsy

Skovajsa rozděluje dobrovolnictví na „formální a neformální.“⁷⁶

Formální dobrovolnictví se odehrává v rámci nějaké organizace, jde o smluvní vztah. Dobrovolník vykonává činnost bez nároku na odměnu. *„Je doprovázen snahou vnášet do činností dobrovolníků řád a pravidelnost.“*⁷⁷ Týká se činností pro druhé osoby, životní prostředí či kulturní památky.

Neformální dobrovolnictví se uskutečňuje mimo organizační rámec. Je to taktéž pomoc pro druhé bez nároku na finanční odměnu. *„Založeno na neformálních vztazích, spontánnosti, osobní domluvě a důvěře, které vyplývá z přátelských vztahů a je opřen o intuici, životní zkušenosti a „samozřejmě sdílené“ hodnoty.“*⁷⁸

3.4 Druhy dobrovolnictví z hlediska času

Mluvíme-li o dobrovolné činnosti v organizacích, je důležitým předpokladem zjistit časovou náročnost aktivit, které by měl vykonávat dobrovolník. Uvedené druhy dobrovolnictví pak v sobě obnáší vztahy mezi dobrovolníkem a organizací.

Příležitostné či jednorázové

Úkolem organizace je dostatečně vysvětlit dobrovolníkovi jeho úkol.

Pravidelné krátkodobé

Pravidelné krátkodobé se vymezuje do období vykonávání dobrovolné činnosti do tří měsíců.

Pravidelné dlouhodobé

O pravidelném dlouhodobém dobrovolnictví, mluvíme, jestliže dobrovolník vykonává činnost nad tři měsíce. Při takové spolupráci by měl

⁷⁶(SKOVAJSA, 2010, s. 125)

⁷⁷(FRIČ, 2001, s. 114)

⁷⁸(FRIČ, 2001, s. 114)

být vztah mezi organizací a dobrovolníkem formalizován, nejlépe písemným způsobem (viz Příloha 26, Příloha 27).

3.5 Dobrovolnictví v kultuře

Dobrovolnictví stejně jako kultura se prolíná celou škálou lidských činností. *Metodické doporučení Ministerstva kultury ČR pro dobrovolnictví v kultuře a umění* vymezuje dvě oblasti, ve kterých se dobrovolníci v kultuře uplatňují.

3.5.1 Péče o hmotné a nehmotné kulturní dědictví

„Za hmotné kulturní dědictví označujeme: nemovité památky včetně lidové architektury a technických památek, movité historické a umělecké památky.

Nehmotným kulturním dědictvím rozumíme: zvyky a tradice, historickou paměť, znalosti a dovednosti, hudbu a tanec, jazyk a literaturu, tradiční kuchyni.“⁷⁹

3.5.2 Veřejné kulturní služby

„Veřejné kulturní služby poskytují příspěvkové organizace zřizované orgány veřejné správy (stát, kraje, obce), nevládní neziskové organizace (občanská sdružení, obecné prospěšné společnosti, nadace, nadační fondy, evidované právnické osoby), podnikatelské subjekty.“⁸⁰ Veřejné kulturní služby jsou galerie, muzea, knihovny, festivaly, koncerty, informační služby, činnost v památkových objektech, kulturní akce určené

⁷⁹ Metodické doporučení Ministerstva kultury. *Hestia* [online] 2014. Poslední změna 2014 [cit. 1.2.2014]. Dostupné z: <http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2012/06/Methodick%C3%A9-doporu%C4%8Den%C3%AD-MK-%C4%8CR-pro-dobrovolnictv%C3%AD-v-kultu%C5%99e-a-um%C4%9Bn%C3%AD5.pdf>. s. 6.

⁸⁰ Metodické doporučení Ministerstva kultury. *Hestia* [online] 2014. Poslední změna 2014 [cit. 1.2.2014]. Dostupné z: <http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2012/06/Methodick%C3%A9-doporu%C4%8Den%C3%AD-MK-%C4%8CR-pro-dobrovolnictv%C3%AD-v-kultu%C5%99e-a-um%C4%9Bn%C3%AD5.pdf>. s. 6.

veřejnosti (dětem, mládeži, rodinám, seniorům, příslušníkům národnostních menšin a osobám se zdravotním postižením). Tyto služby zajišťují uchování kulturního dědictví, zpřístupňují veřejnosti informace, které jsou důležité pro kulturně-výchovný proces veřejnosti.

3.5.3 Výčet aktivit „pro kulturu“

Pro přehlednost zde poskytnu výčet aktivit, které se vztahují na oblast kultury.

- *„Pomoc zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin*
- *Pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase*
- *Péče o zachování kulturního dědictví*
- *Pořádání kulturních akcí*
- *Pomoc při uskutečňování projektů a programů mezinárodních organizací a institucí včetně mezinárodních nevládních organizací.*⁸¹

⁸¹ Metodické doporučení Ministerstva kultury. *Hestia* [online] 2014. Poslední změna 2014 [cit. 1.2.2014]. Dostupné z: <http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2012/06/Methodick%C3%A9-doporu%C4%8Den%C3%AD-MK-%C4%8CR-prodobrovolnictv%C3%AD-v-kultu%C5%99e-a-um%C4%9Bn%C3%AD5.pdf>. s. 6.

4 TEORETICKÉ PŘEDPOKLADY PRO ZJIŠTĚNÍ MOTIVACE DOBROVOLNÍKA

4.1 Motivace dobrovolníka

Dobrovolník má důležitou roli, je třeba se zamyslet, jaké jsou motivy k vykonávání dobrovolné činnosti, abychom jej dále mohli motivovat a poskytl mu tak prostředí pro jeho vlastní realizaci. Zpětnou vazbou pak pro organizaci či skupinu je, že dobrovolník setrvá v dobrovolné činnosti, tím je udržen přínos pro organizaci či skupinu ze strany dobrovolníka. To je dokladem dobré kooperace mezi dobrovolníkem a jeho okolím (organizace, skupiny apod.). Motivace dobrovolníka se však může nést nejen pozitivně, ale i negativně.

Pozitivně, které dobrovolnictví dobrovolníkovi přináší, je pocit potřebnosti. Následným oceněním (pochvala, poděkování, další školení, supervize apod.), má vize do budoucna (naděje na postup ve své činnosti). Dobrovolník má možnost pracovat v kolektivu, to mu přináší pocit sounáležitosti, podílí se stanovování cílů organizace a řešení problémů, uvědomuje si, že vykonává něco výjimečného, činnost je pro něj smysluplná, okolí mu vyjadřuje podporu a uznání.

Negativní stránka dobrovolnictví je př. zjištění rozdílů mezi očekáváním a aktuální situací, nepřipadá si potřebný, chybí zpětná vazba pochvala či ocenění, nedostatečná podpora kolektivu, činnost mu nepřináší představu dalšího osobního růstu, nemá příliš velkou možnost projevit své nápady.

4.1.1 Dobrovolník

„Dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti.“⁸²

Ve formálním dobrovolnictví je zadávání konkrétní činnosti úkolem organizace. Organizace by měla brát na zřetel individualitu dobrovolníka a zadávat mu takové úkoly, při nichž může rozvíjet své kompetence a tvořivost.

Šormová uvádí dva způsoby, jak se člověk může stát dobrovolníkem.

1) *„Bud' přijde nejprve příležitost, zájem o konkrétní aktivitu, které se chce jedinec věnovat – právě v tom případě si nemusí být ani vědom existence instituce dobrovolnictví.“*

2) *Anebo přijde jako první vůle a chuť být dobrovolníkem a pak až následuje hledání možného uplatnění.“⁸³*

4.1.2 Předpoklad motivace dobrovolníka

Šormová podrobně popisuje aspekty, díky nimž dobrovolník vykonává dobrovolnou činnost: *„Činnost má význam, díky ní se realizuje, posiluje své sebevědomí, má možnost uplatnit své schopnosti. Přichází do nového prostředí, získává zkušenosti, kontakty, nachází přátele, rozvíjí své schopnosti, učí se novým dovednostem, aby dokázal pomáhat. Smysluplné vyplnění volného času.“⁸⁴*

Otázkou zůstává, z čeho vycházejí prvotní motivy pro vykonávání činnosti a jak se dále vyvíjejí. Jaké aspekty mají vliv na jejich vývoj a zda

⁸²Druhy dobrovolnictví. *Dobrovolník* [online]. Poslední změna 2014 [cit.1.3.2014]. Dostupné z: http://www.dobrovolnik.cz/d_druhy.shtml.

⁸³(ŠORMOVÁ, 2006, s. 11)

⁸⁴(ŠORMOVÁ, 2006, s. 13)

je podstatné o nich uvažovat jako o možnosti udržení pro dlouhodobé dobrovolnictví a o rozšíření počtu dobrovolníků.

4.2 Výchova k hodnotám

Člověk žije v umělém prostředí kulturní společnosti, která se stává pro něj přirozeností a tak přirozeným prostředím, v němž se učí orientovat.

Hodnoty, pro většinu lidí podstatné jsou, rodina, zdraví, štěstí a dobrá práce. Mravnost je přirozeně člověku dána, morální vědomí a jednání se ve svém životě člověk učí, přejímá je jako jakýsi zvyk společnosti, v níž člověk žije.

Již o tom hovořil Aristoteles: *„Intelektuální ctnosti vznikají cvikem, kdežto morální zvykem. Ctnosti vznikají pod vlivem záměrně utvářené zkušenosti, tj. výchovy. Kdyby nám byly vrozené, nemohly by se výchovou, vlivem zkušenosti z určitého jednání, ani měnit ani vznikat, jak to ve skutečném životě je.“*⁸⁵

Jedinec žije ve společenství, pro které jsou přirozené projevy solidarity a altruismu. Solidarita se projevuje různými druhy spoluúčasti, soudržnosti a vzájemnou podporou. Skovajsa mluví o *„prosociálním chování“*⁸⁶, o pomoci druhému nebo druhým, jež jim přinese užitek (dary, podpora, pomoc, nabídka ke spolupráci). Prosociálním chování jedince může být vedeno egoismem, ale také altruismem.

Altruismus je spojen s takovým pomáháním, za kterým není očekávána odměna. Nakonečný definuje altruismus následovně: *„Obecně přijímaná definice altruismu jako dobrovolného chování mající za cíl přinést pomoc, která vyžaduje oběť a jeho motiv je jiný, než očekávání materiální či sociální odměny.“*⁸⁷

⁸⁵(RYBÁŘ, 2011, s. 117)

⁸⁶(SKOVAJSA, 2010, s. 137)

⁸⁷(NAKONEČNÝ, 1998, s.124)

Předpokládám, že výzkumem se projeví rysy jak altruismus tak i egoismu, př. solidarita, hodnotová reflexe, reálné zkušenosti, očekávání a nácvik sociálních dovedností jedince.

4.2.1 Chování, postoje a jednání

V následující části, se zamyslím nad pojmy altruismus a egoismus a jejich vztahu k dobrovolnictví. Definuji některé typy altruismu, na kterých demonstruji vzájemnou propojenost s protipólem egoismu.

Zjednodušená představa dobrovolnictví je spojena s tím, že člověk vykonává činnosti dobrovolně a bez nároku na odměnu či zisk. Je opravdu tomu tak? Stojí teď proti sobě dva způsoby chování altruismus (*„morální princip, potlačení vlastního egoismu, nezištná služba bližnímu, ochota obětovat vlastní zájem ve prospěch druhých“⁸⁸*) a egoismus (*„prosazování vlastního zájmu či prospěch i na úkor druhých“⁸⁹*). V dobrovolnictví tyto způsoby chování nestojí proti sobě, ale jsou ve své podstatě obsaženy jeden ve druhém. Toto tvrzení se pokusím ve výzkumu potvrdit. Ochota dobrovolníků pomáhat v kulturní oblasti je zapříčena různou mírou motivace uspokojováním svých potřeb a potřeb druhých.

4.2.2 Druhy altruismu

Pro teoretickou část jsem zvolila následující tři druhy altruismu: *„reciproční, normativní, emocionální“⁹⁰*, které považuji za stěžejní pro výzkum. Dle mého názoru, motivace pro vykonávání dobrovolné činnosti bude vycházet z těchto druhů altruismu, které jsou dle mého názoru obsaženy v nějaké míře v podstatě člověka. V závěru práce buď toto tvrzení potvrdím, nebo vyvrátím.

⁸⁸(DOHNALOVÁ, 2004, s. 131)

⁸⁹(DOHNALOVÁ, 2004, s. 136)

⁹⁰(FRIČ, 2001, s. 13-23)

4.2.2.1 Reciproční altruismus

Jestliže altruista opravdu vykoná činnosti bez nároku na odměnu, pak by neměl získat nic, vyjma i finančního a jiného ohodnocení. Reciproční altruismu předpokládá, že v altruismu je část egoismu. Jedinec svou činností získává kontakty, praxi, zkušenosti, dobrá ohodnocení apod. Z toho vyplývá, „že ten, kdo se stará o blaho jiných, vždy něco získává – ať chce či nechce.“⁹¹ Zpětné refinancování vynaložených nákladů dobrovolníkem na činnost se nepokládá jako odměna za služby, mělo by být automatické. V dnešní době refinancování nákladů nefunguje, jak by mělo. To má nejspíše za následek to, že odrazuje mnohé lidi v podílení se na dobrovolných činnostech.

Biologové jako Richard Dawkins, autor knihy *Sobecký gen*, mluví o přirozené podstatě egoismu: „Jsme stroje k přežití – pohyblivé mašinky naprogramované tak, abychom uchovávali sobecké molekuly zvané geny. Geny často dosahují svých vlastních zájmů prostřednictvím altruismu jednotlivců – př. Matka se obětuje ve prospěch svého dítěte, tak jedná gen v zájmu další replikace.“⁹²

Tvrzení dokladuje, že přirozeností jedince je egoismus, který může být směřován pro zájem větší skupiny. Aplikací na altruismus, je přítomné očekávání v podobě oplacení činnosti druhými.

⁹¹(FRIČ, 2001, s. 14)

⁹²(FRIČ, 2001, s. 14)

4.2.2.2 Normativní altruismus

Normativní altruismus vypovídá o jedinci, který za svou dobročinnost očekává finanční zisk. *„Zisky altruismu mají až příliš dlouhodobý charakter a jsou značně nejisté.“*⁹³ Jedinec je závislý na společnosti, komunitě, nelze ho z ní oddělit. V zájmu společnosti je důležitá péče o tento celek. *„Za normativním altruismem se skrývají morální imperativy (vědomí, morální povinnost) a sociální (morální tlak společenského prostředí).“*⁹⁴ Altruista však nemusí dodržovat morální normy, které jsou považovány společností za žádoucí, proto *„je potřebné vytvořit normy a pravidla, která dobročinnost označí za společensky žádoucí vzor chování, kontrolovat dodržování těchto pravidel a sankcionovat případně jejich porušování.“*⁹⁵ V nynější době je altruismus sdílenou konvencí, především u známých osobností to velkou mírou reflektujeme díky masmédiím. *„Podpora dobročinnosti, resp. její provozování, patří v demokratických společnostech k „dobrému tónu“.“*⁹⁶

4.2.2.3 Emocionální altruismus

V emocionálním altruismu najdeme propojení opět altruismu a egoismu. Rozum a emoce nelze v altruismu jednoznačně oddělit. Emoce hrají významnou roli. Frič je specifikuje jako nositelovy *„morální city“*⁹⁷, jež prospívají celku – *„soucit s trpícími, uspokojení s radostí a štěstím jiných, milosrdenství, láska k bližnímu.“*⁹⁸

⁹³(FRIČ, 2001, s. 15)

⁹⁴(FRIČ, 2001, s. 15)

⁹⁵(FRIČ, 2001, s. 15)

⁹⁶(FRIČ, 2001, s. 15)

⁹⁷(FRIČ, 2001, s. 16)

⁹⁸(FRIČ, 2001, s. 16)

5 METODOLOGICKÁ ČÁST

5.1 Kvalitativní výzkum

Pro reflexi teorie jsem zvolila kvalitativní výzkum. Pro analýzu výzkumu vycházím z následujících autorů.

Hendl uvádí: „Proces vytváření nových poznatků, který se skládá z určitých charakteristických fází a při kterém je nutné učinit řadu rozhodnutí. Cílem kvalitativního výzkumu je získat odpovědi na položené otázky a přispět k rozvoji daného oboru.“⁹⁹

Kvalitativní výzkum dle Dismana: „Jde o nenumerické šetření a interpretaci sociální reality. Cílem kvalitativního zkoumání je odkrytí významu podkládaného sdělovanými informacemi.“¹⁰⁰

„Nevýhodou kvalitativní metody může být fakt, že zkoumané osoby rozhodují o redukci dat. Výzkumník tedy vede respondenta k tomu, aby se dozvěděl, co nejvíce a doufá že zkoumaná osoby řekne vše, co je pro výzkumníka relevantní. Výhodou na druhé straně je, že respondent není vtlačován do předem určených schémat. Úlohou výzkumníka je najít významné struktury, v množině všech proměnných, které informátor považuje za relevantní, což je právě největším přínosem kvalitativního výzkumu.“¹⁰¹

Ve výzkumu využívám metody polostrukturovaného rozhovoru, díky níž se jako výzkumník aktivně zapojuji, respondent zpětně reflektuje svou dobrovolnou činnost. Uvažuje sám nad sebou, snaží se vystihnout své názory a postoje.

V následující části popíši cíl výzkumu, výzkumné otázky, výběr respondentů pro výzkum, etiku výzkumu, metodu sběru dat a možné přínosy studie. V další kapitole diplomové práce se věnuji analýze dat.

⁹⁹(HENDL, 2008, s. 30)

¹⁰⁰(DISMAN, 2007, s. 285)

¹⁰¹(DISMAN, 2007, s. 290)

5.2 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit motivaci respondentů pro vykonávání dobrovolné činnosti v rámci formálních a neformálních uskupení v oblasti kultury. Dílčím cílem práce je interkulturní komparace. Komparace vychází z mého výzkumu a z německého psychologického článku *Ehrenamtlichkeit: Ein funktionaler Ansatz*¹⁰² a diplomové práce Dr. Barbary Moschner na téma *Altruismus und Egoismus? Was motiviert zum Ehrenamt?*¹⁰³

5.3 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky jsou pro diplomovou práci stanoveny tak, aby co nejvíce přiblížily motiv dobrovolníka pro vykonávání činnosti v oblasti kultury. Poslední otázka je zvolena tak, aby se dobrovolník zamyslel a vybavil své dosavadní zkušenosti. Ve výzkumu mě nejvíce zajímaly činnosti, které pro něj nebo pro druhé byly největším přínosem a vyvolaly silné dojmy. Zpětnou vazbu z prostředí vykonávání dobrovolné činnosti považuji za důležitý motivační faktor k tomu, aby dobrovolník ve své činnosti setrval.

¹⁰² SNYDER, M., CLARY, E. GIL: *Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz*. In: Journal für Psychologie 9 (2001), 15-35. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-28290>.
Vlastní překlad: *Dobrovolnictví jako funkční postoj*.

¹⁰³ MOSCHNER, B.: *Altruismus und egoismus? Was motiviert zum Ehrenamt?* In: Diplomová práce (2002), 1-17. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: http://www.exzellenzstudieren.de/bi2000plus/diskussionspapiere/DP_20_final.pdf.
Vlastní překlad: *Altruismus a egoismus? Z čeho vychází motivace dobrovolnictví?*

Jsou to následující otázky:

- 1) Jste žena nebo muž?
- 2) Jaké je Vaše přirozené (domácí) prostředí?
- 3) Kde vykonáváte dobrovolnictví, (název organizaci nebo neformální skupiny)?
- 4) Jak dlouho se této činnosti věnujete?
- 5) Jak často dobrovolnou činnost vykonáváte?
- 6) Co Vás vedlo k rozhodnutí stát se dobrovolníkem?
- 7) Co Vám dobrovolnictví přineslo?
- 8) Jak vnímá vaše okolí to, že působíte jako dobrovolník?
- 9) Vnímáte, že svou činností ovlivňujete své okolí?
- 10) Změnilo dobrovolnictví Vaše životní názory a postoje?
- 11) Vlastní zkušenost

5.4 Respondenti

Dobrovolnictví je aktuálním tématem, vidíme jej u malých dětí až po seniory. Respondenty, které jsem pro svůj výzkum zvolila, jsou muži i ženy pohybující se ve sféře kultury jako dobrovolníci různých formálních i neformálních uskupení.

Pro analýzu motivace vycházím z aspektů respondentů, jsou to osobní zkušenosti, znalosti, dovednosti, prostředí, ve kterém se pohybují, zdravotní a psychickou stránku osobnosti.

Respondenty jsem vyhledala na základě doposud získaných kontaktů vlastním dobrovolnictvím a také spoluprací s Dobrovolnickou Regionální agenturou DoRA Plzeň a EHKM Plzeň 2015, TOTEM RDC, Salesiánské středisko mládeže, Diakonie ČCE – středisko pro Západní Čechy.

Předpokládala jsem, že k naplnění cíle mého výzkumu budu potřebovat pracovat nejméně s 20 respondenty. Během výzkumu jsem

zjistila, že k naplnění cíle mi bude stačit 15 respondentů, jelikož motivy se u respondentů překrývaly.

5.5 Metodologie

Pro výzkum jsem zvolila kvalitativní metodu – polostrukturovaný rozhovor, který vedl u mnohých respondentů k narativnímu biografickému rozhovoru. Výzkumné pole biografické přístupu se zaměřuje přímo na respondenta, tj. prostředí, ve kterém žije a na formální či neformální uskupení, kde vykonává dobrovolnictví. Především jeho cíle, myšlení, přání, potřeby, které dobrovolnictvím uspokojuje. Rozhovory probíhaly v prostředí, které bylo nejpříhodnější pro respondenta, především v kavárnách. Délku rozhovoru jsem nechtěla dopředu specifikovat, záleželo na respondentovi, do jaké míry se o své zážitky a zkušenosti chtěl podělit. Rozhovory jsem zaznamenávala na diktafon a zároveň si během rozhovoru psala poznámky, které mi pomáhaly v kladení dalších doplňujících otázek.

5.6 Etika výzkumu

Respondenty jsem seznámila se záměry mého výzkumu a se způsobem, jakým budou data publikována. Zároveň jsem od respondentů vyžadovala informovaný souhlas ke zveřejnění rozhovoru. Respondenti měli na výběr, jak chtějí být v rozhovoru uveřejňováni, zda pod svým jménem či pseudonymem. Nejdříve jsem předpokládala, že respondenti budou chtít být uveřejněni jenom pod pseudonymem, z toho důvodu, abychom předešli případného kompromitování respondenta, dezinterpretaci údajů a informací. Předpokládala jsem, že tím u respondentů docílím větší míry otevřenosti a důvěry a budou se tak chtít podělit, co nejbarvitěji o své zkušenosti. Respondenti však ve většině případů chtěli být uveřejňováni pod svým

jménem. Žádné zábrany při popisu zkušeností a zážitků jsem nezaznamenala.

5.7 Možná omezení studie

Za možné omezení jsem shledala časovou náročnost při domluvě rozhovoru s respondentem. Forma dotazníku (viz kapitola 6.4.2) mi nedala možnost klást doplňující otázky, které by mi pomohly v analýze motivace.

5.8 Možné přínosy studie

Dobrovolnictví je v dnešní době aktuálním tématem. Výzkum může pomoci organizacím a dalším uskupením, aby nabídly dobrovolníkům právě to, co je motivuje pro vykonávání dobrovolné činnosti v oblasti kultury. Tím se rozšíří počet dobrovolníků, což je žádoucí pro společnost. Myslím si, že dané zkušenosti jsou velice přínosné, jelikož dobrovolnictví vyplňuje v životě dobrovolníka část, která má pro něj nezměrný význam, uspokojuje tak své potřeby i druhých. Přepisy rozhovorů přikládám do příloh, jelikož je považuji za cenný zdroj informací, který může být v budoucnu dále využit. Cílem interkulturní komparace je najít podobnost a různost přístupu k dobrovolnictví a srovnat motivy dobrovolníků z Čech a Německa.

6 ANALÝZA DAT

6.1 Výzkumný vzorek

Na základě získaných údajů zde přehledně uvádím statistický přehled o výzkumném vzorku:

Celkem 15 respondentů, z toho 5 (33,33 %) mužů a 10 (66,67 %) žen

Věk: dospělý 80 %, senioři (nad 65 let) 20 %

Ekonomická aktivita: student 33,33 %, zaměstnanec 46,67 %, penzista 20%

Město: Plzeň 86,67 %, Praha 0,13 %

Typ dobrovolnictví: formální 46,67 %, neformální 13,33 %, oba typy 40 %

Časovost dobrovolnictví: příležitostně 20 %, dlouhodobě 33,33 %, kombinace 46,67 %

Forma dobrovolnictví: veřejně prospěšné 40 %, vzájemně prospěšné 0 %, občanská výpomoc 0 %, kombinace 60 %

Více informací o respondentech přikládám v tabulce „*Základní údaje o respondentech*“ (viz Příloha 1).

6.2 Dobrovolnictví jako „zábava“

Oblast dobrovolnictví pro kulturu nabízí širokou škálu činností. *Ministerstvo kultury* oblast kultury stanovuje do těchto oblastí (viz kapitola 3.5.3).

Výběr respondentů pokryl vymezené části z oblasti kultury v rozsahu bodů 1-4 . Z rozhovorů vyplynulo, že většina respondentů se dobrovolnictví věnuje delší dobu. Ve svém volném čase se podíleli více než na jedné aktivitě v oblasti kultury (příležitostně, dlouhodobě). Dobrovolníci také spolupracují s různými organizacemi. Pro přehlednost přikládám tabulku „Základní údaje o respondentech“ (viz Příloha 1), ve které jsou data zařazena do kategorií (pohlaví, jméno, věk, město, povolání, druh a forma dobrovolnictví, časové vykonávání činnosti, organizace, činnost a cílová skupina).

6.3 Předpoklady pro analýzu rozhovorů

Ve svém výzkumu jsem vycházela z vlastní zkušenosti, proto jsem si zprvu stanovila předpoklady pro motivaci, které výzkumem potvrdím, přehodnotím nebo rozšířím. Předpoklady jsou: seberealizace, pomoc druhým lidem, rozšíření kontaktů, předávání vlastních zkušeností a schopností, pocit uspokojení a smysluplnosti.

Pro kvalitativní výzkum jsem zvolila metodu polostrukturovaného rozhovoru. Někteří respondenti souhlasili s poskytnutím informací touto metodou, někteří však chtěli spíše vyplnit dotazník (viz Příloha 4). Celý dotazník je sestaven z otevřených otázek, respondenti měli tak příležitost, co nejvíce popsat svou dobrovolnou činnost a podělit se tak o své zkušenosti a zážitky.

Vlastní interpretací každého rozhovoru jsem se pokusila dešifrovat význam dobrovolné činnosti pro dobrovolníka, abych našla motivaci. Následně jsem analyzovala získaná data - projevy tj. činnosti

dobrovolníků, z nichž jsem stanovila významy, které mají společné a nové.

Pro analýzu jsem vytvořila dvě schéma. Schéma č. 1 (viz Příloha 23, obr. č. 4) se zabývá vnitřní motivací dobrovolníka a schéma č. 2 (viz Příloha 24, obr. č. 5) vzájemnou participací občanské společnosti a dobrovolníka, které vycházejí z teoretické části. Schémata byla nápomocna v analýze motivace dobrovolníků pro vykonávání dobrovolné činnosti v oblasti kultury.

6.3.1 Vnitřní motivace

Schéma č. 1 (viz Příloha 23, obr. č. 4) je zaměřeno na jedince. Schématem je popsáno prostředí, v němž se utváří identita jedince. Vnitřní motivace vychází z identity jedince. Zahrnula jsem do této části proces socializace a enkulturace. Jedinec je vybaven psychickými dispozicemi a fungováním v určitém prostředí uspokojuje své potřeby. Prostředí můžeme nahradit pojmem „kultura“, která prostupuje životem každého člověka. Slovy Warda Goodenougha: „*Kultura (se nachází) v myšlení a srdcích lidí.*“¹⁰⁴ Pro dobrovolnictví je toto tvrzení výstižné. Dobrovolníci vykonávají činnosti s nějakým přesvědčením, které vychází z nich samých.

6.3.2 Občanská společnost a dobrovolník

Schéma č. 2 (viz Příloha 24, obr. č. 5) ukazuje vzájemný vztah dobrovolníka a občanské společnosti. Výstupem je participace dobrovolníka v občanské společnosti. Občanská společnost vytváří podmínky pro participaci dobrovolníka, pro jeho realizaci ve formálních či neformálních uskupeních.

¹⁰⁴(GEERTZ, 2000, s. 21)

6.4 Způsoby interakce

I když jsem zprvu zvolila kvalitativní metodu rozhovoru, v průběhu výzkumu byly žádoucí dva způsoby interakce – přímé interakce a zpětné vazby. Přímá interakce formou rozhovoru a zpětná vazba formou dotazníku.

6.4.1 Přímá interakce

Rozhovory s respondenty probíhaly v kavárnách. Protože schůzku jsme si domlouvali elektronicky, byl náš první osobní kontakt velice důležitý. Nejprve jsem se představila, poté jsem respondenta seznámila s výzkumem, jeho cíli a vysvětlila jsem mu oblast, se kterou pracuji, kultura jako zábava.

Objasnila jsem respondentovi volbu tématu *Dobrovolnictví pro kulturu*. Ta spočívá z mé vlastní aktivní činnosti v oblasti dobrovolnictví pro kulturu. Respondenti ocenili to, že o dobrovolnictví píše někdo, kdo se sám v této oblasti pohybuje. Důvěra respondentů k mé osobě tím vzrostla a respondenti se více otevřeli.

Abych předešla stresovým situacím, nejdříve jsem respondenta seznámila s otázkami a nechala mu chvíli času na promyšlenou. Když byl připraven, mohli jsme začít. Rozhovory, jsem v roli výzkumníka vedla formou polostrukturovaného rozhovoru. Nejprve jsem chtěla vědět, jak si přeje být uveřejněn v mé diplomové práci. Poté se představil a postupně odpovídal na kladené otázky. Celý rozhovor byl zaznamenán na diktafon.

6.4.2 Zpětná vazba

Někteří z vybraných respondentů souhlasili s poskytnutím informací, ale formou dotazníku. Vytvořila jsem dotazník (viz Příloha), je sestaven z otevřených otázek, respondenti měli tak příležitost, co nejvíce popsat svou dobrovolnou činnost a podělit se tak o své zkušenosti a zážitky.

6.4.3 Zhodnocení

Každý rozhovor byl zajímavým a emotivním zážitkem. Rozhovorem dobrovolník reflektoval sám sebe, odloupnul slupku, kterou vnímáme zvnějšku, a ukázal podstatu sama sebe. Z elektronické formy byla taktéž patrná emociální složka dobrovolníka a to, že se chtěl podělit o své zkušenosti. Dále jsme spolu byli v kontaktu elektronickou formou.

V analýze preferuji rozhovory před dotazníkem. Každý rozhovor byl pro mě obohacující a utvrzoval mě v přesvědčení důležitosti dobrovolníků pro společnost.

6.5 Analýza

Mnoho lidí má představu o dobrovolnictví jako o charitě. Představují si, že dobrovolník investuje jak svůj čas, energii, tak i finanční prostředky. Tato mylná představa mnohé lidi odrazuje od toho, aby své schopnosti a znalosti předávali dál. To že člověk vykonává činnost jako dobrovolník, neznamena, že musí „sáhnout do své peněženky.“ V praxi jsou dobrovolníkovi proplaceny nezbytné náklady na realizaci činnosti jako cestovné, pomůcky apod. Dobrovolník formálně vedený v organizaci, má svá práva a povinnosti, které jsou stanoveny ve smlouvě o dobrovolnictví (viz Příloha 26 a Příloha 27). Jedná se především o pojištění dobrovolníka, nárok na supervize, možnost dalšího vzdělávání a mnohé další. Organizace mají možnost dobrovolníka ocenit ústně, materiálně (písemné poděkování, ocenění, malý dárek) a písemně mohou potvrdit dobrovolnou činnost, ve které hodnotí práci a kompetence dobrovolníka.

„Dobrovolník je člověk, který dostatečně věří v to, že může sám změnit věci, se kterými není spokojen. Je to člověk, který se odhodlá udělat důležitý krok, aby se sám zapojil do činnosti, která je třeba nedostatečně zajišťována státními institucemi. Někdo, kdo neváhá obětovat část svého volného času pro vyplnění času druhých.“¹⁰⁵

Motivace pro vykonávání činnosti v kultuře vychází z podstaty jedince. Jedinec je od narození ovlivňován sociokulturními determinanty (rodina, kultura – prostředí, kde vyrůstá, společnost – okolí, neziskové organizace, spolky, sdružení). Otázkou pro analýzu motivace dobrovolníků je, zda prostředí má na ni vliv a do jaké míry ji utváří.

Dobrovolnictví hraje důležitou roli v mnoha oblastech života. Je různorodé a rozmanité, tím že reaguje na změny společnosti, její strukturální změny v dobrovolnické činnosti, toho se dotýkají i motivační

¹⁰⁵ Druhy dobrovolnictví. *Dobrovolník* [online]. Poslední změna 2014 [cit.1.3.2014]. Dostupné z: http://www.dobrovolnik.cz/d_druhy.shtml.

faktory. Dobrovolnictví má nezměrný význam pro společnost v předávání důležitých hodnot pro člověka.

V následujícím textu jsou použity úryvky z přepisů rozhovorů (pozn. Jejich znění je prostým přepisem včetně nedokončených vět apod., je to z důvodu autentičnosti výpovědí).

6.5.1 PSYCHICKÉ DISPOZICE

Do psychických dispozic jsem zařadila ve *schéma č. 1* (viz Příloha 23, obr. č. 4) rysy osobnosti, inteligence a potřeby. Rysy osobnosti jsou psychické vlastnosti, které se projevují prožíváním, jednáním a chováním. Ve svém výzkumu se zabývám motivy jedince, ty vycházejí z potřeb jedince. Pro analýzu potřeb jedince vycházím z Maslowovy pyramidy potřeb (viz Příloha 3, obr. č. 1).

Vnitřní motivace pro vykonávání dobrovolné činnosti vychází z podstaty jedince: jaký člověk je, čeho chce dosáhnout, jaké jsou jeho cíle, očekávání, přání a další. To úzce souvisí s potřebami každého jedince. Mluvíme o fyzických a psychických potřebách, Maslow zavádí tzv. „*metapotřeby*“: „*Systém těchto vývojově nejvyšších potřeb je vyjádřen v pojmu sebeaktualizace či sebeuskutečnění, které vyjadřuje touhu člověka po dokonalosti a osobním růstu.*“¹⁰⁶

Dotazování respondenti mají různé vnitřní motivace pro vykonávání dobrovolné činnosti (viz Příloha 2). To není překvapující, jelikož jsme každý originál. Spojujícím prvkem respondentů i přes povahovou rozdílnost je uspokojování potřeb - seberealizace, sebevyjádření, sebeuskutečnění, pomoc druhým lidem, být užitečný, dělat smysluplnou činnost, potřeba sounáležitosti a také kognitivní potřeby (viz Příloha 25, obr. č. 6). Respondenti dobrovolně vykonávají aktivity ve svém volném čase příležitostně nebo pravidelně dlouhodobě, nebo kombinují obě formy. Aktivity, které respondenti vykonávají v oblasti kultury, jsou

různorodé. Jedná se o pomoc při organizaci kulturních akcích, (propagace, technické zázemí apod.), jsou součástí doprovodného programu, vytvářejí volnočasové aktivity a projekty pro různé cílové skupiny, osvěta – přednášky.

O sebeuskutečnění mluvila *Gabra* (viz Příloha 11): „*Už tím, že jsem se narodila, v podstatě celý můj život je dobrovolný, protože mojí největší hodnotou je svoboda. Jít a poznávat sama sebe, svojí cestu, své poslání, to naplňovat.*“ *Gabra* je všestrannou umělkyní, ale v nynější době se věnuje nejvíce zpěvu. Hodnotou je pro ni sebevyjádření, kdy může předat něco, co dělá ráda. Motivací je pro ni možnost svobodného vyjádření a také zpětná vazba v jakékoli formě (radost, uspokojení, relax, předávání znalostí a další), která je dalším motivačním faktorem, díky níž se jako dobrovolník uspokojuje své potřeby.

Gabra (viz Příloha 11): „*To mě naplňuje, když přijdu někam, kde vás lidi přijmou a plně vám věnují svojí pozornost. A já vím, že to, co jim předávám skrz svůj zpěv nebo skrz jakoukoli formu mého projevu, že je to obohacuje, naplňuje. Když vidím, že jsou šťastní, a že nějakým způsobem jsem jim předala svoji energii, nadšení, že jsem je nějakým způsobem inspirovala.*“

Zdeněk Drahoš se zejména věnuje skupinovému bubnování, speciálně metodě *Drum Circle*. Pole působnosti, kde Zdeněk figuruje je velmi široké. Dlouhodobě má pravidelný kroužek bubnování pro různé cílové skupiny (senioři, matky s dětmi, děti) v TOTEMU RDC v Plzni. Příležitostně se podílel na akci *Make it connection* (integrace dětí z vyloučených sociálních rodin), byl členem v programu vzdělávání cizinců pod organizací Člověk v Tísni a mnohých dalších projektů a akcí.

Dobrovolnictvím se Zdeněk Drahoš seberealizuje (viz Příloha 8): „*Seberalizace, něco, co mě naplňuje, z čeho mám obrovskou radost, protože co do toho vložím, to se vrátí, nějakým způsobem. Za mnou pak přijde babička, nebo že ti lidi z toho prokazatelně mají příjemnej zážitek,*

¹⁰⁶(NAKONEČNÝ, 1998, s. 124)

kteřej je uvolní, zrealuxuje, v lepším případě je to nabije do dne, zbaví se depresí, blbých myšlenek, nálady. A ještě v lepším případě, když přijde, že nemohla odemknout, nebo když nemohl držet v ruce klíče a pak může otevřít, tak tímhle způsobem se dá i léčit. Buben je nejpřirozenější nástroj.“

Motivací pro dobrovolnictví jsou především metapotřeby, seberealizace a sebeuskutečnění. Dobrovolník dospívá zpětnou reflexí svých aktivit a reakcí okolí k přesvědčení smysluplnosti dobrovolnictví, pocitu užitečnosti, sebeuspokojení, sebevzdělávání a k smysluplně trávenému volnému času.

6.5.2 SOCIALIZACE

Ve schéma č. 2 (viz Příloha 24, obr. č. 5) jsem proces socializace zakreslila na stejnou linku s procesem enkulturace, ten považuji za teoretický rámec procesu socializace. Jedinec si procesem enkulturace osvojuje základy hodnot, které jsou přirozené pro prostředí, kde se jedinec pohybuje, jako jsou normy, rituály a hodnoty, které společnost považovány za „žádoucí“. Hodnoty jsou součástí života každého jedince, lze tedy zjistit empirickým pozorováním, jak a kde se projevují, a z toho vyvozovat, jaký mají vliv na utváření osobnosti jedince.

Pod proces socializace, „proces vrůstání a seznamování s kulturním prostředím“ jsem zařadila 4 „prostředí“, které dle mého názoru, mají významný vliv na utváření motivace jedince a vedou ho tak k dobrovolné činnosti. Jsou to rodina (výchova, víra), škola, práce, kamarádi a skupiny (komunita). Ve výzkumu se mi objevil aspekt „víra“, ten jsem označila jako podkapitulu ke kapitole „výchova“. Víra by mohla být samostatnou složkou, nicméně vycházím z vlastního výzkumu, verifikuji to, co jsem zjistila zkoumáním.

6.5.2.1 Rodina

Rodina má na jedince primární vliv. *„Jednou z jejích funkcí je uvést jedince do života v rámci konkrétního kulturního prostředí, tj. naučit ho orientaci ve světě symbolů, ale i předmětů denní potřeby, ve světě společenských zvyklostí a hodnot, naučit ho kulturním návykům slušného chování, sebeobsluhy a tělesné hygieny.*

„Rodinná výchova zprostředkovává dítěti seznámení s tím, co se souborně označuje jako kulturní vzorce, tj. normy chování, ale i myšlení a cítění, normy, které vystupují jako tradice, zvyklosti, módy, mraky, zákony a tabu.“¹⁰⁷ Ve výzkumu mě tedy zajímalo, zda rodina motivuje jedince od raného věku nebo zda ho podporuje během jeho činnosti v roli dobrovolníka.

Většina respondentů nezaznamenala, že by je rodina k dobrovolnictví nějakým způsobem jednoznačně vedla. Pozitivní reakce rodiny je dalším motivačním faktorem pro dobrovolníka, pramení z uspokojování jeho potřeb. Rodina je během „dobrovolničení“ podporuje a pomáhá jim v realizaci jejich přání, cílů, koníčků a zájmů, ze kterých jejich dobrovolná činnost vychází.

Výpověď Gabry je názorným příkladem podpory ze strany rodiny v její činnosti (viz Příloha 11): *„Vyrůstala jsem v uměleckém prostředí, i rodinou jsem byla podporována v rozvoji a k lásce umění v jakékoli oblasti.“* Gabra je velice činnou dobrovolnicí už několik let, dobrovolnou činností má možnost se prezentovat na různých kulturních akcích (vernisáže, festivaly, koncerty a další) a svým projevem především zpěvem a bubnováním předat energii a nadšení a nějakým způsobem je inspirovat.

Je však nutno připustit, že přístup k dobrovolnictví ze strany rodiny nemusí být jen pozitivní. Jedna z respondentek se podělila o vlastní zkušenost. Jana Šůchová (viz Příloha 15): *„V zásadě rodina mě k tomu*

¹⁰⁷(NAKONEČNÝ, 1998, s. 27)

nikdy nevedla, je sociální oblast vůbec nezajímá, to šlo přes mojí babi, takže moc výrazně, že by se o to zajímali, to vůbec. Nikdy mi na to nic neřekli, ale v zásadě jsou proti tomu, abych dobrovolničila, protože to vnímaj jako něco, co nemusím dělat, tak proč bych to dělala.“ Jana se ve svém volném čase věnuje lidem s kombinovaným postižením ve Stacionáři Človíček v Plzni, kde vede výtvarný kroužek. I přes ne zcela pozitivní reakci své rodiny, dobrovolnická činnost ji naplňuje. Dobrovolnictvím spojuje dvě věci, co jí baví výtvarná tvorba a práce s lidmi.

Většina respondentů svou dobrovolnou aktivitu hodnotí jako přirozenou součást života, která vychází z altruistického chování více než z vlivu rodiny.

Sanpriya mluvila o své přirozenosti, která ji motivovala k dobrovolnictví (viz Příloha 16): *„Je to pro mě přirozená věc. Ale to pomáhat lidem, to už mám spíš od malička. A co se týče toho, já jsem byla taková, kde jsem vyrůstala, tak naši nás k tomu nikdy nevedli, to bylo ve mně, už od malička jsem byla taková, kde jsem mohla, tam jsem pomohla.“*

Výzkumem jsem došla ještě k zajímavému motivačnímu faktoru – tj. nápodoba v sourozeneckém vztahu a z druhé strany vyrovnání se s určitým osobním handicapem. Lenka Vlachová žije s diagnózou dětské mozkové obrny již od dětství, rodina ji hodně pomohla. V nynější době se podílí na projektech Diakonie Západ v Plzni, které se zabývají především prevencí šikany, anorexie a životem lidí s handicapem. Lenka má obdivuhodný přístup k životu. Dobrovolnictvím předává dál své cenné zkušenosti, aby tak pomohla dětem a dospělým v krizových obdobích v jejich životě.

Lenka Vlachová (viz Příloha 17): *„Myslím si, že v mém životě mě ovlivnila moje rodina a hodně mě ovlivnila moje sestra, která je hodně činorodá a dělá spoustu projektů na jiný bázi, věnuje se hodně cizím*

jazykům. Ale že je vidět, že využívá aktivně a zajímavým způsobem volný čas, že když to člověk vidí kolem sebe, tak je to určitě hodně motivační.“

6.5.2.1.1 Výchova

V dnešní době se ve výchově přeceňuje dosahování znalostí a dovedností. Výchovou přijímáme hodnoty a normy, které jsou ve společnosti „žádoucí“. Podstata člověka plyne nejen z naučených poznatků, ale také z jeho podstaty, tj. charakteru, která vychází přímo od „srdce“. Dnešní doba je uspěchaná a mnohdy se ve výchově zapomíná na složku „srdce“. Dle mého názoru je nutné spojení všech složek, abychom dosáhli „celistvé“ výchovy. Z výzkumu je patrné, že motivace dobrovolníka vychází přímo od „srdce“. Je znatelné propojení chování altruismu a egoismu, který vychází z uspokojování potřeb jedince. Egoismus v dobrovolnictví je jistotou, jak potěšit druhé. Když člověk dělá něco ze srdce rád, pak může pomoci, potěšit, rozvíjet a obohacovat druhé. Pro toto tvrzení použiji slova dvou respondentek.

Gabra mluvila o výchově následujícím způsobem (viz Příloha 11): *„Ovlivnila mě výchova, že jsem se k této činnosti dostala? Řekla bych, že ano. Řekla bych, že ta láskyplná výchova, kdy jsem byla podporována, v tom jaká jsem a co dělám ráda a byla respektována moje osobnost, moje povaha, můj charakter. Že to mělo vlastně velký vliv na to, že s jistou sebedůvěrou a odhodláním jdu tím životem a kdykoliv je mi zapotřebí, tam se snažím být a předat ze sebe to nejlepší, co mohu.“*

Magdalena Rusňáková (viz Příloha 5): *„Rodiče mě naučili, abych nebyla sobecká, a mám se snažit něco dělat pro společnost, když to bude nějaká moje realizace, kdy uplatním věci, který bych sama chtěla“.* Magdalena se dlouhodobě podílí jako dobrovolník na Projektu Happy Handicap, který vytváří volnočasovou aktivitu pro handicapované.

6.5.2.1.2 Víra

Vzorek respondentů jsem zvolila, tak aby, co nejvíce pokryl motivaci dobrovolníků, z čeho tedy jejich aktivní dobrovolná činnost vychází. Jsou někteří z respondentů náboženského vyznání. V polostrukturovaném rozhovoru jsem kladla doplňující otázku, zda je možná, že je k dobrovolnictví motivuje víra.

. Karolína Váňová (viz Příloha 7): *„Nejsem si úplně jistá, rodiče mi to schvalovali, neodrazovali mě od toho, schvalovali mě to všema deseti, ale že by mě k tomu vyloženě přivedli to asi ne. Ale vychází to spíš z té farnosti, toho tábora, když jsem jela jako vedoucí v šestnácti letech, od toho se to všechno vyvíjelo, tak je to asi napadlo, díky tomu, že věděli, že hraju na flétnu. Nyní se do toho zapojuje taky. Víra nás učí jiným hodnotám. Dobrovolnictví je přirozeností, nepřijde mi to zvláštní.“* Karolína učí v Salesiánském středisku mládeže děti na flétnu pravidelně jednou týdně. Na dobrovolnictví ji připravil animátorský kurz, kterého se zúčastnila. Jedná se o tříletý kurz, ročně tři víkendy. (viz Příloha 20), který připravuje a školí účastníky pro dobrovolnictví.

Jeden z mých předpokladů pro utváření motivace se ukázal důležitým ve formě zpětné vazby - podpory a sdílení aktivit dobrovolníků. Motivace pro dobrovolnictví vychází však především z předsvědčení a svobodného rozhodnutí dobrovolníků.

6.5.2.2 Škola

V této kapitole uvažuji o dalším socializačním vlivu „školy“ na utváření motivace k dobrovolné činnosti. V rozhovorech jsem chtěla zjistit, zda škola směřovala respondenty k dobrovolné činnosti nebo zda je informovala o této možnosti.

Někteří respondenti začali s dobrovolnictvím již na střední škole. Dobrovolnictví vycházelo z jejich zájmů a zkušeností, které dále chtěli prezentovat ostatním.

Gabra (viz Příloha 11): *„Když jsem přišla na střední školu, tam by se dal nalézt počátek mého dobrovolnictví pro kulturu. Kdy jsem se spolužačkou začala hrát maňáskové a loutkové divadlo pro děti z dětských domovů a školek.“*

Lenka Vlachová (viz Příloha 17): *„Začalo to na střední škole, kdy jsem se jednoho dne rozhodla na hodině psychologie, kdy nám měli vyprávět o nedonošených dětech. A já jsem vlastně jedno z těch dětí, ne že bych tím chtěla shodit paní učitelku, to ne, ale říkala jsem si, že by bylo asi fajn tam jít a říct to svým spolužákům sama, protože mám zkušenosti z reality, praxe. Tak jsem začala povídat o sobě a ten můj učitel psychologie říkal, že to bylo moc hezký a jestli bych to nemohla takhle povídat dál. Tak jsem takhle začala povídat, pak jsem vlastně dělala ty besedy pravidelně po celý své střední škole.“* Motivace Lenky vycházela z vlastní zkušenosti a potřeby informovat ostatní o dané problematice. Na začátku ji motivoval její učitel, který dokázal ocenit přínos pro posluchače.

O informovanosti dobrovolnictví mluvila Jana Šůchová (Příloha 15): *„Všechno bylo mimo mě, tím jak sem byla na gymplu, tam bylo všechno všeobecný, nikdo nám nic neříkal, a jako že bych mohla něco dělat, jít dobrovolničit, to byla pro mě novinka.“*

Z výzkumu nevyplývá, zda informovanost na středních školách je dostatečná, ale potvrdilo se mi, že vliv učitelů je důležitý pro motivaci

dobrovolné činnosti. Učitelé rozvíjeli zájmy svých studentů, ti získali sebedůvěru, díky níž své aktivity chtěli prezentovat ostatním.

6.5.2.3 Práce

Termín práce je zavádějící, jelikož výzkumný vzorek je různých věkových kategorií. V tabulce základní údaje o respondentech (viz Příloha 1), jsem respondenty rozdělila dle ekonomické aktivity. Zkoumaný vzorek je sestaven z dospělých (zaměstnanci a studenti) a seniorů.

6.5.2.3.1 Studenti

Cíle každé věkové skupiny se různí. Pro studenty je dobrovolnictví především zábava v jejich volném čase. Je určitou praxí, která se jim jednou v budoucnu může hodit do životopisu. Někteří přemýšlejí nad touto možností, protože se týká bezprostředně jejich oboru. Dobrovolnictví je však pro ně možnost vlastní seberealizace, dělají to, co je naplňuje a baví. Pro některé je dobrovolnictví možností sebevzdělávání v jiném oboru, než kterému se v nynější době věnují.

Příkladem je Karolína Váňová, která studovala všeobecné gymnázium a nyní studuje třetím rokem fyzioterapii na Fakultě zdravotnických studií v Plzni. Díky dobrovolnictví chce v budoucnu studovat konzervatoř.

Dobrovolnictvím získávají zkušenosti ve vztazích s lidmi a mezi různými organizacemi. Magdalena Rusňáková (viz Příloha 5): *„Zkušenost, jak pro mě, co se týká vztahu k lidem, tak jsem změnila spoustu názorů. A určitě si myslím do budoucna, kdybych se chtěla věnovat i jinému dobrovolnictví nebo se podílet na jiných akcích, tak už vím trochu, jak ty věci chodí.“*

Dobrovolnictví jako praxe a příprava na studium byla prvotní motivací pro Janu Šůchovou (viz Příloha 15): *„Jedna slečna mi doporučila, že by bylo vhodné, abych začala dobrovolničit, že mi to dá plusové body, abych měla nějakou praxi, a když budu na přijímačkách, abych dostala nějaký přehled.“*

6.5.2.3.2 Dospělí

Další věkovou kategorií jsou dospělí do věku 65 let. Jedná se o lidi, kteří pracují v různých odvětvích. Společnými prvky jsou opět potřeby seberealizace, sebevzdělávání a altruistické chování. Dobrovolnictví je pro ně takovou nadstavbou v životě, je pro ně smysluplně tráveným volným časem.

Respondenti se realizují v tom, co je baví a sbírají nové zkušenosti v oboru, který není pro ně prvotním. Reciprocita, je výrazným motivačním faktorem, díky ní se mohou rozvíjet a učit se novým věcem od lidí, kterým své zkušenosti předávají.

Gabra (Příloha 11): *„Myslím si, že v kultuře, kde jde o peníze, nejde tolik o ten prožitek, protože se musíte soustředit víc na ten výkon, abyste dostáli třeba té hodnoty peněz nebo té finanční hodnoty, která vám je za to přislíbena. Mnohem raději jdu předat své umění lidem, kteří mi to vracejí láskou, potleskem, kteří mi přijdou poděkovat, kteří se mi svěří tím, že jim zkrátka dala něco ze sebe, a to je pro mě největší ohodnocení a je to pro mě největší dar.“*

6.5.2.3.3 Senioři

Dobrovolníci senioři mohou svou aktivní činností předat své zkušenosti a smysluplně trávit volný čas. Svou činností chtějí přispět k uvědomění situací, které jsou pro společnost aktuálním tématem.

Zmínění respondenti jsou dobrovolníky projektu EHKM Plzeň 2015. Jedná se o velký projekt, který potřebuje opravdu vyšší podíl dobrovolníků

než doposud při realizaci projektu. Respondenti reagují na tuto situaci a snaží se přivést další dobrovolníky, kteří by chtěli svou činností pomoci. Dělají tzv. osvětu dobrovolnictví a prezentují „*Klub strážných andělů*“, klub pro dobrovolníky při realizaci Projektu EHMK 2015.

Přemysl Breník (Příloha 14): „*Vždy jsem toužil po tom dělat obecně prospěšné práce. Na dobrovolnictví mě láká to, že si můžu svobodně vybrat dělat to, co mě baví, zaskakovat kde je třeba nebo se nechat zastupovat aniž bych musel řešit nějaké finanční problémy. Je mi také naprosto jasné, že grandiózní projekt EHMK 2015 vyžaduje obrovské množství dobrovolníků a nadšenců, kterých je pořád velmi málo.*“

Alena (viz Příloha 19) : „*Aby město Plzeň uspělo v roce 2015 jako Evropské hlavní město kultury, bude třeba daleko více dobrovolníků. Angažovanost Plzeňanů je zatím velmi vlažná. Snažím se o tom mluvit s přáteli, bohužel většina si myslí, že to má pro ně někdo připravit a oni se budou jen dívat. Tento postoj je třeba změnit. Doufám, že se to managementu EHMK i všem přispěvatelům včetně nás dobrovolníků, podaří prolomit.*“

Zajímavá je dobrovolná činnost pana Ing. Petra Kostnera. Je koordinátorem evropských projektů pro seniory s Německem a Rakouskem. Jedná se o interkulturní projekty, kde si účastníci navzájem předávají zkušenosti. Ing. Petr Kostner (viz Příloha 6) zaznamenal odlišný přístup účastníků při změně kulturního prostředí. „*Němci přijedou a neumí slovo česky a jsou přesvědčeni, že česká strana je povinna rozumět. Češi přejedou do Německa a Němci berou jako samozřejmost, že Češi umí německy a vůbec neřeší, že by tomu tak nemohlo být.*“ Cílem jednoho z projektů je ukázat život na sousedské straně a poznat denní život svých sousedů. Je tedy možné, že předáváním zkušeností se kulturní rozdíly nějakým způsobem vyrovnají.

6.5.2.3.4 Shrnutí

Společné prvky motivace pro vymezené tři kategorie dle ekonomické aktivity, jsou seberealizace, předávání zkušeností, sebevzdělávání a altruistické chování.

Je znatelný posun od dobrovolnictví jako „zábavy“ k reakci na různé situace ve společnosti. Především se jedná o reakci na stresovou dobu a s tím spojenou výchovu dětí, chybí prožitky v životě lidí, postavení specifických skupin (senioři, děti, lidé se znevýhodněním a speciálními potřebami). Reakce dobrovolníků je zaměřena také na projekt EHKM Plzeň 2015, kde je nutné zvýšit podporu v dobrovolnické činnosti.

6.5.2.4 Komunita, Kamarádi, Skupiny

Z výzkumného vzorku respondentů je zřejmé, že dobrovolnictví je pro ně především zálibou a zábavou. Dobrovolnictví jim nabízí možnost, jak své záliby realizovat a to pro radost či pomoc druhých. Aktivitami mohou předat něco ze sebe a to vnímají, že se jim zpětně vrací, což předčí hodnotu peněz a ukazuje jim smysluplnost jejich aktivit.

Zpětná vazba ze strany přátel a dalších lidí důležitým motivačním faktorem. Odezvy okolí a přátel jsou víceméně kladné. Setkávají se často s otázkou, jak je možné, že všechno zvládají, den má přece jen 24 hodin. Pro respondenty je představa, že se jejich život skládá z práce a domova, ve své podstatě zvláštní a neúplná pro jejich život. Vykonáváním dobrovolnictvím se naučili lépe organizovat svůj čas, získali nové kontakty, zkušenosti a znalosti.

Respondenti, díky svým zálibám a zájmům se pohybují v prostředí lidí, kteří mají zájmy podobné. Sanpriya (Příloha 16): „*Podobné přitahuje podobné.*“ Vytváří tak přirozeně komunity či skupiny, kde jsou jisté znaky „solidarity, důvěry a autonomie“¹⁰⁸, usilují o společné cíle.

¹⁰⁸(FRIČ P., VÁVRA, M., 2012, s. 17)

Růžena (viz Příloha 9): *„Blízký okolí, že je to asi normální, že je taková věc, která nikoho nepřekvapí. Já mám zase takový okolí, že se chová podobně – někdo dělá dobrovolně u skauta, cvičitel v Sokole, takže bych neřekla, že by se to nějak vymykalo, že je to spíš taková normálka.“*

Sanpriya (Příloha 16): *„No tak někdo říká, že jsem blázen. Taky je pravda, že dlouho a hodně věcí jsem dělala úplně zadarmo, i na svoje náklady, což tam nebyla asi taková rovnováha. Takže mě to taky naučilo, jakoby jak to říct, se tomu neoddat? Bylo to proto vybudovat lepší svět.“*

Jan Sedláček (viz Příloha 10): *„Automatická záležitost pro kamarády a známý. Beru to, jako že jdu někomu pomoci. Dělán to pro sebe, a že mě to baví a pro druhý, že jim to pomůže. Třeba vymýšlejí kulturní program, tak já řeknu, hele tak já znám toho a toho. Využívám kontakty, které mám.“* Jan je neformálním dobrovolníkem, který pomáhá při organizaci různých kulturních akcí a vede při *hudebně-divadelní festivalu Ašlerky* fotografickou a výtvarnou dílnu. Je aktivní dle potřeb, je multifunkčním dobrovolníkem.

Dobrovolnou činnost vykonává každý individuálně. V rámci komunity nebo skupiny uspokojuje potřebu sounáležitosti. Otevřenost vztahů zvyšuje důvěru mezi členy skupiny či komunity. To je předpoklad pro přirozenou podporu, kdy si vycházejí navzájem vstříc, aby si pomohli.

Negativní zkušenost s reakcí na dobrovolnictví má Jana Šůchová (viz Příloha 15): *„Prostředí, kde se pohybuji. Já se pohybuji mezi lidma ještě ze střední, což je gympl, to se jim taky moc nezdá, nemají k tomu moc pozitivní vztah. Hodně to lidí odsuzují ve smyslu, že mě berou jako nějakýho samaritána a berou to, jako že to dělám, že si potřebuju něco dokazovat nebo druhým dokazovat.““*

6.5.3 OBČANSKÁ SPOLEČNOST A ROZVOJ DOBROVOLNICTVÍ

6.5.3.1 Reakce na společnost

Motivace některých respondentů vycházela z vlastního přesvědčení usilující o změnu vztahů mezi lidmi ve společnosti a životního stylu. Dobrovolník svými schopnostmi a názorem chce „přispět“ k uvědomění si „krizové situace“ společnosti. Někteří respondenti vnímají, že v dnešní době jsou pro člověka hlavní hodnotou peníze, což není adekvátní hodnota pro „lidství“. Hlavními hodnotami jsou peníze a lidé zapomínají na své okolí. Běžný život je doprovázen stresem a jen povinnostmi.

Motivace pro Sanpriu (viz Příloha 16): *„Ráda pomáhám lidem a nelíbí se mi moc, jak funguje dnešní společnost a tak se ráda připojuju k takovým aktivitám, který rozvíjí lidi. Nelíbí se mi, jak jsou děti vedený, mám ráda propojení s tou přírodou a dneska je hodně stresová doba, tak proto dělám jógu pro lidi, protože jim to pomáhá, aby lépe zvládali ten život, že není všechno hrozný, jak to vypadá.“*

Lenka Vlachová (viz Příloha 17) : *„Podle mě je nejhorší, že se všichni za něčím honíme, potřebujeme bejt dokonalý a úžasný. I já jsem celá léta bojovala, potřebovala jsem si něco dokázat, bejt ta úžasná, dokonalá a dobrá. Nikdo není dokonalej, nikdo není perfektní. Já si myslím, že je důležitější bejt slušnej člověk a prostě najít si ten svůj cíl a kromě těch povinností, co nás celej život provází, si ten život užít.“*

V projektu *Thing big* vytvořil Zdeněk Drahoš se svým kamarádem akci *Make it connection* na podporu začlenění zahraničních studentů lékařské fakulty do prostředí českých studentů. Cílem bylo zmenšit „propast“ kvůli jazykové bariéře a zlepšit vztahy mezi studenty. Projekt se osvědčil a Zdeněk měl tak možnost pracovat s dalšími skupinami tři a půl roku. Zdeněk Drahoš (viz Příloha 8): *„Propojovali jsme je na základě toho Drum Circlu čistýho, protože to je jedna z možností, jak lidi stmelit, protože to je silná věc, protože se tam potkávaj a poznávaj na více rovinách, ať už*

expresivní projev, to je o tom, že spolu stráví hodinu, kde spolu komunikují hudbou. Takže to jsou takové silné zážitky, které lidi spojují a zároveň jim dávají možnost relaxovat, uvolnit se a veškerý příjemný věci, který jsou spojený s provozováním muziky“. Metoda *Drum Circlu* dopomohla integraci zahraničních studentů do jiného kulturního prostředí.

6.5.3.2 Formální / neformální dobrovolná činnost

Z vybraného vzorku respondentů působí dobrovolníci formálně tak i neformálně. Motivace neformálního dobrovolnictví vychází z uspokojování potřeb a recipročního chování dobrovolníků.

Dobrovolníci, kteří působí formálně, tedy pod záštitou nějaké organizace působí v organizaci pravidelně dlouhodobě. Dobrovolníci se pohybují ve sféře lidí, kteří jsou podobného zaměření. Kontakty získávají bezprostředně ze svého okolí. Proto pomáhají dalším organizacím a jsou otevření a ochotni věnovat svůj čas a energii do projektů, které jsou smysluplné, kde mohou dále něco předat ze svých schopností (osvětu veřejnosti dané problematiky, zábavu – především uvolnění a relax účastníků). Zpětná reflexe, pochopené cíle (aktivit ze strany dobrovolníků) účastníků, jsou dalším důležitým motivačním faktorem pro utváření motivace dobrovolníků.

6.5.3.3 Organizace

Vybraný vzorek respondentů je především z Plzeňského kraje. Respondenti svým aktivním působením či spoluprací s organizacemi ukazují na dobrou kooperaci. Kooperací se navzájem obohacují. Některým respondentům vytvářejí organizace zázemí pro jejich dobrovolnou činnost a nabízejí jim i nové možnosti, kde nějakým způsobem mohou přispět př. při vytváření kulturní akce (organizace, doprovodný program, workshopy, různé dílny), vytvořením volnočasových aktivit a dalších projektů, které se zaměřují na různé cílové skupiny.

Respondenti působí v rozličných organizacích, ať už příležitostně či pravidelně dlouhodobě. Dá se říci, že organizace vycházejí vstříc dobrovolníkům v uspokojování potřeb, vytváří jim zázemí pro jejich další rozvoj. Dobrovolníci se tak pohybují v novém prostředí, vytváří tak nové sociální kontakty.

6.5.3.4 Aktuální zpětná reflexe respondentů

Dobrovolnictvím respondenti uspokojují své potřeby (viz Příloha 2). Hlavním motivačním faktorem je práce s lidmi a provozování aktivit, které je baví. Touto kombinovanou činností se realizují, sebevzdělávají a srovnávají si také hodnoty. Dobrovolná činnost je naplňuje a přináší jim radost a potěšení. Dobrovolnou činností se naučili více organizovat svůj volný čas, aby jej mohli vyplňovat právě dobrovolnými činnostmi, které jsou pro ně smysluplné. Dále se sebevzdělávají a cítí neustále posun ve své činnosti.

6.5.4 Shrnutí

Ve svém výzkumu jsem dospěla ke zjištění, že motivace respondentů vychází z egoismu každého jedince (uspokojování potřeb každého jedince) a altruismu (chování bez nároku na odměnu či zisk). Ve výzkumu se mi potvrdilo, že o čistém altruismu nelze v dobrovolnictví uvažovat.

Prvotní motivaci nelze s jistotou určit, protože se skládá z více aspektů. U respondentů se motivace k „dobrovolničení“ stále vyvíjí stejně jako jejich dobrovolná činnost. To je zapříčiněno novým prostředím, kontakty a také zpětnou vazbou (organizace, účastníci, obecnost apod.). Aktuální reflexe respondentů na vlastní dobrovolnou činnost je především pocit smysluplně stráveného volného času, pocit sounáležitosti, sebereflexe a sebeuspokojení.

Motivace k vykonávání dobrovolné činnosti vychází z egoistického a altruistického chování. Egoismus vychází z prvotního motivu respondenta, aktivní činnosti dělá kvůli sobě (seberealizace). Altruistické chování občanů je předpokladem pro dobré sociální vztahy ve společnosti. To respondenti vnímají a považují pomoc druhým jako přirozenou součást jejich života. Většina respondentů dobrovolnou činnost nereflektuje jako něco výjimečného, naopak ji považují za možnost něco ve společnosti změnit, předat dál své znalosti, zkušenosti a schopnosti. Dobrovolnictví je pro ně především zálibou, díky níž získávají nové zkušenosti, poznatky a nové kontakty.

Ve výzkumu jsem zjistila, že respondenti jsou vedeni kombinací dvou druhů altruismu tj. „recipročního“ a „emocionálního“. Dobrovolník svou činností získává nové kontakty, zkušenosti, praxi a také dobré ohodnocení. Emoce doprovází bezesporu dobrovolnou činnost. Pro dobrovolníky je důležitá zpětná reflexe ze strany organizace, účastníků a obecnstva, pro které činnosti vytvářejí. Díky zpětné vazbě respondenti reflektují dobrovolnou činnost jako smysluplnou. Respondenti mají radost z uspokojení druhých. Taková emoce a další podobné prospívají celku. Je v našem největším zájmu, co nejvíce o dobrovolnictví informovat další občany, abychom pomohli společnosti v její rehabilitaci, a tak připomněli lidem základní lidské hodnoty, jako jsou štěstí, radost a láska, kterých jeden bez druhého nedosáhneme.

7 INTERKULTURNÍ KOMPARACE

Analýzou dat ve svém výzkumu jsem dospěla k závěru, jak je motivace utvářena u dobrovolníků v Čechách a jak se dále vyvíjí. Výzkumné otázky této části jsou: Jaká jsou teoretická východiska pro zjištění motivace dobrovolníků v jiném kulturním prostředí, konkrétně v Německu? Vychází motivace altruismus nebo egoismus? Jaké jsou motivy dobrovolné činnosti? Je výsledným efektem uspokojování potřeb?

Ve své diplomové práci jsem analýzou rozhovorů s respondenty zjistila, že motivaci dobrovolníků k vykonávání nelze jednoznačně určit. Prvotní motiv se během činností vyvíjí, činnost se stává etickou nadstavbou v životě a přirozenou záležitostí v jejich životě. Prvotní motiv vychází v první řadě z egoistické podstaty člověka, ta je doprovázena altruistickým chováním, které je prospěšné druhým.

Z mého výzkumu je patrné, že rozvíjející motivy pro dobrovolnou činnost jsou možností k uspokojování potřeb, vlastní seberealizaci dobrovolníků, díky níž pomáhají druhým. Ke stanovení tohoto závěru mi byla nápomocna teorie psychologa Maslowa (viz Příloha 3, obr. č. 1). Dobrovolníci usilují především o uspokojení nejvyšší potřeby - seberealizace, a sebevzdělávání.

V interkulturní komparaci je můj zájem směřován k nalezení podobností s výstupy mého výzkumu v motivaci dobrovolníků (uspokojování potřeb, motivy pro vykonávání dobrovolné činnosti) a dobrovolníků z Německa. Během výzkumu jsem se setkala s dobrovolníky, kteří svými aktivitami pomáhají cizincům v začlenění do našeho kulturního prostředí, které není jejich přirozeným prostředím. Další se snaží o rozvoj interkulturních znalostí v projektech mezi Čechy a Němci.

Plzeň, jakožto město kultury, nabízí bohaté podmínky pro realizaci takovýchto projektů. Převážně se této činnosti věnuje *Tandem, koordinační centrum česko-německých výměn mládeže*. V Plzni

se pohybuje mnoho studentů z Německa, kteří působí v různých organizacích v oblasti kultury. Jelikož v nynější době dobrovolná služba nemá účastníky, studenti zde splňují své „Praktikum“¹⁰⁹, podmínka závěrečné práce univerzit v Německu. Neměla jsem možnost zahrnout tyto studenty do svého výzkumu, z toho důvodu, že je nelze považovat za dobrovolníky. I přestože, že nejen Projektu EHKM Plzeň 2015, ale i dalším organizacím pomáhají v oblasti kultury.

Pro interkulturní komparaci vycházím tedy z diplomové práce *Dr. Barbary Moschner*¹¹⁰ a z *Journal für Psychologie* z článku „*Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz*“¹¹¹. Mým cílem je zde aplikovat poznatky z vlastního výzkumu na tyto studie a tak najít podobnosti či odlišnosti v motivaci dobrovolníků.

7.1 Kooperace mezi lidmi z odlišného kulturního prostředí

Interkulturní komparace se zabývá dobrovolníky z Čech a Německa. Lidé z rozdílného kulturního prostředí se vzájemně odlišují. Odlišnosti lze spatřovat v jedinci, zde bych se ráda odkázala na Geerta Hofstedeho, který se věnuje kultuře z hlediska úrovní jejich projevů (viz Příloha 21, obr. č. 2), který jsem popsala v teoretické části.

V praxi, kooperace lidí z jiných kulturních prostředí, není jednoduchým úkolem. Je nutné si připustit odlišnosti a snažit se jim porozumět, aby spolupráce měla hladký průběh. Spoluprací se dobrovolníci vzájemně obohacují. Pro vzájemnou spolupráci je důležité „*kulturní předporozumění*“. Model kultury od Geerta Hofstedeho ukazuje kulturu jako cibuli, jejíž vrstvy odkrýváme z vnějšku a postupuje směrem

¹⁰⁹ *Praktikum* – praxe při škole

¹¹⁰ MOSCHNER, B.: *Altruismus und egoismus? Was motiviert zum Ehrenamt?* In: Diplomarbeit (2002), 1-17. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: http://www.exzellenzstudieren.de/bi2000plus/diskussionspapiere/DP_20_final.pdf.

Vlastní překlad: *Altruismus a egoismus? Co motivuje dobrovolníky?*

¹¹¹ SNYDER, M., CLARY, E. GIL: *Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz*. In: *Journal für Psychologie* 9 (2001), 15-35. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-28290>.

Vlastní překlad: „*Dobrovolnictví, funkční přístup*“.

do středu, jehož jádrem jsou hodnoty. Z jádra kultury odvozuje Hofstede „*kulturní dimenze jako vztahy mezi individuálním a kolektivním či vztahem k moci.*“¹¹² Je třeba při kooperaci lidí z odlišného prostředí mít na paměti, že pojmy jsou používány odlišným způsobem. Jde především o porozumění jejich identitě, která se vyvíjela v jiném kulturním prostředí. Díky modelu můžeme dospět lépe k představě a porozumění a získat tak lepší souvislosti.

I když každý má svou kulturní identitu, promíchání různorodých skupin se hodnoty mísí, člověk získává nové hodnoty. Tento proces popisuje Karl Heinz-Bittl: „*Hodnoty se učíme stále znovu. Neexistují hodnoty, které by v nás zůstaly pevně zakotveny navždy. Přizpůsobujeme se přitom představám o hodnotách, které se nám podvědomě či vědomě zdají atraktivní.*“¹¹³ Záleží opět na individuálních a kolektivních vztazích, mezi jakými lidmi se pohybujeme, „*hodnoty vyvěrají z potřeb, jsou pozitivní orientací.*“¹¹⁴

7.2 Uspokojování potřeb?

Teoretická východiska, která jsem stanovila pro svůj výzkum, vycházela především z vlastní zkušenosti dobrovolnictví v oblasti kultury. Analyzováním dat jsem došla k závěru, že vykonávání dobrovolné činnosti je vedeno potřebou pomáhat druhým a vlastní seberealizace. Je zajímavým zjištěním, že v *Journal für Psychologie* jsem objevila podobná východiska pro analýzu dat. Autoři o nich mluví jako o 6 šesti funkcích, díky nimž lze dále analyzovat motivaci pro vykonávání dobrovolné činnosti. Funkce zastřešují motivy pro vykonávání dobrovolné činnosti. Jedná se o: „*hodnoty, porozumění, kariéra, sociální začlenění,*

¹¹²(MOREE, 2007, s. 43)

¹¹³(MOREE, 2007, s. 39)

¹¹⁴(MOREE, 2007, s. 41)

ochrana, zlepšení.“¹¹⁵ Na těchto faktorech stanovím podobnosti a odlišnosti vyplývající z komparace s mým výzkumem dobrovolnictví v oblasti kultury.

Ve výzkumu se shodují se základním předpokladem, tedy že motivace dobrovolníka vychází z rozdílných psychických dispozic, které ho směřují k vykonání dobrovolné činnosti ve svém volném čase. Tradiční teorie pro analýzu vycházejí z hlavního předpokladu, tj. pomoci druhým. V nynější době je zaznamenán přechod od těchto teorií, v němž je rozšířen tradiční předpoklad specifickými nastaveními vyplývající z kognitivních, afektivních a behaviorálních procesů.

*„Innerhalb der letzten Jahre ist der funktionale Ansatz von verschiedenen Seiten erweitert worden. Funktionen ergeben sich durch eine vergleichende Analyse verschiedener kognitiver, affektiver und behavioraler Prozesse, von denen angenommen wird, daß sie mit bestimmten Einstellungen einhergehen.“*¹¹⁶

V mém výzkumu jsem vycházela ze dvou schémat (viz Příloha 23, obr. č. 4 a Příloha 24, obr. č. 5), jež vycházejí z podstaty jedince a sociální interakce v prostředí, kde se dobrovolník pohybuje. Uvedené procesy se projevují ve vykonávání dobrovolné činnosti a jsou doprovázeny emocemi, které způsobují radost a uspokojení ze smysluplně stráveného volného času. Souhlasím s tezí, která se dívá na motivaci dobrovolníků z psychologického hlediska. *„(...) daß Menschen ein und dieselbe Handlung aufgrund unterschiedlicher psychologischer Funktionen ausführen können und dies auch tun.“*¹¹⁷

¹¹⁵ SNYDER, M., CLARY, E. GIL: *Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz*. In: Journal für Psychologie 9 (2001), 15-35. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-28290>. s. 15.

¹¹⁶ SNYDER, M., CLARY, E. GIL: *Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz*. In: Journal für Psychologie 9 (2001), 15-35. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-28290>. s. 18.

Vlastní volný překlad: "V posledních letech byl rozšířen přístup v analýze z hlediska funkcí. Funkce vznikají prostřednictvím srovnávaním analýz různých kognitivních, afektivních a behaviorálních procesů, z nichž jeden se předpokládá, že jsou spojeny s určitými nastaveními."

¹¹⁷ SNYDER, M., CLARY, E. GIL: *Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz*. In: Journal für Psychologie 9 (2001), 15-35. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-28290>. s. 17.

7.3 Analýza dobrovolnictví z hlediska funkcí

Článek *Journal für Psychologie* vychází z empirického pozorování, že dobrovolná činnosti i když je vzhledově podobná, vychází z různé motivace. Aktivity plní různé funkce, které vycházejí z dynamiky chování. Zjištění motivace dobrovolníků pomůže udržet dobrovolnou činnost a rozšířit počet dobrovolníků. V mém výzkumu jsou aktivity dobrovolníků různorodé, jelikož oblast kultury (viz kapitola 3.5.3) nabízí možnost rozmanitých aktivit. Výzkumný vzorek byl vybrán tak, aby pokryl, co nejvíce spektrum oblasti kultury. Vzhledová podobnost není tedy zřejmá, ale s druhým tvrzením souhlasím, protože aktivity, které dobrovolníci vykonávají, mají různorodé funkce. Přinášejí uspokojení jim samým, ale i druhým. Prvotní motivy a tedy funkce jsou v neustálém vývoji, reagují na potřeby dobrovolníka a druhých, pro které jsou aktivity vykonávány. Vývoj vychází z psychologických funkcí jedince a sociální interakcí s okolím.¹¹⁸

Na následujících šesti funkcích z *Journal für Psychologie* se pokusím nalézt podobnosti s výzkumným vzorkem respondentů. Z důvodu toho, zda je možné souhlasit s funkcemi pro vymezení motivace dobrovolníků a zda je možné je aplikovat ve výzkumu.

„*Wertefunktion*“¹¹⁹ vycházejí z individuálních hodnot jedince, díky nim vykonává dobrovolnictví. Tato funkce dle mého názoru koresponduje s prvotním motivem dobrovolníka pro vykonávání dobrovolné činnosti. V mém výzkumu vychází prvotní motiv z altruistického chování (pomoc druhým, práce s lidmi).

Vlastní překlad: „(...) že to samé chování lidí je založeno na rozdílných psychologických funkcích, které je vede k tomu něco dělat a mohou dělat to samé.“

¹¹⁸ Pozn.: Proces socializace vytváří okolí – různé cílové skupiny, organizace, komunity, skupiny, přátelé apod.

¹¹⁹ SNYDER, M., CLARY, E. GIL: *Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz*. In: *Journal für Psychologie* 9 (2001), 15-35. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-28290>. s. 19.

Vlastní překlad: „*funkční hodnoty*“.

„*Lernerfahrungen funktion*“¹²⁰, dobrovolnictvím je možné získat nové zkušenosti, poznatky a další. Dobrovolník se učí komunikačním dovednostem, jelikož je ve stále interakci s lidmi. Tato funkce je ve výzkumu označena jako „*Přínos*“ (viz Příloha č. 2). Jedná se o získání nových znalostí, zkušeností a rozšíření sociálních kontaktů, s tím spojená trpělivost, empatie, lepší organizovanost času. Výsledkem je, že dobrovolníci vykonávají aktivity především dlouhodobě. Tato funkce má velký vliv na utváření motivace dobrovolníka.

Funkce „*Aktivitäten auszuüben*“¹²¹. Dobrovolnictví nabízí další funkci a to procvičování dovedností a schopností každého dobrovolníka. Představuje především prosociální chování, upevňuje tak vztahy ve skupině. Ve výzkumu se mi také potvrdilo prosociální chování, dobrovolníci se podílejí na aktivitách často příležitostným způsobem. A to z důvodu možnosti pomoci a pocitu sounáležitosti ke skupině, organizaci. Jedná se o přirozené chování, které vychází ze základu každého jedince - egoismu (dovednosti, znalosti, radost) a altruistického (pomoc a přínos pro druhé).

„*Funktion besteht in der Aneignung von karrierebezogenen Fertigkeiten*“¹²². Dobrovolnictví je možností získání nových dovedností ke stávajícím. Je možností vytvoření pracovních kontaktů a profesního uplatnění. Tato funkce se ve výzkumu ukázala jako možný výsledek dobrovolné činnosti. Není však prvotní, co dobrovolníky motivuje v jejich činnosti.

¹²⁰ SNYDER, M., CLARY, E. GIL: *Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz*. In: Journal für Psychologie 9 (2001), 15-35. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-28290>. s. 19.

Vlastní překlad: „*funkce učení, zkušeností*“.

¹²¹ SNYDER, M., CLARY, E. GIL: *Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz*. In: Journal für Psychologie 9 (2001), 15-35. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-28290>. s. 19.

Vlastní překlad: „*funkce procvičování aktivit*“.

¹²² SNYDER, M., CLARY, E. GIL: *Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz*. In: Journal für Psychologie 9 (2001), 15-35. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-28290>. s. 20.

Vlastní volný překlad: „*Funkce vychází z dovedností, možnost kariérního postupu*“.

Funkce „*Schuldgefühle*“¹²³ ukazuje na možnost vypořádávání se dobrovolníků s vlastními nejistotami. Prostřednictvím dobrovolné činnosti se lépe vypořádají s vnitřními konflikty. Funkci nemohu výzkumem potvrdit, jelikož se mi neobjevila v jasném znění.

Funkce: „*Helfenden selbstwertdienlich ist. Hierzu ist neben einer Verbesserung des Selbstwertgefühls*“¹²⁴ Poslední funkce je stěžejní ve výzkumu ke stanovení motivace dobrovolníků. Motivy (viz Příloha 2), vycházejí z uspokojování potřeb. V nejvyšší míře jsem u respondentů zaznamenala potřebu seberealizace. Toto zjištění považuji za podstatné pro udržení motivace dobrovolníků pro vykonávání činností. V závěru to znamená, že dobrovolníci jsou činnostmi obohacováni. Dobrovolnictvím tak mohou zlepšit sebe sama.

I přesto, že jsem ve svém výzkumu vycházela z jiných teoretických východisek. Analýza dobrovolníků z Čech ukázala jistou podobnost s analýzou motivace dobrovolníků z Německa, která vycházela z šesti funkcí dobrovolnictví.

7.4 Egoismus nebo altruismus?

Jak už jsem uvedla v první části, primární motivaci obvykle není možné určit. Z mého výzkumu vyplývá jisté stanovisko pro vykonávání dobrovolné činnosti, které vychází z kombinace egoismu a altruismu. S tímto stanoviskem pracuje i Dr. Moscher ve své diplomové práci.

Jedná se o psychologický výzkum, ve kterém provádí vyšetřování na základě dobrovolné činnosti a pozadím, tedy motivací dobrovolníků pro vykonávání aktivit. Hlavním otázkou je, zda motivace je vedena

¹²³ SNYDER, M., CLARY, E. GIL: *Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz*. In: Journal für Psychologie 9 (2001), 15-35. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-28290>. s. 20.

Vlastní překlad: „*funkce pocitu viny*“.

¹²⁴ SNYDER, M., CLARY, E. GIL: *Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz*. In: Journal für Psychologie 9 (2001), 15-35. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-28290>. s. 20.

Vlastní překlad: „*Pomáhání si je užitečné. Může sloužit ke zlepšení vlastních pocitů.*“

egoistickým či altruistickým chováním. Výzkumný zájem je zde častěji zaměřen na předměty spontánní a krátkodobé. Znalostí motivací dobrovolníků je možné dobrovolnictví podporovat a dále jej propagovat. Dobrovolnictví má v dnešní době nezanedbatelné místo ve společnosti. Dobrovolníci mají možnost aktivně reagovat na změny ve společnosti, přispívat v uvědomování hodnot, které jsou pro soužití podstatné. Dobrovolnictví demonstruje morální hodnoty každého z nás, které by měly být společné pro lidi v prostředí, ve kterém žijeme.

Prvotní motiv nelze jednoznačně určit. Hodnoty a očekávání se v průběhu dobrovolnictví mění. Dobrovolnictví nabízí názornou ukázkou altruismu, ve kterém je obsažen egoismus. V mém výzkumu jsem se setkala s tím, že respondenti do prvotního motivu zahrnují aktuální motivy pro vykonávání dobrovolné činnosti, prvotní motiv nebylo možné vždy zjistit. Společným pro oba výzkumy je „prosociální chování“ dobrovolníků. Mluvíme v něm opět o propojení altruismu a egoismu. Dr. Moschner uvádí výpověď jedné respondentky: *„Ich erleb', dass auch bei den Ehrenamtlichen, dass die immer mehr oder stärker das Gefühl haben, sie tun was für andere und sehen im Grunde genommen gar nicht, dass sie auch was für sich tun.“*¹²⁵

Dr. Moscher se ve své práci zabývá především motivací dobrovolníků, kteří jsou součástí formálních uskupení (organizací či skupin). Přichází se dvěma faktory, díky nimž se motivace jedince rozvíjí. Na jedné straně záleží na dobrovolníkovi, za jakým účelem do organizace přichází a na straně druhé motivace závisí i na cílech organizace či skupiny, na kterou je vázán. Tento závazek odráží společné hodnoty, v nichž se reflektují osobní hodnoty jedince. V mém výzkumu jsou respondenti převážně organizováni příležitostně a ve většině případů

¹²⁵ MOSCHNER, B.: *Altruismus und egoismus? Was motiviert zum Ehrenamt?* In: Diplomarbeit (2002), 1-17. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: http://www.exzellenzstudien.de/bi2000plus/diskussionspapiere/DP_20_final.pdf. s. 4. Vlastní překlad: „Zažila jsem, že dobrovolníci mají stále více či silnější pocity, že dělají něco pro druhé, ale vůbec nevidí, že to dělají vlastně pro sebe.“

nespolupracují pouze s jednou organizací. Záměrem mého výzkumu nebylo hledat motivaci dobrovolníka, vyplývající z hodnot či přesvědčení organizace. Avšak zůstáváme u společného hlediska, že činnost dobrovolníka je vedena jeho individuálními zájmy, osobními cíli a životní perspektivou.

Z mého výzkumu vyplývá, že respondenti vykonávají dobrovolnictví především jako zálibu, která je naplňuje. Je pro ně smysluplnou činností, díky níž se začleňují do nového prostředí a získávají tím nové kontakty. Dobrovolnictví je formou svépomoci, díky níž dobrovolník může najít smysl a třeba i životní směr.

Dr. Moschner uvažuje i o dobrovolnictví různých cílových skupin (nezaměstnaní, žáci, studenti, ženy v domácnosti), pro které má dobrovolnictví také významnou funkci, především možnost kariérního postupu. Ve svém výzkumu jsem pracovala s respondenty tří ekonomických aktivit (studenti, zaměstnaní, senioři), ale v aktuální zpětné reflexi na vlastní dobrovolnou činnost (viz Příloha 2) jsem neshledala, že by motivace vycházela jednoznačně z jednoho motivu (začlenění, nové sociální kontakty, nové poznatky a zkušenosti).

Dr. Moschner nabízí ve své práci faktory, které se podílejí na utváření motivace pro dobrovolnou činnost, u kterých se uvažuje, že budou dále aplikovány nebo využity v budoucí profesi. Jedná se o „*Bedürfnis nach Anerkennung und Stärkung des Selbstwertgefühls.*“¹²⁶

Přesto však zastáváme obě názor, že je důležité propojení zábavy v dobrovolné činnosti a možnosti trávit volný čas i jinými lidmi a v příjemném prostředí. Výpověď Rosenblatt tento názor ilustrativně dokresluje: „*Das gängigste Motivbündel verbindet Spaß an der Sache und Altruismus. Wichtig ist einem: dass die Tätigkeit Spaß macht; dass man*

¹²⁶ MOSCHNER, B.: *Altruismus und egoismus? Was motiviert zum Ehrenamt?* In: Diplomarbeit (2002), 1-17. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: http://www.exzellenzstudieren.de/bi2000plus/diskussionspapiere/DP_20_final.pdf. s. 6. Vlastní překlad: „*potřeby poznání, posílení sebevědomí.*“

mit sympathischen Menschen zusammenkommt; etwas für das Gemeinwohl zu tun; anderen Menschen zu helfen.“¹²⁷

7.5 Shrnutí

Vybrané práce, ze kterých jsem čerpala pro část Interkulturní komparace, potvrdily zčásti teoretická východiska použita v analýze výzkumu motivace dobrovolníků v českém prostředí.

Komparací jsem vysledovala jisté podobnosti. Funkce motivace z *Journal für Psychologie* se kryjí s poznatky, vycházejí z mého výzkumu. Poslední uvedená funkce (potřeby poznání, sebevědomí) se shoduje s mým výzkumem zcela. Dobrovolnictví je prostředkem k uspokojování potřeb jedince, především se jedná o potřebu seberealizace. Motivace jako uspokojování potřeb dobrovolníka nese v sobě pomoc druhým.

O tomto propojení mluví Dr. Moschner ve své diplomové práci. Dobrovolnictví je propojením egoismu a altruismu. Faktor pro motivaci dobrovolnictví, který považuji za nejvystižnější, vycházím ze svého výzkumu, je propojení zábavy a spolupráce s lidmi, která přináší pocit sounáležitosti ke skupině ztotožněním se stejnými cíly, přáními apod.

I přes odlišnosti těchto dvou kulturních prostředí, lze vysledovat, že motivy pro vykonávání dobrovolné činnosti v německém prostředí vycházejí z podobných východisek. Některé funkce nemohu potvrdit ani vyvrátit, protože na ně při práci s mým výzkumným vzorkem nebyla upřena pozornost. Je možné tvrdit, že tendence, které jedince motivují, vycházejí z psychických dispozic a sociální interakce, s níž je spojené prosociální chování.

¹²⁷ MOSCHNER, B.: *Altruismus und egoismus? Was motiviert zum Ehrenamt?* In: Diplomarbeit (2002), 1-17. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: http://www.exzellenzstudien.de/bi2000plus/diskussionspapiere/DP_20_final.pdf. s. 8. Vlastní překlad: "Nejčastějším motivem je spojení zábavy a altruismu. Je důležité, za prvé, že činnost je legrace, díky níž přijde člověk do styku s jinými lidmi, který mají stejný záměr, pomáhat jiným lidem."

8 ZÁVĚR

V diplomové práci byla zkoumána motivace dobrovolníků v oblasti kultury. Pro analýzu jsem vytyčila teoretická východiska, která se potvrdila jako vhodná pro analyzování dat.

Z výzkumného vzorku je patrné, že prvotní motivy nelze zcela jasně určit. Motivace dobrovolníků je v neustálém vývoji, reaguje na potřeby jedince a sociokulturní vztahy.

Motivace vychází z psychických dispozic jedince, díky nimž uspokojuje své potřeby, dle Maslowa nejvyšší potřeby seberealizace a uskutečnění. Reflexe činnosti a reakce okolí přináší dobrovolníkům přesvědčení o smysluplnosti činnosti a smysluplně stráveném volném čase.

Procesy socializace a enkulturace jsou důležité pro upevňování prosociálního chování jedince ve společnosti. V občanské společnosti probíhá vývoj jedince několika fázemi – seberealizace, participace a reciprocita, které jsou podstatné pro motivaci dobrovolníka v rámci formálních i neformálních uskupení. Z výzkumného vzorku je zřejmé, že dobrovolná činnost je pro něj přirozenou součástí života, o které neuvažuje jako o něčem výjimečném.

Ve svém výzkumu jsem dospěla ke zjištění, že motivace respondentů vychází z určité kombinace: egoismu každého jedince (uspokojování potřeb každého jedince) a altruismu (chování bez nároku na odměnu či zisk). Ve výzkumu se mi potvrdilo, že o čistém altruismu nelze v dobrovolnictví uvažovat.

Dobrovolnictvím se respondenti realizují. Je pro ně spojením zálib, zábavy a spolupráce s lidmi, jež jim přináší pocit sounáležitosti a smysluplně strávený volný čas.

V části Interkulturní komparace jsem sledovala, zda lze nalézt podobnosti v motivaci dobrovolníků z českého a německého prostředí. Dospěla jsem k závěru, že přes jisté odlišnosti kulturních prostředí, že motivace je utvářena mnoha faktory či funkcemi danými kulturou,

záleží na psychických dispozicích jedince, sociokulturních vztazích a také cíli každého jedince, jimiž uspokojuje své potřeby. V německém prostředí se opět promítá v dobrovolnictví propojení altruismu a egoismu.

Výzkum motivace dobrovolníků v oblasti kultury je velmi významným počinem. Může přispět k udržitelnosti dobrovolných dlouhodobých aktivit, vytvořit podmínky pro příležitostné aktivity a rozšířit počet dobrovolníků, což je v dnešní době rozvíjející se občanské společnosti velmi žádoucí. V práci proto přikládám přepisy rozhovorů, aby bylo možno tuto práci využít v budoucnu pro další výzkum.

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

ARISTOTELEŠ: *Etika Nikomachova*. Praha: Rezek, 2013. s. 291. ISBN 978-80-86207-35-3.

BROKL, L.: *Hledání občanské společnosti*. Praha: Vydavatelství ČVUT, 2002. Studie národohospodářského ústavu Josefa Hlávky 12/2012. s. 101. ISBN 80-86729-00-1.

DOHNALOVÁ, M.: *Antropologie občanské společnosti*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2004. s. 164. ISBN 80-7204-339-0.

DISMAN, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2007. s. 374. ISBN 80-7066-822-9.

DUBEN, R.: *Neziskový sektor v ekonomice a společnosti*. Praha: Codex Bohemia, 1996. 373 s. ISBN 80-85963-19-1.

FRIČ, P., KOLEKTIV: *Dárcovství a dobrovolnictví v České Republice, výsledky výzkumu NROS a AGNES*. Praha: NROS, AGNES, 2001. 115 s. ISBN 80-902633-7-2.

FRIČ, P., VÁVRA, M.: *Tři tváře komunitního dobrovolnictví: neformální pomoc, organizovaná práce a virtuální aktivismus*. Praha: Agnes, 2012. 137 s. ISBN 978-80-903696-9-6.

GEERTZ, C.: *Interpretace kultur*. Praha: Slon, 2000. s. 564. ISBN 80-85850-89-3.

HENDL, J.: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. s. 407. ISBN 978-80-262-0219-6.

HODAČ, T., KOLEKTIV: *Dobrovolnictví*. Praha: Národní institut dětí a mládeže, 2009. 38 s.

HOFSTEDE, G.: *Kultury a organizace. Software lidské mysli. Spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Universita Karlova, Filosofická fakulta, 1999. s. 208. ISBN 80-85899-72-8.

MOREE, D., BITTL K. H.: *Dobrodružství s kulturou. Transkulturní učení v česko-německé práci s mládeží*. Plzeň: Koordinační centrum česko- německých výměn mládeže Tandem, 2007. 148 s. ISBN 978-80-7043-566-3.

MÜLLEROVÁ, M. A KOLEKTIV: *Dobrovolníci pro kulturu: dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*. Praha: Institut umění - Divadelní ústav, 2011. 128 s. ISBN 978-80-7008-268-3.

NAKONEČNÝ, M.: *Psychologie osobností*. Praha: Akademie věd České Republiky, 1998. 336 s. ISBN 80-200-0628-1.

RYBÁŘ, R., KOLEKTIV: *Člověk - společnost a výchova k hodnotám*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 198 s. ISBN 978-80-210-5713-5 (brož.).

SKOVAJSA, M., KOLEKTIV: *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, 2010. 372 s. ISBN 978-80-7367-681-0.

ŠORMOVÁ, L., KLÉGROVÁ, A.: *Dobrovolnictví*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 24 s. ISBN 80-86991-68-7.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Metodické doporučení Ministerstva kultury. *Hestia* [online] 2014. Poslední změna 2014 [cit.1.2.2014]. Dostupné z: <http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2012/06/Methodick%C3%A9-doporu%C4%8Den%C3%AD-MK-%C4%8CR-pro-dobrovolnictv%C3%AD-v-kultu%C5%99e-a-um%C4%9Bn%C3%AD5.pdf>.

Zákon O sdružování občanů. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Poslední změna 1. 4. 2014 [cit.1.3.2014]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/1505/z83_1990.pdf.

Změna právní úpravy sdružovacího práva. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Poslední změna 1. 4. 2014 [cit.1.3.2014]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-zmene-pravni-upravy-sdruzovaciho-prava-od-1-ledna-2014.aspx>.

MOSCHNER, B.: *Altruismus und egoismus? Was motiviert zum Ehrenamt?* In: Diplomarbeit (2002), 1-17. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: http://www.exzellenzstudieren.de/bi2000plus/diskussionspapiere/DP_20_final.pdf.

SNYDER, M., CLARY, E. GIL: *Ehrenamtlichkeit: ein funktionaler Ansatz.* In: *Journal für Psychologie* 9 (2001), 15-35. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-28290>.

Oblasti dobrovolnictví. *Dobrovolník* [online]. Poslední změna 2014 [cit.1.3.2014]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/>.

Druhy dobrovolnictví. *Dobrovolník* [online]. Poslední změna 2014 [cit.1.3.2014]. Dostupné z: http://www.dobrovolnik.cz/d_druhy.shtml.

Rozvržení kurzu. *Sadba, Salesiánská asociace Dona Bosca* [online]. Poslední změna 2014 [cit. 3.2.2014]. Dostupné z: <http://www.sadba.org/programy/animatori/rozvrzeni-kurzu/>.

Maslowova pyramida potřeb. *Filozofie úspěchu* [online]. Poslední změna 2014 [cit. 3.4.2014]. Dostupné z: <http://www.filosofie-uspechu.cz/maslowova-pyramida-lidskych-potreb/>.

ELEKTRONICKÉ DOKUMENTY:

MÜLLEROVÁ, M: *Dokumenty. Smlouvy. Kontakty... a vše, co využijete v praxi.* [dokument na DVD]. Smlouva o dobrovolnické činnosti. Praha: NIPOS, 2011.

MÜLLEROVÁ, M: *Dokumenty. Smlouvy. Kontakty... a vše, co využijete v praxi.* [dokument na DVD]. Smlouva o dobrovolné službě. Praha: NIPOS, 2011.

10 RESUMÉ

This thesis deals with the topic of *Volunteering in the domain of culture*. The aim of the research is to determine the motivation of volunteers when participating in various cultural projects.

The thesis is divided into two parts. The first part focuses on the theoretical background of the research sample analysis. (In the first part, the theoretical methods of research and data collection are being characterised).

The second part describes the practical research. For the research, the qualitative method of semi-structured interviews has been selected. The individual interviews were conducted, recorded and transferred into a written form. Based on the analysis of the interviews, the main motivation aspects of volunteering in culture have been revealed.

The results of this research are intended to be used both by professional organisations and wide public. It might be helpful when working with volunteers in the organisations (maintenance of volunteer activities or increase in the number of volunteers).

11 PŘÍLOHY

- 1) Základní údaje o respondentech
- 2) Tabulka Motivace
- 3) Obr. č. 1: *Maslowova pyramida potřeb*
- 4) Dotazník
- 5) Přepis rozhovoru, MAGDALENA RUSŇÁKOVÁ
- 6) Vyplněný dotazník, Ing. PETR KOSTNER
- 7) Přepis rozhovoru, KAROLÍNA VÁŇOVÁ
- 8) Přepis rozhovoru, ZDENĚK DRAHOŠ
- 9) Přepis rozhovoru, RŮŽENA
- 10) Přepis rozhovoru, JAN SEDLÁČEK
- 11) Přepis rozhovoru, GABRA
- 12) Vyplněný dotazník, GABRIELA DVOŘÁKOVÁ
- 13) Vyplněný dotazník, DANISSIMO
- 14) Vyplněný dotazník, PŘEMYSL BRENÍK
- 15) Přepis rozhovoru, JANA ŠŮCHOVÁ
- 16) Přepis rozhovor, SANPRIYA
- 17) Přepis rozhovoru, LENKA VLACHOVÁ
- 18) Vyplněný dotazník, MARIE S.
- 19) Vyplněný dotazník, ALENA

- 20) Animátorský kurz Salesiánského střediska mládeže
- 21) Obr. č. 2: „*Cibulový diagram: úrovní projevů kultury*“
- 22) Obr. č. 3: „*Tři úrovně v lidském mentálním naprogramování*“
- 23) Obr. č. 4: „*Schéma č. 1*“
- 24) Obr. č. 5: „*Schéma č. 2*“
- 25) Obr. č. 6: Graf: „*Potřeby respondentů dle Maslowovy pyramidy*“
- 26) Smlouva o dobrovolnické činnosti
- 27) Smlouva o dobrovolné službě

Příloha 1: Základní údaje o respondentech

Číslo	Pohlaví	Jméno/pseudonym	Věk	Město	Povolání
1	Žena	Magdalena Rusňáková	dospělý	Plzeň	student
2	Muž	Ing. Petr Kostner	penzista	Plzeň	Totem RDC
3	Žena	Karolína Váňová	dospělý	Plzeň	student
4	Muž	Zdeněk Drahoš	dospělý	Plzeň	zaměstnanec, numerické simulace
5	Žena	Růžena	střední věk	Plzeň	zaměstnanec, ekonomická sféra

Číslo	Dobrovolnictví			Organizace	Činnost	Cílová skupina
	F/N	forma	časově			
1	F	veřejně prospěšné	pravidelné dlouhodobé	DoRA	Projekt Happy Handicap	lidé se speciálními potřebami
2	F	veřejně prospěšné	příležitostně pravidelné dlouhodobé	Totem RDC	Projekt šance stáří Projekt Impuls Projekt Grundtvig Projekt ZeitBank 55+	senioři z Čech a Německa senioři z Čech a Německa senioři z Čech a Německa senioři
3	F	veřejně prospěšné	pravidelné dlouhodobé		Kroužek flétny	děti
4	F+N	veřejně prospěšné vzájemně prospěšné občanská výpomoc	pravidelné dlouhodobé příležitostně	Totem RDC Člověk v tísni	Drumcircle Make itconnection Vzdělávání cizinců	děti, senioři, lidé se speciálními potřebami, cizinci děti ze sociálně vyloučených rodin cizinci
5	F+N	veřejně prospěšné vzájemně prospěšné občanská výpomoc	pravidelné dlouhodobé příležitostně	Salesiánské středisko ZŠ ZŠ ZŠ	Kroužek flétny Výtvarná výchova Kroužek flétny Projektové dny	předškolní děti 4. třída

Číslo	Pohlaví	Jméno/pseudonym	Věk	Město	Povolání
6	Muž	Jan Sedláček	dospělý	Praha	zaměstnanec, cestovní ruch
7	Žena	Gabra	dospělý	Plzeň	ZŠ - vychovatelka v družině
8	Žena	Gabriela Dvořáková	dospělý	Jihlava	servírka

Číslo	Dobrovolnictví			Organizace	Činnost	Cílová skupina
	F/N	forma	časově			
6	N	veřejně prospěšné vzájemně prospěšné občanská výpomoc	příležitostně	K. Ašler (Ašlerky hudebně-divadelní festival)	Zvučení Fotografická dílna Výtvarná dílna Vernisáže Organizační výpomoc, Kavárna Do Větru	děti z gymnázia hosté kavárny
7	F+N	veřejně + vzájemně prospěšné občanská výpomoc	pravidelné dlouhodobé pravidelné krátkodobé příležitostně	Bubenická kapela Domov ve Stodě ZŠ Ledovec OS Jsme části země OS Nepál	Loutkové a maňáskové divadlo Vernisáže Koncerty Festivaly Workshopy Vystoupení na Festivalu Šestý den Dramatický kroužek Balkánská kapela Fotografická vernisáž Vlastní projekty	děti lidé se speciálními potřebami děti ze ZŠ lidé se speciálními potřebami
8	F	veřejně + vzájemně prospěšné	příležitostně pravidelné krátkodobé	Protidrogové centrum Káčko Jihlava Mezinárodní Festival Dokumentárních Filmů Jihlava	prevence	uvaděč filmů a hostů do sálů

Číslo	Pohlaví	Jméno/pseudonym	Věk	Město	Povolání
9	Muž	Danissimo	dospělý	Plzeň	úředník, OSVČ
10	Muž	Přemysl Breník	penzista	Plzeň	v důchodu
11	Žena	Jana Šúchová	dospělý	Plzeň	student
12	Žena	Sanpriya	dospělý	Plzeň	terapeut
13	Žena	Lenka Vlachová	dospělý	Plzeň	student

Číslo	Dobrovolnictví			Organizace	Činnost	Cílová skupina
	F/N	forma	časově			
9	N	veřejně + vzájemně prospěšné	příležitostně pravidelně krátkodobě		Hledání Radyňského pokladu Pěší pochod na hrad Radyně Čištění Košuteckého jezírka Maškarní v Alfě	děti z DD Domino děti děti
10	F+N	veřejně + vzájemně prospěšné	dlouhodobě pravidelně dlouhodobě	Plzeňská kartografie Plzeň 2015 (Klub strážných andělů) Kina	Plánek plzeňských ulic Kontejnery k světu Roznos letáků - osvěta Zpracování programu kin	
11	F	veřejně prospěšné	dlouhodobě	Diakonie - Stacionář Človiček Charita Rokycany	Výtvarná dílna	lidé s kombinovaným postižením
12	F/N	veřejně prospěšné vzájemně prospěšné, občanská výpomoc	dlouhodobě příležitostně dlouhodobě příležitostně příležitostně příležitostně	OS Žonglér OS Terramitica - Festival Souladění Bezpečnostní zóna Mezi Ploty Pleasure station day Galerie sv. Anny Vernisáž v kavárně The Source	taneční vystoupení dílna bodypainting stříhání lidí taneční vystoupení brazílské náboženské tance vystoupení	
13	F/N	veřejně + vzájemně prospěšné	pravidelně dlouhodobě	Diakonie Plzeň Západ	Projekt Sebeobhájci Stacionář Človiček Přednášky - prevence	lidé s mentálním postižením lidé s kombinovaným postižením děti ZŠ a SŠ

Číslo	Pohlaví	Jméno/pseudonym	Věk	Město	Povolání
14	Žena	Marie S.	dospělý	Plzeň	student
15	Žena	Alena	dospělý	Plzeň	penzistka

Číslo	Dobrovolnictví			Organizace	Činnost	Cílová skupina
	F/N	forma	časově			
14	F	veřejně prospěšné	příležitostně	Plzeň 2015	Pomoc při organizaci kulturních akcí	
15	F	veřejně prospěšné	příležitostně	Plzeň 2015	Pomoc při organizaci kulturních akcí	

Vlastní zpracování údajů

Příloha 2: Tabulka *Motivace respondentů*

Číslo	Jméno	Cíl - altruismus	Socializační vlivy
1	Magdalena Rusňáková	pomáhat lidem a svému okolí	kamarádi
2	Ing. Petr Kostner	pomoc seniorům, přirozenost	zaměstnání
3	Karolína Váňová	samozřejmost - dělat něco pro okolí	komunita - animátoři Salesiánského střediska mládeže
4	Zdeněk Drahoš	přirozená chuť pracovat s lidmi, dát lidem zážitek bubnováním (nízkoprahovost), přivést je k muzice, výzva nová metoda	kamarádi, komunita DrumCirclu
5	Růžena	práce s dětmi v oblasti hudební výchovy	vlastní děti
6	Jan Sedláček	pomoc blízkým	kamarádi
7	Gabra	zprostředkovat prožitek druhým, pocit naplnění z prožitku	rodina, komunita, přátelé
8	Gabriela Dvořáková	pomoc druhým	zaměstnání

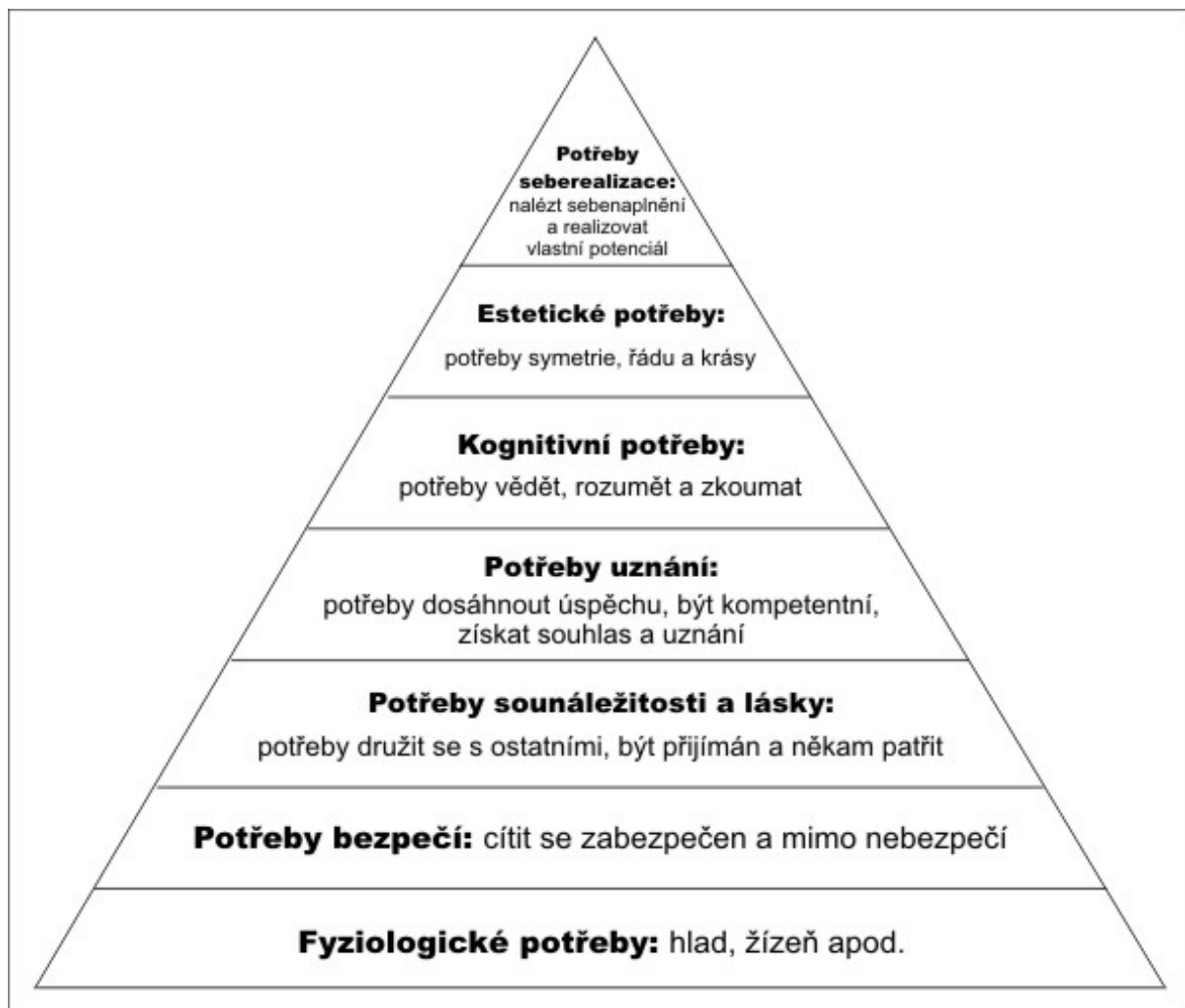
Číslo	Motivy	Úroveň (viz Příloha 3, obr.č. 1)	Přínos	Aktuální zpětná reflexe respondentů
1	seberealizace, získat nové poznatky a zkušenosti	7	koukám na věci jinýma očima, kontakty	aktivně strávený volný čas, smysluplnost
2	sebeuspokojení	7	uspokojení a starosti, kontakty	sebevzdělávání, aktivní začlenění do projektů
3	zábava - koníček	7	trpělivost, empatie, organizování lidí, kontakty, kamarádi	zařazení sebe sama, smysluplnost, sebevzdělávání
4	zábava - práce s lidmi a koníček, sen	3 a 7	kontakty, radost, co do toho vložím, se vrací	sebevzdělávání (AthurHall), smysluplnost
5	etická nadstavba, bonus ve svém životě, realizace, uspokojení	7	rozšíření sociálních kontaktů	sebevzdělávání, smysluplně strávený volný čas
6	zábava, uspokojování potřeb	3 a 7	poznání nových věcí, zkušenosti, sociální život	seberealizace
7	sebepoznávání, zábava	5 a 7	nové kontakty	sebeuspokojení, seberealizace, smysluplnost
8	zábava, sebevzdělání, získání nových kontaktů a zkušeností	5 a 7	radost, kontakty, nové prostředí a zkušenosti	sebeuspokojení, naplnění z pomoci druhým

Číslo	Jméno	Cíl - altruismus	Socializační vlivy
9	Danissimo	pomáhat druhým	kamarádi, známý, organizace
10	Přemysl Breník	pomoc projektu Plzeň 2015	komunita - Plzeň, křesťanské společenství
11	Jan Šůchová	pomáhat druhým	komunita - Stacionář človíček
12	Sanpryia	pomáhat druhým, reakce na společnost	komunita - umělci, jóga
13	Lenka Vlachová	pomáhat druhým, prevence	rodina, komunita, přátelé, vlastní zkušenost
14	Marie S.	pomáhat druhým	komunita - Plzeň 2015
15	Alena	pomoc projektu Plzeň 2015	komunita - Plzeň

Číslo	Motivy	Úroveň (viz Příloha 3, obr.č. 1)	Přínos	Aktuální zpětná reflexe respondentů
9	zábava, užitečný	3 a 7	seznámení s novými lidmi, dobrý pocit	sebeuspokojení, smysluplnost, pocit naplnění
10	koníček, zábava	7	seznámení s novými lidmi, nové informace	sebevzdělávání, smysluplnost, jiný pohled na věci
11	praxe ke škole, zábava	5 a 7	kontakty, radost, organizace času, nové poznatky a zkušenosti, dobrý pocit	smysluplnost, sebeuspokojení (spojení dvou věcí - práce s lidmi a tvorba), odreagování
12	zábava, uspokojení	7	kontakty, znalosti	radost, seberealizace, uspokojení potřeb, sebenaplnění
13	vlastní zkušenost, uspokojení, odreagování	5 a 7	kontakty, zkušenost	radost, seberealizace, uspokojování potřeb, naplnění, zpětná vazba, smysluplnost, srovnávání hodnot
14	být užitečná	5	kontakty, nové přátelé, zkušenosti	smysluplně strávený volný čas, smysluplnost
15	vlastní zkušenost, být užitečná	5	kontakty, nové zkušenosti	smysluplně strávený volný čas,

Vlastní zpracování údajů

Příloha 3: Obr. č. 1, Maslowova pyramida potřeb

Zdroj: Obrázek. *Filozofie úspěchu*[online]. Poslední změna 2014 [cit. 3.4.2014]. Dostupné z:<http://www.filozofie-uspechu.cz/maslowova-pyramida-lidskych-potreb/>.

Dotazník
Dobrovolnictví pro kulturu

Autor dotazníků: Bc. Markéta Smýkalová, ZČU Fakulta filozofická,
Evropská kulturní studia

E-mail: m.smykalova@gmail.com

Milí dobrovolníci,

překládám Vám zde dotazník, který je součástí kvalitativního výzkumu mé diplomové práce na téma *Dobrovolnictví pro kulturu*. Cílem výzkumu je zjistit motivaci dobrovolníků k vykonávání činnosti v oblasti kultury (v rámci formální a neformálních uskupení). Téma jsem zvolila z toho důvodu, že jsem sama dobrovolníkem a tato činnost mě naplňuje. Zajímají mě Vaše motivace pro vykonávání dobrovolnictví a také zpětná reflexe, čím Vás dobrovolnictví obohacuje. V práci bych chtěla ukázat, jakou významnou roli sehrávají dobrovolníci v oblasti kultury.

Dotazník se sestává z otevřených otázek. Dotazník můžete vyplnit pod svým jménem nebo pod pseudonymem. Vaše odpovědi se objeví v diplomové práci, rozhodněte se prosím, jak si přejete být zveřejněni.

Prosím otázky vyplňujte do tohoto dokumentu (udělejte si místo pod otázkou, abyste se mohli rozepsat) a pošlete dotazník na e-mail: m.smykalova@gmail.com.

Děkuji, že jste si udělali čas k vyplnění dotazníku.

Výzkumné otázky:

- 1) Jste žena nebo muž?
- 2) Jméno:

Pseudonym:
- 3) Napište něco o sobě:

Kde studujete či pracujete?
Prvotní zkušenost s dobrovolnictvím?
- 4) Jaké je Vaše přirozené (domácí) prostředí?
- 5) Kde vykonáváte dobrovolnictví, (název organizace nebo neformální skupiny)?
- 6) Jak dlouho se této činnosti věnujete?
- 7) Jak často dobrovolnou činnost vykonáváte?
- 8) Co Vás vedlo k rozhodnutí stát se dobrovolníkem?
- 9) Co Vám dobrovolnictví přineslo?
- 10) Jak vnímá vaše okolí, že působíte jako dobrovolník?
- 11) Vnímáte, že svou činností ovlivňujete své okolí?
- 12) Změnilo dobrovolnictví Vaše životní názory a postoje?
- 13) Vlastní zkušenost.

Příloha 5: Přepis rozhovoru, MAGDALENA RUSŇÁKOVÁ

O sobě, jsem student, studuji na ZČU, fakulta zdravotnických studií, druhým rokem. Mé záliby jsou tanečák, zvířata. Tanečák je kroužek, který máme jednou týdně, scházíme se v pronajatých prostorách na Vinicích a společně s našimi klienty cvičíme. Jedná se o klienty, kteří jsou postižení lidé, různě postižení – Marfanův syndrom, epilepsie, lehké mozkové dysfunkce – zacílená sociální oblast.

Dobrovolnictví pro kulturu se to týká – podílíme se na různých kulturních akcích, vystupujeme všude možně. A tím se vlastně prezentujeme, ukazujeme, co pro ně děláme, děláme to i pro sebe a vlastně je to výsledek naší společné práce. Jsme součástí doprovodného programu. Funguje to tak, že nám zavolají, že mají zájem o naše představení do programu nebo jsme už byli na nějakém festivalu, akcích a jim se to líbilo, tak se další rok ozvou a my s tím víceméně počítáme, že nás to může čekat v následujícím roce. Jsme pod DoRou, sídlí v Plzni, fungujeme jako dobrovolníci. Máme z toho dobré pocity jako dobrovolník. Jedná o moji aktivitu ve volném čase.

Jiné aktivity máme přes Doru, tak je spousta různých festivalů, dětských dnů, akcí, tam se podílíme všichni nebo jako my součástí dobrovolnictví.

Jak dlouho se věnuješ této dobrovolné činnosti? Věnuju se tomu přes dva a půl roku, věnuji se tomu každý týden plus s dobrovolnicemi si děláme přípravy a snažíme se vždycky něco vymyslet, abychom hodinu strávili aktivně, abychom si jenom nepovídali.

Co tě vedlo stát se dobrovolníkem? Nejdříve jsme byli neformální skupina. A co mě k tomu vedlo, tak chtěla jsem dělat něco pro společnost a nějak se aktivně podílet, pomáhat nějakým stylem lidem nebo svému okolí. A oslovila mě kamarádka, jestli bych jí nechtěla pomáhat, chodit s ní jako lektorka. Nejdříve jsem váhala, protože mi těch lidí bylo líto, nedovedla jsem si to představit, no a pak jsem zjistila, že jsou jako my, že každý máme svůj

handicap, tak jsem zjistila, že to dělat můžu, že to má na mojí psychiku pozitivní vliv.

Ze sociální sféry jsme se dostali do kulturní oblasti takto: Vymyslely jsme, jak dělat kroužek, jak ho koncipovat, aby je to bavilo, aby měli motivaci chodit na kroužek. Začalo to kontakty, které jsme měly, pronajaly jsme si prostory v Salesiánském středisku v Lobzích, kteří pořádají své akce. Pak jsme rozhodily sítě, poslaly pár emailu a někdo se nám ozval. A přes kontakty jsme se dostaly na festivaly, plesy.

Co ti to přináší dobrovolnictví? Mě samotný přináší dobrý pocit, že můžu dělat něco pro i pro někoho jiného než jen pro sebe a svoje blízký okolí, že se můžu podílet na kulturních akcích. Pro mě je to plus, že jakoby vidím jiné věci, vidím to očima jiných lidí.

Budoucnost a dobrovolnictví? Zkušenost, jak pro mě, co se týká vztahu k lidem, tak jsem změnila spoustu názorů. A určitě si myslím do budoucna, kdybych se chtěla věnovat i jiný dobrovolnictví nebo se podílet na jiných akcích, tak už vím trochu, jak ty věci chodí.

Jak se změnilý tvé životní názory, postoje? Samozřejmě, že postižení lidí jsou ve společnosti braní, že jsou něco míň než my, tak když to tvrdí celé společnost, tak člověk, aniž by si to nějak ověřil z vlastní zkušenosti, tak jde s davem. A já jsem si tím potvrdila, že to tak vlastně není, že jsou hodní lidi, jsou fajn, trávíme s nima čas. Klienti mají různé zázemí, většina pracuje – dělají úklidové práce, zahradník, jsou soběstační. Získala jsem jinou představu o životě s handicapem, může se do té situace dostat každý, nejde jen o genetické dispozice.

Dobrovolnictví a kultura? Za prvý, kroužek je zpestřením v jejich životě, protože lidi s handicapem viz epilepsie, mají najetý týdenní režim, který musí dodržovat, aby předcházeli těm záchvatům. Tím, že jsme začly s tím kroužkem, je to pro ně zpestření a je to pro ně něco jiného a z nich se stala skupina lidí, která tráví spolu čas i někde jinde. Víceméně jsme kamarádi, není to tak, že bysme byly jejich učitelky, lektorky a oni ti, co tam chodí.

Spolupráce s organizacemi – komunikace, jak vnímáš, jak vycházejí vstříc? Je to na každým festivalu, akci jinak, ale víceméně nám vycházejí

vstříc a snaží se vyhovět našim požadavkům, s tím, že sou to lidi s handicapem, který nemůžou být někde celý den, takže se nám snaží vyhovět s tím, že na zkoušku chodíme těsně před akcí, aby si to vyzkoušeli v prostoru. Komunikace s nimi je dobrá.

Studium – Asistent ochrany a podpory veřejného zdraví. Má *souvislost tvoje studium s dobrovolnictvím*? Ze začátku jsem ani nevěděla, když jsme začly s kroužkem, jsem nevěděla, co budu studovat za školu. A když jsem ji začla studovat, byl to obor, který mě zajímal, a máme to proložený předměty, který se týkají jejich nemocí, tím jsem se mohla dozvědět víc pro sebe, pro svoje studium a tím, že to s nimi diskutuju, probírám, na věci se ptám, tak mi to pomáhá při studiu. Myslím si, že to může mít efekt do budoucna, já studuju hygienika, tak kdybych šla na hygienu, tak tam třeba ne, ale kdyby se dostala přes kontakty, který mám úplně jinam, tak tam by to plus mohlo být.

Jak vnímá tvé okolí, že působíš jako dobrovolník? Ze začátku byli vyplašený, stejně jako já, třeba rodiče. *Z čeho?* Mysleli si, že to bude pro mě náročný, vzhledem k tomu, že jsem mladá, že to bude pro mě náročný. že lidi v mém věku zajímají jiné věci, hospody atd. Spíš si mysleli, že to bude pro mě další stresová věc a ne odpočinek. Ale nakonec se to uchopilo tak, že jsou vlastně rádi a snaží se nám pomoci, jak můžou, když potřebujem někde odvézt něco připravit. Takže si myslím, že to vidí pozitivně.

Ovlivnila si někoho jako dobrovolník? Myslim si, že ano. Jak říkám, kroužek máme každý týden, takže je to na denním programu, když se o tom někdo baví. Spoustu mých známých a kamarádů naše klienty poznalo, a když někde jedeme, nebo máme nějaký vystoupení, nebo vánoční besídku, kterou si pořádáme sami, tak nám pomůžou s organizací, tak se rádi přijdou podívat.

Vlastní zkušenost, dobrovolnictví v oblasti kultury? – Spolupráce se ZŠ na Slovanech, tak ti studenti z devátého ročníků, měli ukončení v KD Šeříkova, kde měli akci udělanou pro rodiče a známí, kde si předávali ocenění. Měli vlastní vystoupení, plus my jsme vyplňovali jejich doprovodný program, aby to bylo zajímavější. Navštěvovali jsme je v té škole a snažili jsme se je naučit jedno společné vystoupení, které se moc povedlo. A

nakonec jsme všichni vystupovali dohromady. Výsledný efekt byl jak pro nás, tak pro ty studenty. *Co bylo cílem?* Cílem bylo, ukázat lidem a studentům, za prvé, jaké je to žít s handicapem, jsou to mladí lidi, kteří si to tolik nepřipouští, osvěta. A za druhý – spolupráce s handicapovanými lidmi, tím, že s kterými se třeba nesetkali nebo nemají takové povědomí, naučili se s nimi spolupracovat a vytvořit něco společně.

Byli jsme jako doprovodný program – měli jsme vlastní představení, jedno společné a ještě, abychom studentům ulehčili – končí tu školu, když se jim rozpadne kolektiv, loučení s učitelkou. Prokládali pauzy kulturními vložkami, kdy jsme se snažili představit náš projekt, co děláme. Udělat v pauzách zábavu pro rodiče, abychom upoutávali pozornost.

Z čeho čerpáš inspiraci? Jsme 4- někdo čerpá z dramatařáku, tance, aerobiku. Já osobně z vlastní fantazie. Spíš se s holkama domlouváme, co nás napadne, jestli by mělo smysl se o tom bavit, zkusit nějaký vystoupení nebo jestli je to věc, která je nemožná.

Reakce na téma akce? Ano, když jsme byli pozváni na maškarní ples, tak se snažíme, aby to vystoupení korespondovalo s plesem. Snažíme se také organizacím vyjít vstříc.

Jaký byl začátek dobrovolnictví? Jsem nevěděla, jak já se s tím poperu, jestli budu schopna se s nimi scházet, fungovat nějakým stylem, no pak jsme to pár měsíců vyzkoušeli a zjistila jsem, že to žádný problém není. Nejdříve jsme trénovali, zkoušeli jsme různé věci, čeho jsou schopni, kdy už je to příliš, jaké jsou jejich hranice. Když jsme začli vystupovat na různých kulturních akcích, festivalech, tak tam jsem si pak uvědomila, že jakoby by to má smysl, jak pro nás pro lektorky, tak pro naše klienti, tím že ukážeme ostatním lidem, čeho jsme schopni a že to není věc, která je jen pro nás, abychom si vyplnili volný, ale že jde o věc, která je i pro společnost.

Realizuješ se dobrovolnictvím? Ano, realizuji se projektem. Baví mě vymýšlet pro někoho program nebo vystoupení, tím že jsme 4, dokážeme se o všem pobavit, poradit a vytváříme sami ta představení, takže tam dá každý kus sebe. Jsme koordinátorky projektu. *Jak vytváříte představení?* Někoho něco napadne, prokonzultujem, nebo když přijdou klienti s nápadem, jsme rádi, že něco vymyslí.

S kým spolupracujete? Spolupracujeme s *DoRou, Salesiáni, Mariánské Lázně – p. Slowík, Tachov – Domov pro lidi s postižením Miliře, Diakonie Západ, Speciální škola ve Skupovce, Občanské sdružení Ty a Já.*

V Doře jsme specifická skupina, vše si děláme sami, podáváme zpětně informace, kde jsme byli, kde budeme. Pomáháme i jim při kulturních akcích – *Na Dnu s Dobrovolníky*, minulý na náměstí, jsme pomáhali dělat osvětu o dobrovolnictví. Dále na *dětském dnu na Jezírku*, kde jsme připravovali soutěže pro děti.

Diakonie – u Branku Dny Dé, kulturní den – aktivně jsme se podíleli na kulturním dni, vystoupení proložení jejich programu. Vytváříme i interaktivní vystoupení, kdy nejdříve vystoupení předvedeme, pak připojíme obecenstvo, tanec je naučíme a pak si to společně zatančíme. Aktivně se tam můžou zapojit všichni do kulturního programu.

Jaká je tvá motivace, proč děláš dobrovolnou činnost? Učím se tak, chci se učit novým věcem a poznávat nové věci. Odjakživa to tak máme nastavený v rodině, že se snažíme si vzájemně pomáhat, snažíme se pomáhat svému okolí. Rodiče mě naučili, abych nebyla sobecká, a mám se snažit něco dělat pro společnost, když to bude nějaká moje realizace, kdy uplatním věci, který bych sama chtěla. Co mi k tomu vedlo, před těma třemarokama zpátky, tak moje výplň času byla škola, brigáda a pak sedět s kamarádkam u kafe a večer u vína. A jelikož to takhle bylo každodenně a neměly jsme žádný extra záliby, ani pravidelně cvičit nebo dělat nějaký sport. Tak sem ráda, že sem mohla začít aktivně podílet na něčem užitečnějším než sedět v hospodě. Dřív jsem hrála házenou, pohyb mám ráda, potřebuju ho, i když toho času je málo, protože chodím do školy na denním studium a na brigádu. Tak ten taneční kroužek, je náročnej časově, ale je to pro mě odpočinek, tím že tam přijdu, zapomenu na svoje starosti, co mě čeká. Tak se odrelaxuju, tím že si zacvičíme, něco nového vymyslíme, povídáme si, jak se máme, tak člověk zapomeneme na svoje každodenní starosti a dokáže se na tu hodinu zase odpoutat, než zase přijdou zpátky ty věci, který musí řešit. Tím že pracujeme s lidma s handicapem, který žijí v té své komunitě a moc neznají okolí. A teď mají ten taneční kroužek, který je nějakým způsobem naplňuje, tak se snažíme

jim pomáhat, oni se snaží pomáhat nám. Mě to ukazuje, že člověk ve výsledku řeší věci, který jsou úplně banality, kterýnejsou podstatný pro život. A pak když přijdou na tanečák, tak vidím, že to jde i jinak, že bych se neměla některýma věcma vůbec zabývat, nebo přehodnotit je, vyřešit kladně s klidem. Dobrovolnictví – nescházíme se jen jednou týdně, to neznamená, že bychom s nima vůbec nekomunikovaly, ba naopak stali se z nás kamarádi, když chtějí něco probrat, tak to není problém. Já, když jsem dělala seminární práci, tak jsem ji mohla s nima konzultovat, tak se mi víc utříbí informace, než kdybych si to přečetla v knížce.

Zpětná vazba dobrovolnictví? Byli jsme ocenění na *Křesadla* – blízká osoba nás nominovala, napsala o nás, co děláme, jak se podílíme. A podle nějakých kritérií vybrali, kdo si zaslouží ocenění za dobrovolnictví. Předávali se tam ceny a diplom, osvědčení o dobrovolnictví. Pak tam byl raut, tak to byl moc příjemný večer. Diplom je potěšením, plus když bude žádat o nějakou brigádu, práci v téhle sféře. Jsem mateřský typ, jsem organizační typ, na tanečku se můžu podílet svýma nápádama, můžu někoho někam směřovat.

Získala si dobrovolnictví nové zkušenosti v práci s lidmi? S mojí povahou, kdy všechno musí bejt podle mě, tak sem se musela naučit dělat ústupky a snažit se dojít k nějakým společnému závěru, kdy se shodneme. Mám tam kus sebe svojí práce, myšlenky. Je to pro mě plus v jednání s lidma, komunikaci s lidma, jiné pohlížení na věci. Máme volnou ruku v tom, co děláme, snažíme se to vytvářet společně, je to pro mě více obohacující, než kdybych byla někde a lidi by mi říkali, co mám dělat a jak to má vypadat. A tím, že to s holkama děláme samy, tak musíme vymýšlet oblečení na představení, kulisy, takže s tím strávíme víc času než jen ve středu. Je to taková činnost, kdy se člověk realizuje ve všem oblastech.

Co ti dobrovolnictví přineslo spoluprací s organizacemi? Naučit se komunikaci z formální stránky, posílání emailu. Tím, že to děláme samy, tak to stojí na nás, takže musíme komunikovat s organizacemi. Kdyby žádná nic nedělala, tak na žádným festivalu nebudeme. Naučila se na věci dívat jinak, věci řešit lepším způsobem, nové kontakty. Do budoucna, většina lidí, se kterými pracujeme, jsou příjemní lidé, tak kdybych potřebovala do školy

nebo do budoucího zaměstnání, tak by mi vyšli vstříc. Člověk pozná spoustu nových věcí. Dobrovolnictví mě obohacuje.

Dobrovolnictví považuji za prospěšné pro sebe, tak pro svoje okolí. Člověk se naučit žít pro druhé, není sobecký. Odpoutala jsem se i od rodičů, naučila jsem se věci řešit sama.

Dotazník Dobrovolnictví pro kulturu

Autor dotazníků: Bc. Markéta Smýkalová, ZČU Fakulta filozofická,
Evropská kulturní studia

E-mail: m.smykalova@gmail.com

Milí dobrovolníci,

překládám Vám zde dotazník, který je součástí kvalitativního výzkumu mé diplomové práce na téma *Dobrovolnictví pro kulturu*. Cílem výzkumu je zjistit motivaci dobrovolníků k vykonávání činnosti v oblasti kultury (v rámci formální a neformálních uskupení). Téma jsem zvolila z toho důvodu, že jsem sama dobrovolníkem a tato činnost mě naplňuje. Zajímají mě Vaše motivace pro vykonávání dobrovolnictví a také zpětná reflexe, čím Vás dobrovolnictví obohacuje. V práci bych chtěla ukázat, jakou významnou roli sehrávají dobrovolníci v oblasti kultury.

Dotazník se sestává z otevřených otázek. Dotazník můžete vyplnit pod svým jménem nebo pod pseudonymem. Vaše odpovědi se objeví v diplomové práci, rozhodněte se prosím, jak si přejete být zveřejněni.

Prosím otázky vyplňujte do tohoto dokumentu (udělejte si místo pod otázkou, abyste se mohli rozepsat) a pošlete dotazník na e-mail: m.smykalova@gmail.com.

Děkuji, že jste si udělali čas k vyplnění dotazníku.

Výzkumné otázky:

1) Jste žena nebo muž?

Muž

2) Jméno: **Ing. Petr Kostner**

Pseudonym:

3) Napište něco o sobě: Jsem penzista

Kde studujete či **pracujete? TOTEM-RDC Plzeň**

Prvotní zkušenost s dobrovolnictvím? Prvotní zkušenost s dobrovolnictvím? **Před 10ti lety zde v TOTEMU**

4) Jaké je Vaše přirozené (domácí) prostředí?

Nyní sám, dříve rodina, 2 dospělé děti, u dcery vnučka

5) Kde vykonáváte dobrovolnictví, (název organizace nebo neformální skupiny)?

TOTEM-RDC Plzeň – www.totem-rdc.cz

6) Jak dlouho se této činnosti věnujete? **cca 10 let – 1 rok jako zaměstnanec, potom na smlouvy**

7) Jak často dobrovolnou činnost vykonáváte? **Prakticky denně**

8) Co Vás vedlo k rozhodnutí stát se dobrovolníkem?

Když jsem začal pracovat v TOTEMU, tak vedle hodin zaměstnání jsem vykonával mnoho hodin dobrovolnicky

9) Co Vám dobrovolnictví přineslo? **Spoustu starostí i uspokojení.**

10) Jak vnímá vaše okolí, že působíte jako dobrovolník? **Jsem velmi známý v Plzni.**

11) Vnímáte, že svou činností ovlivňujete své okolí? **Ano, jsem hodně známý v Plzni.**

12) Změnilo dobrovolnictví Vaše životní názory a postoje? **Pracuji převážně se seniory a můj přístup je k nim jiný, než když jsem byl aktivně zaměstnaný např. ředitel organizace – jedná se ale spíše o metodu, než o postoje a názory, ty mám stejné.**

13) Vlastní zkušenost.

Jsem koordinátor evropských projektů pro seniory, s Německem, s Rakouskem (v němčině). Účastnil jsem se i workshopů v Evropě za účasti dalších států.

Příklady mých projektů:

Projekt Šance stáří (s Německem) – projekt pro seniory z české i německé strany - 2,5 roku – placený evropskou unií

- snaha naučit seniory být aktivní, nejen pro sebe, ale i pro okolí tj. bydliště, obec
 - interaktivním tréninkem
 - pak např. pomocí vlastních projektů
 - výměnou zkušeností mezi oběma stranami

Projekt ukázal, že na obou stranách hranic jsou jen lidé, jsou stejní a předsudky na začátku se rozplynuly, někteří se stále scházejí

Dobrovolnicky:

stále se někteří mezi sebou navštěvují a já jsem stále u toho -

- organizuji zájezdy, kulturní akce, vystoupení, divadlo, sportovní aktivity
- komunikuji
- překládám
- tlumočím

Projekt Impuls (s Německem) – projekt pro seniory z české i německé strany – 3/4 roku – placený přeshraniční organizací

výměna vedoucích klubů seniorů

- výměna zkušeností
- know-how
- styk lidí obou stran

Dobrovolnicky:

- Výměna kontaktů, zkušeností, aktivit
- nabídka účasti v dalších projektech
- komunikuji, překládám

Projekt Grundtvig – Impulzy pro kulturu, vzdělávání a volný čas –

výměna seniorů – dobrovolníků mezi Pasovem a Plzní – 1,5 roku

- ukázat život dobrovolníků na sousedské straně
 - plněním aktivit vlastních přinesených s sebou i naplánovaných partnerem na místě
 - poznání města, okolí
 - poznání denního života sousedů

Dobrovolnicky – sám jsem se účastnil:

- zmapovat vlastní aktivity tak, aby se o nich dalo hovořit a daly se prezentovat
- přenést zajímavosti života sousedům
- seznámení se životem a kulturou druhé strany
- pomoc při aktivitách sousedské strany
- ukázat vlastní aktivity (realizoval jsem kurz fotografování pro německou stranu)
- event. ukázat vlastní možnosti a schopnosti u sousedů
- česká strana: Pracovat na své němčině

Poznámka:

- Němci přijedou a neumí slovo česky a jsou přesvědčeni, že česká strana je povinna rozumět
- Češi přejedou do Německa a Němci berou jako samozřejmost, že Češi umí německy a vůbec neřeší, že by tomu tak nemohlo být

Projekt ZeitBank 55+ (s Rakouskem) – 18 měsíců

- výměna nabídky a poptávky mezi seniory a tím pomoci těm, kteří zůstanou doma osamoceni a tím jim zajistit pobyt ve svém známém prostředí (např. já mohu někomu nakoupit a od někoho potřebuji ořezat stromy)

Dobrovolnicky

- moje vlastní účast v nově založeném spolku ZeitBank 55+
- spolupráce při zakládání a při výměně nabídek a poptávek
- organizace výměnného zájezdu k sousedům v Rakousku
- poznání denního života i kultury u sousedů v Rakousku

Příloha 7: Přepis rozhovoru, KAROLÍNA VÁŇOVÁ

Jsem Karolína Váňová, bude mi 22 let. Studovala jsem všeobecný gymnázium, nyní třemi rokem studuji fyzioterapii na fakultě zdravotnických studií.

Ale ke kultuře mám blízko, i když moje práce se k tomu tolik nevztahuje, od malička chodím do hudebky, muzika mě baví. Doteď chodím do hudebky, i když je mi tolik. Do toho jsem vlastně v prváku na gymnáziu začala dělat i v divadle uvaděčku, takže i k tomu divadlu mám blízko, tam jsem vlastně doteď, takže ani bez té kultury nedokážu život moc představit.

Kde si dobrovolníkem? Učím na Salesiánském středisku mládeže v Plzni, vedu kroužek flétny, mám na starosti na hodinu nebo půl hodiny 1 maximálně 2 děti. Hraju s nimi podle jedné školy, podle toho na jaký jsou úrovně a co ty děti baví. Jednou, dvakrát do roka máme vystoupení v rámci střediska. Plánujeme si zahrát v nějakém domově důchodců.

Jak dlouho se tomu věnuješ? Věnuji se tomu třetím rokem, začínala jsem s jednou holčičkou, měla jsem teď asi 5 dětí. Hodně mě to s dětmi baví a díky tomu jsem se rozhodla dělat konzervatoř.

Posouvá tě dobrovolnictví? Ano, díky tomu si chci dělat konzervatoř, abych na to měla papír. Vlastně k tomu dobrovolnictví mě přivedlo, že jsem jela jako vedoucí na tábor od Salesiánů. A ještě dělám animátorský kurz, kde nás připravují na dobrovolnictví. První rok byl o nás, jsou to vždycky tři víkendy v roce, 3x3, druhý rok byl o tom, příprava vedoucího na tábor. A ten třetí je všeobecný – pedagogika, psychologie, hry a tak. Tím nás připravují na dobrovolnictví. Je to spojené s vírou, celý ten program je postavený na pedagogice dona Bosca, zakladatele Salesiánů.

Je dané u tebe dobrovolnictví vírou? Víra nás učí jiným hodnotám. To začalo táborem, zadarmo 14 dní ale vlastně jsem nemusela nic zaplatit. Dobrovolnictví je přirozeností, nepřide mi to zvláštní. *Co je pro tebe přínosem?* Nové prostředí, lidi a vlastně ti kamarádi, kteří se mnou jeli jako vedoucí nebo jinak, už jsem taková parta dlouho, Vymlouvala jsem se, že nemám čas, ale jaký čas, to je prostě dvakrát do týdne, sem tam, 2 tři hodiny.

Jak fungují Salesiáni, jak si se tam dostala? Chodíme do kostela, navštívujeme mše a od malička jezdím od nich na tábory, které oni pořádají, jeden je zaměřen s vírou, děti nemusí věřit, ale počítá se s tím, že tam je duchovní program. A pak je druhý, kterej není nastaven tak na víru. Známe se s těma lidma od malička, je to vlastně taková velká rodina, je to takovejvelkej předpoklad.

Na táborech si děti vychováváme, je jasný, že to nebude dělat do 40 a při práci nevím, jak budu mít na to čas a už si z těch starších dětí vybíráme z těch starších schopnější, který by mohly pokračovat a jet na ty animátory, vybírá se z těch dětí, které by to bavilo.

Jak přišel nápad s flétnovým kroužkem? Kontaktovali mě, brala jsem to jako výzvu. První rok jsem se toho bála, protože jsem neměla moc velkou zkušenost s učením. Ale jelikož mám dobrou paní učitelku v hudebce, tak jsem se s ní radila, podle jaké školy bych mohla učit, na co se soustředit. Chtěla jsem využít i své znalosti a předat je dál.

Ceny kroužku jsou nastavený, že jsou hrozně malý, ale je to právě proto, že dobrovolník nedostává nic.

Co ti dobrovolnictví přineslo? Přineslo mi, že mám trpělivost na ty děti. S mladší sestrou nejsem schopna nic cvičit. Učí mě to být trpělivá, děti jsou občas neposedný, příhodné pro práci. Odhadnu jejich možnosti. Mám asi větší empatii, to začalo už těma táborama. Umím se vcítit do těch dětí, nějak jim pomáhat, baví mi dělat jim radost, přinést jim písničku, co mají rádi, jde vidět, že si to radši zahrají.

Jaká je práce s dětmi? Začátky jsou krušný, protože to byli předškoláci, počítání apod., spousta věcí se musí vychytat od začátku. Jedu podle základní školy a pak vidím, co s nima dál. Ze začátku jsem měla očekávání, jak jsem byla zvyklá z hudebky, kde jsou děti zvyklí, že cvičí. A pak přijdu sem a vidím, že se na to tejdén nesáhly. Ne že by mě to zamrzelo, ale vím, že se dokopat k něčemu je těžký. Jde to s dětma daleko pomaleji. Já tu nejsem kvůli tomu, abych z nich vychovala virtuosy, ale aby si zahrály. Očekávala jsem to víc od nich, že budou víc cvičit, že to půjde rychleji. Naučila jsem se víc organizovat lidi, což si myslím, že mi pomohli hodně animátoři.

Příprava hodiny, kde sbíráš inspiraci? Mám dobrou učebnici, relativně moderní, kde ta aktivita není o tom zahrát jednu notu, cvičení. Dá se tam pracovat s pastelkami, jde tam dělat na tu flétnu různé zvuky – jako vítr, ptáčky. Není to vyloženě klasicky zahrát etudu a odejít. Nemusím se tolik připravovat.

Sebevzděláváš se dobrovolnictvím? Spoustu věcí, hry na tábor si hledám nebo musím si vymýšlet sama. Potom je horší příprava, že člověk neví, jak ta hra dopadne. Víam kam sáhnout, nutí mě to hledat nové způsoby.

Jak vnímá tvé okolí, že působíš jako dobrovolník? Mý spolužáci obdivují kolik toho mám a kolik toho stíhám. Většina mých spolužáků jsou na koleji, pak jdou do bastily nebo do ucha. A já řeknu, že nemůžu, že mám kroužek. Otázky typu, proč si za to nebereš peníze? Protože nechci, protože mi to přijde normální. Život se musí nějak prožít smysluplně. Prostě už budu mít za sebou, něco už jsem dokázala. Třeba ty děti už vidím, že mě rádi vidí, tak mě to těší, naplňuje mě to bezesporu.

Jak často máš kroužek? Pravidelně – 2x týdně. Organizačně zařizuje středisko, jen jsem si řekla, kdy můžu. Nedávám přednos dobrovolnictví před školou. Ale když mám volno proč ne.

Vybírají i děti ke komu budou chodit, aby se to hodilo časově. Příležitostně aktivity? Tábor a samozřejmě, když potřebují pomoc na středisku, nebráním se.

Jak ti změnilo dobrovolnictví názory a postoje? Přirozenost od mala. Zpětně si to uvědomuju, že je dobrý, že něco dělám. Pro okolí není samozřejmost, pak začínám pak nad tím víc přemýšlet, že to není automatický. Vychovává mě to jinak nahlížet na peníze a k organizování vlastního času.

Budoucnost? To mi nenapadlo, ale spíš se vidím, že budu dělat fyzioterapii. Spíš to beru příležitostně než abych na tom stavěla.

Farnost a středisko, jsou dvě jednotky, kterýjsou oddělený od sebe, ale prolínají se. Ty lidi, který znám z farnosti, s těma můžu říct, že jsme komunita. Ale na středisku jsou zase jiný a hromada kroužku, takže ani všechny neznám. Poznávám nové lidi, mám se s kým poradit.

Co ti přineslo? Organizace času, kontakty, smysluplnost, zařazení sebe sama, lepší, že někomu pomáhat, důležitější – dávám tomu smysl, můžu předat dál své zkušenosti. Zpětná reflexe od dětí? Každá hodina je jiná, záleží na tom – u těch malých dětí – měla jsem dva sourozence, zvláště aktivní kluci, zaujmout bylo hrozně těžký. Různě si tony pojmenovávají podle sebe, lépe si pak pamatují, reaguji na jejich vnímání.

Vlastní sebereflexe? Není to jenom udělat, ale přemejšlim, jak tu hodinu zase uchopit příště. *Vyvolané emoce?* Podle toho, jak se ty děti chovají, je to i o mém rozpoložení. Což se mi budu jednou hodit v mém životě, už budu mít nějaký zkušenosti.

Vedla tě k dobrovolnictví rodina? Nejsem si úplně jistá, schvalovali mi to, neodrazovali mě od toho, schvalovali mě to všema deseti, ale že by mě k tomu vyloženě přivedli to asi. Ale vychází to spíš z té farnosti, toho tábora, když jsem jela jako vedoucí v 16 let, od toho se to všechno vyvíjelo, tak je to asi napadlo, díky tomu, že věděli, že hraju na flétnu. Nyní se do toho zapojuje i taky.

Dobrovolnictví do budoucna? Podle práce, když to půjde, tak bych určitě chtěla.

Příloha 8: Přepis rozhovoru, ZDENĚK DRAHOŠ

Jmenuji se Zdeněk Drahoš. Co se týká dobrovolnictví, tak se věnuji zejména skupinovému bubnování a speciálně metodě *Drumcircle*, kterou využívám k tomu, abych přivedl lidi, který nikdy nebubnovali k muzice a k tomu zkusit si, jaký to je zahrát si na buben. Zkusit si, jaký je to zahrát si spolu do kupy na 30 bubnů. Zjednodušeně zažít nějaký zážitek spolu, využít k tomu hudbu a buben, který je nástrojem člověku jeden z nejbližších.

Začal jsem hrát v 17, kdy sem studoval technické lyceum v Pardubicích, což je škola, která byla zaměřena na výpočetku a jazyky. A co sem měl čas, tak jsem začal hrát na soupravu s kapelou, jmenovali jsme se *Vnější vlivy*, Punková kapela. Tam jsem se setkal s muzikou poprvé jako s možností, jak využít volný čas na intru. Intr byl plně vybavenej všema věcma, měli jsme zkušebnu a výbornýho zástupce ředitele, který hrál sám na bubny. A úplně prvotní člověk, který mi k tomu pomohl, se jmenoval Konstantin Gorol, můj vychovatel, a kterej udělal super věc. I když jsme se tam furt učili na střední škole, chtěl jsem hrát na bubny, tak mě tam přihlásil.

Co si dál studoval? Studoval jsem na pajdě zaměření fyzika, výpočetka. A bubnování? K tomu druhu bubnování jsem se dostal, když jsem přišel do Plzně a začal jsem chodit k různým učitelům na bicí a jeden mi doporučil Djembe – jako doplňkovéj nástroj na uvolnění. Skrz to, jsem začal být blíž k bubnování na etnický nástroje. A potom přirozeně, měl jsem v sobě měl chuť pracovat s lidma, tak se to spojilo, v to že jsem bubnoval v rámci *Make in connection*, tábor, v němž byla cílem integrace dětí vyloučených sociálních rodin mezi děti, který mají štěstí a mají to v doma v pohodě. A tam jsem vlastně proved první bubnování. Spočívalo to, že to bylo takový bubnování s příběhem, každé dítě mělo perkusivní nástroj a svojí roli, a skrz to jsem je doved k tomu, že si společně zahráli příběh a každý měl své místo a hráli na nástroje.

Jak si se k této akci dostal? Když jsem začal pracovat v Plzni, kde dělám teď, což jsou numerický simulace. Při práci jsem dělal *vzdělávání cizinců v Člověku v tísní*. Takovej projekt, který jsem dával do kupy s mojí

kamarádkou, která právě mi nabídla možnost bubnovat s dětma a organizovat ten tábor. Ještě předtím jsem spolupracoval na kurzu vzdělávání cizinců, ve smyslu toho, (česká legislativa – občanky, živnostáky až po zdravotní systém) a podle toho třeba i vietnamci, rúsové a ti, kteří tu chtějí pracovat.

Jednalo se o formální nebo neformální dobrovolnictví? Hodně bubnuju v *dobrovolnickém centru v Totemu*, kde dva a půl roku vedu skupinu seniorů a to je vlastně první dobrovolnická organizace s kterou jsem se setkal a kde jsem začal dělat. Ještě předtím jsem dělal s kamarádem z lékařské fakulty v rámci projektu *Thing Big* – akci *Together make it better*, to bylo na propojení českých a zahraničních studentů na lékařské fakultě. Z důvodu toho, že tam byla jistá sociální propast, bariéra, no prostě tam problém, že tam byli jisté předsudky. Takže na základě toho, jsem vlastně mohl pracovat tři a půl roku se skupinama studentů, se kterými jsme bubnovali. Propojovali jsme je na základě toho drumcircu čistýho, protože to je jedna z možností, jak lidi stmelit, protože to je silná věc, protože se tam potkávají a poznávají na více rovinách, ať už expresivní projev, to je o tom, že spolu stráví hodinu, kde spolu komunikují hudbou. Takže to jsou takové silné zážitky, které lidi spojují a zároveň jim dávají možnost relaxovat, uvolnit se a veškerý příjemný věci, který jsou spojený s provozováním muziky.

Po té, co jsem skončil ten projekt na lékařské fakultě, tak jsem absolvoval facilitátorský kurz v Římě s Athurem Hallem – táta drumcircu, jednou za rok má takové turné po Evropě, kde učí tuhle metodu.

Motivace, proč se stále posouváš dál? Měl jsem v sobě nějakou přirozenou chuť dělat s lidma. Vystudoval jsem Pajdu a bavilo mě to učit a zároveň se tak spojili dvě věci, co jsem měl hrozně rád – což je práce s lidma a můj silný koníček bubny. A začal jsem ještě bubnovat v tom Totemu, protože mě lákalo, jsem chtěl objevovat ty možnosti práce s bubnama a se skupinou. Když jsem viděl, jak to funguje, že ty babičky mají radost a že chtějí chodit znovu. Když prostě můžou zažít tu věc, že hodinu hrajou na nástroj, jako to samo o sobě pro člověka, první setkání s nástrojem delší dobu je super. Takže já jsem se snažil jim nabídnout tu možnost, že můžou držet buben a můžou na něj hrát a respektive

zprostředkovat to. Ten účinek nástroje – blahodárny účinek nástroje na člověka, což bylo ten druhý rozměr. Jedna věc bylo, neměl jsem v tom nikdy nějak zvědomený, co mě žene dál nebo nežene, jen mě to bubnování hrozně bavilo. Pro mě bylo zásadní, nízkoprahovost – nemuseli nikdy nic znát ani nikdy předtím být v kontaktu takto s nástrojem, a přesto mohli spolu hodinu bubnovat, právě díky tomu, že ten drumcircle a jiné aktivity nabízejí. Že povedeš lidi, který o tom nic neví, tou hodinou a půl a schopný jsou pracovat v těch rozměrech (hrajou spolu na buben).

Proč si absolvoval kurzy Arthura Halla? Bylo záměrem rozšířit pole působnosti pro různé cílové skupiny? Pro mě to byla taková výzva v tom, že to byla taková specifická záležitost a buď to šlo dělat tak, že sedneš a budeš lidi učit rytmy, africký rytmy, ale já k tomu neinklinuju, protože Afriku bych nechal Afrikou. Čech to nepředá úplně nejlepším způsobem, ale to nemyslím nic proti tomu, mám je hodně rád. Rytmy teď začínám učit. Ale tohle mi přišlo jako silný prostředek a metoda, jak přiblížit muziku lidem, který nikdy nehráli a zároveň jim vrátit chuť být v kontaktu s nástrojem. Chuť ve smyslu toho, že jim někdo řek, že nemají rytmus, ale tady můžou zažít ten pocit radosti a sounáležitosti s nástrojem a ne, že je někdo peskuje.

Jaký je výsledný efekt činnosti pro lidi? Jde o to, aby tě to bavilo, ne zaběhlý věci, co by všichni očekávali. A mě baví přijít bez jakékoliv očekávání a právě jenom zažít tohle to bubnování, já tam vůbec nemám důraz na to, aby hráli precizně, jde spíš o to, aby hráli intuitivně. Většina lidí, když bude hrát víc nebo míň přesně, tak se srovná s ostatními, právě proto je super, že jsou tam ještě ostatní, když slyšíš tep 30 bubnů, tak se většinou chytneš, když vypadneš, můžeš se vrátit, když chceš, můžeš přestat. Je to taková nenásilná forma, jak sdílet hudbu. Mít facilitátora, který řídí tu skupinu, a když se ztratíš, tak máš ty okolo, se líp chytneš.

Dobrovolnictví a budoucnost? Já jsem to nikdy nedělal z toho důvodu, že bych to měl jako odrazový můstek pro něco dál. Já jsem to měl čistě, pro mě bylo naprosto zásadní zvládnout v tu chvíli pracovat s lidma, tak aby měli radost, abych dobře odlektoroval tu hodinu. Druhý rozměr byl ten, že jsem s lidma rád dělal, ta hodina byla hrozně super, příjemná, zážitek. Přináší ti to uspokojení? Víc rozměrů – přináším něco nového, bořim mantinely, kterýmaj

od malička, který jim cpou do hlavy ve škole, že všechno musí bejt a tak a tak, a já se snažím jim dávat velkou svobodu. A to je jedna z věcí, které jsou pro mě osobně důležité, že jim chci nabídnout skrze bubnování nějakou svobodu a volnej přístup k tý věci a bez nějakýho stresu z toho něco bude špatně nebo dobře. To je na mě, abych ten kruh ved, tak aby to ti lidi zvládli, to je spíš na mě.

Zkušenosti s lidmi s různého kulturního prostředí? Česká nátura, těžší na práci. Rozdíl je se skupinou v Čechách a se skupinou v Itálii. Bariéra může být dána naturelem člověka, ty bubny jsou super v tom, že ukazují osobnost člověka. Když to teď srovnám Čechy oproti Italům, tak těm trvá delší dobu, než se uvolní a začnou se nějak víc projevovat, a proč ne. A bubnuji i s tím respektem, kdy se snažím šít tý skupině na míru. A ta italská je jiná, ti když přijdou, tak si už zpívají, jsou veselí. To je hezký sledovat tyhle rozdíly. Někdy se může stát, že ta česká skupina reaguje o dost chladněji.

Když budu mluvit o tom, jak lidi zbavit strachu, tý obavy na začátku. Je to právě o tom, že s nima jednám jako k sobě rovnýmu, rovinu férovosti ke skupině. Ta moje role uvnitř není jako diktátor, dirigent, je to někdo, kdo zprostředkovává kontakt s nástrojem, to je ta první věc, aby se lidi cítili dobře, když přijdou na bubnování. A potom už začne fungovat síla toho bubnu, když je člověk s 20 lidma s bubnem. Metody jsou tak dobře postavený, že když se dobře provedou, tak fungujou dost dobře jako icebreaker, že se postupně otevřou. Ale měl jsem i skupinu, se kterou jsem nemohl hnout, to se mi stalo jednou, bylo to asi tím, že byli všichni z malýho města a těžko se před sebou dokázali otevřít. Cílový skupiny jsou rozdílný, u malých dětí je práce hrozně specifická. Když pracuju s malíčkýma dětma ze školky, tak musím bejt precizní, protože používám gesta a pohyby. Precizní v tom, že musím dodržovat gesta, na kterých jsme se domluvili. Dobře čtou pohyby a mají dobrou představivost. Větší děti, 5. Tř. ZŠ – tam to většinou funguje dobře, v prvním kontaktu, nikdo je nenutí nic dělat, je to takovej zážitek. Něco jinýho je soustavná práce, to už musíš vymýšlet, abys je nenudila, abys je něco naučila, to už je těžší. Senioři, jsou těžší na začátek, protože přijdou unavení a nejsou vždycky veselí, ale vždycky to ocení.

Střední věk, je super, se nemusím starat, o dost jednodušeji pochopí, co od nich chci, tam už pracuji s tou skupinou jako energií, snažím se dobře přečíst, to za jakých okolností se bubnuje, co bych s tou skupinou rád, kam bych je rád doved. Teďka když učim, *Happy in Music school*, je to různorodý, to mě tak baví.

Jak často se podílíš na akcích? Byl rok, kdy jsem akcí odjezdil 70, měl jsem to tak že jsem byl v práci, ve zkušebně, pak jsem s někým něco vymejšlel. Teď se to muselo zvolnit – v úterý seniorky, v pátek mám děti a maminky, pátek a neděle zkoušky s kapelou. Vem si, že jdeš do práce, musíš, a teď do toho přijdou drumcircle. To třeba každé víkend odjedeš, to nemusí být každý víkend, jak to vyjde, to není nic speciálního. Tak si představ, že kdybych chodil jen do práce a domů, to bych se zbláznil. Asi to nedokážu zhodnotit, že by to bylo něco speciálního. Já to mám daný tím, že dělám specifickou oblast práce, 8 hodin denně. Je to zase spojený, tam jsem se mohl naučit angličtinu, mohl jsem odjet do Itálie a tak, to mezinárodní jsem si tam zažil. Ale prostě, když potom chceš dělat s lidma, tak většinou jsem se nesetkal s tím, že by ti někdo zaplatil, tak aby si mohl fungovat. To je takovejvěčnej boj. Já toho nelituju, já jsem byl šťastnej, já jsem jel třeba 5 drumcircleů za měsíc po západních Čechách, do toho jsem bubnoval, do toho jsem dělal s babičkami, do toho jsem pracoval.

Co ti dobrovolnictví přineslo? Už nejsem úplně dobrovolník, teď mám zaplaceno, že používám auto, obhospodařuju bubny.

Seberalizaci, něco, co mě naplňuje, z čeho mám obrovskou radost, protože co do toho vložím, se vrátí nějakým způsobem. Za mnou pak přijde babička, nebo že ti lidi z toho prokazatelně mají příjemnej zážitek, kterej je uvolní, zrealuxuje, v lepším případě je to nabije do dne, zbaví se depresí, blbých myšlenek, nálady. A ještě v lepším případě, když přijde, že nemohla odemknout, nebo když nemohl držet v ruce klíče a pak může otevřít, tak tímhle způsobem se dá i léčit. Buben je nejpřirozenější nástroj.

Jak vnímá okolí tvé dobrovolnictví? V rámci rodiny jsem se v životě nesetkal s negativním přístupem, ti mě spíš podporovali a nechali mi volnou ruku ve všem, co jsem chtěl dělat. Já jsem se setkal přímo s reakcí s těma, co bubnuju. Anebo ještě dost často jsem se setkal s dobrou reakcí, že bubnuje

se seniorama, což bylo takový netradiční spojení, tak to bylo vždycky takový, že se lidi se zasmáli a zeptali se. Víceméně přijdu do kontaktu s lidma, se kterýma bubnuju, nebo kdo to pořádá a to mělo kladný odezvy.

Přineslo ti dobrovolnictví nové kontakty? Drumcircle má výhodu v tom, že jsem díky bubnování s dobrovolníkama, jsem nasbíral kontakty, že jsem pak mohl dělat akce. Drumcircle znamená, že bubnuješ se 30 lidma, tak je tam velká pravděpodobnost, že dva z nich vedou nějakou skupinu a budou chtít bubnovat ještě někde dál, a to se šíří jako pavouk. Kontakty jsem získal tak, skrz skupinového bubnování, tak byla velká pravděpodobnost získání kontaktů, a také spoluprací s dobrovolnickou agenturou, se školama, tak se to rozšiřovalo dál a dál.

Změnilo dobrovolnictví tvé životní názory a postoje? Poprvé jsem se potkal s postiženýma lidma a mohl jsem s nima pracovat, obohatilo mě to v tom rozměru - a třeba to, že si strašně moc váží, toho že s nima někdo pracuje, jejich odezva je xkrát vyšší než práce normálníma lidma.

Pro mě osobně, že jsem díky bubnování šel vlastní cestou. Kde jsem stokrát vstupoval do neznáma, a práce se mi zúročila. Rozhodl jsem se věřit svému snu. Je to ideálně řečený, ale je to vlastně pravda, protože když se rozhodneš, že do té Itálie odletíš, dáš za to x peněz, budeš tam s 30 Italama a bude to mít smysl, prostě jsem do toho šel, s tím že jsem cejtil, že takhle je to správně. Pak jsem se vrátil, pokaždý jsem vstupoval mezi jiné kolektivy lidí od seniorů, přes děti až přes učitelky, který učily děti ze zvláštní školy, byly tím poznamenaný, tím že byly s dětmi takového tvrdšího zrna. A ony samy už tím byly speciální, zažil jsem speciální situace, kdy během toho bubnování v jejich reakcích na mě. Prostě jsem se je naučil číst v té skupině a nebát se to a oprostít lidi od jakýkoli rolí v jejich životě a věnovat se čistě tomu bubnování a to je ta nosná linka.

Směřovala tě výchova k dobrovolnictví? Rodina ne, ta bydlí na východě, že jsem tady zůstal kvůli škole.

Vnímáš, že si ovlivnil svým dobrovolnictvím okolí? Já jsem asi osobně k dobrovolnictví – spíš, co jsem dělal, tímhle bubnováním, co jsem uměl. Jsem podporoval dobrovolnickou agenturu, tím jsem přispíval k dobrovolnictví, nějakým způsobem jsem jim udělal reklamu, pomohl jsem

jim udělat práci s lidma víc zajímavou, nálamak. Třeba tahle specifická aktivita přivede lidi do dobrovolnickýho centra, který by tam normálně nepřišli, to se může stát.

Pomáhal jsem i tak, že jsem ty dobrovolníky dával dohromady a partu tmelil je tímto způsobem. Spíš než bych někoho přived, ale pomáhal jsem cílových skupinám, ale i dobrovolnickým organizacím.

Příloha 9: Přepis rozhovoru, RŮŽENA

Jmenuji se Růžena, je mi 45 let. Vystudovala jsem elektrotechnickou fakultu. Ale vždycky jsem nějak tíhla k muzice, za studií jsem vedla kroužek s dětma. Takže mi to není tak úplně cizí, teď když moje děti odrostly z toho nejmenšího věku. Tak jsem se s nimazpátky vrátila k těm činnostem v hudební výchově. A chtěla jsem se tomu věnovat i s jiným dětma, takže jsem hledala místo, abych vedla kroužek dětí v domě dětí nebo ve středisku volného času. I sem to dlouhodobě sledovala. Zrovna jsem ze začátku věděla, že u Salesiánů takovej kroužek byl, takže jsem se ani nenabízela. A pak v jednom momentě se ukázalo, že hledají vedoucí, tak jsem neváhala to zkusit.

Motivace? Nezvažovala jsem nějak vzhledem k tomu, že to nemá finanční přínos. Tak to nebyla prvotní motivace, že bych hledala brigádu, ale motivace byla, kde pracovat dětma v oblasti hudební výchovy.

Není to úplně začátek, kde dělat něco zadarmo – výtvarný dílny ve školce, podílela jsem se několik let jsem se podílela vánočních dílnách ve škole. Dceru mám na základní škole, tam třeba 4 do roku, když je spolupráce rodičů na nějakým projektovým dnu. Ale tam je to spíš směřovaný do výtvarný výchovy a rukodělných prací.

Tak takhle to začlo, a vlastně u těch Salesiánů to provozuji druhým rokem. V podstatě, když jsem studovala, tak jsem byla na dobrovolnické činnosti v Anglii.

Co vás vedlo k vedení kroužku? Etická nadstavba – v podstatě je ta takovej bonus navíc, v podstatě tím, jak jsem na tom kroužku, tak si říkám, že kdybych nechodila na kroužek, tak budeme přispívat na něco.

Co jste vystudovala? Při vysoké škole tak jsem si udělala maturitu na zdravotní škole, což byla odbočka sociálním směrem, pak jsem teda pracovala rok v nemocnici, pak jsem šla studovat doktorát na původní obor na elektronický stroje, ale pak jsem zakotvila 20 let teda v jedné firmě, kde dělám ekonomickou profesi. Teď když se to usadilo s výchovou dětí, že jsou trochu větší, tak se můžu vracet ke svým koníčkům. *Je to dobrovolnictvím?*

Já bych neřekla, že jsem ten nadšenej dobrovolník, že se probouzela s myšlenkou, že jdu páchat charitu ten den. Ale nevadí mi to, přijde mi to přirozený, když řeknu, že mám slušný zaměstnání, si můžu dovolit dělat něco zadarmo, přijde mi to takhle správný.

Jsem dobrovolník pravidelně v rámci Salesiánů. A pak příležitostně věci s mýma dětma někde. A ještě pravidelně mám ve škole, že zadarmo dělám flétnový kroužek. Ale zase to souvisí s tím, že chci pracovat s dětma. Na kroužku mám na starosti 14 dětí a mám je rozdělení do dvou skupinek, protože chodí s rodičema, 28 lidí. Je to tak ideální, když je tak 10 dětí na place. Mám předškolní děti, 2-4 roky, druhá 4-7 a ve škole mám třetáky, tam jich mám hodně, přihlásilo se hodně, ale v podstatě mi jich reálně chodí 10.

Jaká je časová náročnost kroužku? Hodina a půl na kroužku u Salesiánů, plus u Salesiánů mi to zabere tři hodiny. Přijedu, připravím si věci, pak uklidím. Ale příprava ta doma je taky taková, není to čas jen tam, ale ta příprava je 60 min. tak ten čas je dvojnásobnej než je odučim.

Co ti dobrovolnictví přináší? Profity, co mi to přináší osobně, tak je třeba rozšíření sociálních kontaktů, protože já jsem v jedné firmě 20 let, jsme malá firma a já se všemi znám skrz naskrz. Nové spolupracovníky, rodiče a děti, to je jedna věc, co se mi líbí, že se realizuje v oboru, který není pro mě prvotní. *Přináší ti to uspokojení?* Tím, že děti mi už odrostli s malýho věku, a mám tam děti, kterýjsou sladký, tak to mi přináší uspokojení.

Motivace prvotní je učit, i když nejsem učitel. Jsem spokojená v práci, ale v podstatě mě to doplňuje k celkový spokojenosti. Ale k dobrovolnictví a v charitě, v sobě to člověk, ale nenadělá kolem toho moc řečí. Nikdo to asi necítí tak, že chce pomáhat, aby byl lepší.

Jak vnímá okolí, že působíš jako dobrovolník? Blízký okolí, že je to asi normální, že je taková věc, která nikoho nepřekvapí. Já mám zase takový okolí, že se chová podobně – někdo dělá dobrovolně u skauta, cvičitel v Sokole, takže bych neřekla, že by se to nějak vymykalo, že je to spíš taková normálka.

A zase pokud to někde dělám jako dobrovolník, tak to není věc, kterou bych prvotně sdělovala, že třeba v práci ví, že mám kroužek s dětma, ale

jestli to dělám zadarmo nebo za peníze jsem nikdy neventilovala a neřešila, prostě by to tak brali, že to tak dělám.

Změnilo dobrovolnictví tvé životní názory a postoje? Myslím si, že to z toho spíš vyústilo z těch životních postojů, ne že bych se stala dobrovolníkem a viděla svět jinak, ale že prostě to tak vyplynulo, z toho, co člověk dělá celý život, že je to taková normální součást. Tím, že mám dobrou práci, tak nemusím třeba s dětma řešit, jestli můžu zaplatit takovej kroužek nebo ne. Je to taková splátka za to, že se má člověk dobře.

Příloha 10: Přepis rozhovoru, JAN SEDLÁČEK

Nejdřív jsem chtěl studovat design a grafiku. Pak jsem po gymplu šel na rok do Anglie dělat au-pair. Tak jsem si říkal, že bych začal pracovat v hotelu. Jsem si říkal, že se zaměřím na cestovní ruch, a ve Varech zrovna byla škola, tak jsem si udělal na vyšší odborný škole diplomovaného specialistu a k tomu jsem tam učil angličtinu. A pak jsem si udělal navazující na vysoký škole obchodní, nejdřív bakaláře a pak inženýra.

Jsi členem nějaké organizace? Dobrovolnictví – pro organizaci nepůsobím. Pomoc na Ašlerkách, co bylo potřeba – zvučení, organizační věci. Pak jsem tam občas fotil průběh festivalu, představení, vybíral vstupné. Vedl jsem tam fotografickou a výtvarnou dílu. Studenti gymplu od šestý třídy.

Jak jsem k tomu dostal? Přes Aničku Trčkovou a Buškovou, známe se z divadla.

Co tě vedlo k tomu stát se dobrovolníkem? Divadelní hudební festival a já jsem byl v divadelním souboru, tak to bylo automatický, tak šáhli mezi svý lidi, kdo jim bude pomáhat. Organizační věci byly spíš jako, abych pomohl.

Fotografická dílna, chtěl jsem i něco pro sebe, to se hodí, jít s nima fotit a hledat něco zajímavýho. Měl jsem jí dvakrát. Jednou jsem ji měl, že jsme šli na skládku v Mokřinách, nějak jsme se domluvili, jestli tam můžeme. Projekt, fotili jsme prostě bordel, alá ekologie, upozornění, na to, že se to dalo řešit líp. Vnímali, co se děje kolem. Děti si užívali, co tam našli, aby měli zajímavý fotky. Věnuji se tomu příležitostně a na festivalu jednou ročně. Dobrovolnictví doplňková záležitost, dovolenou si kvůli tomu nevezmu.

Co ti dobrovolnictví přináší? Zábava, na Ašlerkách mě bavilo se účastnit jako divák i z druhé strany. Poznání nových věcí, zkušenosti s organizací v praxi. Amatérské zkušenosti s fotografováním, které jsem chtěl předat dál. Výstupem fotografické dílny, z fotek, které jsme tam nafotili, udělali prezentaci, která se promítala na konci Ašlerek. Druhá dílna byla zaměřena na hledání zajímavých míst po Aši.

Pomohlo ti dobrovolnictví v hledání práce? Nepoužil jsem, je to mimo můj obor, je to zábava, zajímavé.

Další činnosti? Žonglování – žonglérská dílna. Multifunkční – výtvarných oblastech, vše dělám pro svojí zábavu. Výstava – vlastní výstavy, Sestra ateliér v Plzni. Výstavy jsem měl, moje sestra má ateliér v Plzni, občas tam má nějaký koncert, to jsem měl výstavu fotek a obrázku a pak podobně u známých v Praze.

Sebereflexe výstav? Baví mě, že někdo vidí, co dělám, že se o něco zajímám a o co se zajímám. Jak mám ty fotky, tak to mám z cestování, tak si myslím, že lidi může motivovat k cestování. Když jsme byli letos v Maroku, tak jsme udělali přednášku s fotkami. Bylo nás devět.

Co pro tebe znamená dobrovolnictví? Automatická záležitost pro kamarády a známý, беру to, jako že jdu někomu pomoci. Dělám to pro sebe, že mě to baví a pro druhý, že jim to pomůže. Třeba vymýšlejí kulturní program, tak já řeknu, hele tak já znám toho a toho. Využívám kontakty, které mám.

Na procházce se psem jsem sbíral odpadky po lese. Jsem si řek, že když to, tak neudělám já, tak to neudělá nikdo jinej. Je třeba začít u sebe. Třídění odpadu jsem naučil hodně lidí.

Jak vnímá okolí, že pomáháš lidem kolem sebe? Pohybuji se ve sféře lidí, kteří to mají podobně jako já. Ti co mě znají, tak ví, co dělám a já vim, co oni, takže když přijde nějaká příležitost, tak se kontaktujeme navzájem.

Změna životní názorů, postojů? Jak jsme byli fotit na tý skládce, tak jsme viděli německý náhrobky na skládce. Tak v tu chvíli mě zamrazilo a říkal jsem si, co to tady sakra dělá, nějaká úcta. Historie Aše jsou kompletně Němci, vždycky tam byli sudetský Němci. Tak jsem hned psal na město, maily, a město mi odpovědělo, že o ničem nic neví. Mě to přišlo takový, že tady se mohlo něco dělat, ale na to sem byl malej pán. Jo, kdyby to aspoň opřeli o zeď na nějakým hřbitově, tak aspoň by respektovali člověka a historii.

Důvod předávání zkušenosti dětem? Současná doba, ta generace, to teď má děti, tak na děti prdí, počítače apod. Pokud je možnost udělat nějaký aktivity, které je zaujmou, tak je to jedině dobře. Když budu mít příležitost,

abych zapojil děti do nějakých aktivit, tak do toho půjdu. I bez ohledu, že mi to nikdo nezaplatí.

Dobrovolnictví je pro mě zábava, sociální život, uspokojení vlastních potřeb. Kavárna v Praze, komunita Ašáků, všichni drží při sobě. Pomáhám zde při vytváření kulturního programu kavárny – vernisáže, koncerty, výstavy. Přispívám zde svou pomocí, schopnostma, znalostma a hlavně kontakty.

Příloha 11: Přepis rozhovoru, GABRA

Pracuji jako družinářka na 28. ZŠ, studuji pedagogické vědy na ZČU v rámci celoživotního vzdělávání. *Jaká jsem?* Vzhledem k tomu, že jsem ryba, s ascendentem v beranu, tak bych řekla, že můj život je velmi zajímavý a divoký a svobodný. A velmi naplňující a dobrodružný.

Jak jsem se dostala k dobrovolnictví? Už tím, že jsem se narodila, v podstatě celý můj život je dobrovolný, protože mojí největší hodnotou je svoboda. Jít a poznávat sama sebe, svojí cestu, své poslání, to naplňovat. Od mala zpívám, vždycky mi říkali, že jsem taková komediantka, což se vlastně odráží v celém mém životě, činnosti. Protože od mala jsem se věnovala sólovému zpěvu, sborovému zpěvu, hře na klavír. Můj otec byl výtvarník, restaurátor, žili jsme v muzeu. Vyrůstala jsem v uměleckém prostředí, i rodinou jsem byla podporována v rozvoji a k lásce umění v jakékoli oblasti.

Když jsem přišla na střední školu, tam by se dal nalézt počátek mého dobrovolnictví pro kulturu. Kdy jsem se spolužačkou začala hrát maňáskové a loutkové divadlo pro děti z dětských domovů a školek. Tak začala má práce, kdy jsem pocítila, že hodnota peněz nemůže vyvážit hodnotu zážitku při tom, kdy se mohu sebevypádit a mohu předat lidem něco, co dělám ráda. Když jsem tak šla dále životem, hudba samozřejmě je součástí mého života, měla jsem samozřejmě neustále tendence zakládat různé kapely, projekty.

Protože pro umělce je důležitá reflexe, lidi, mít to komu předat a taky hlavně mít od nich zpětnou reakci, vazbu. Tak jsem byla ráda za každou příležitost, kde jsem mohla vystoupit. Tudíž jako začínající umělec, peníze nehrály žádnou roli, jsem byla ráda za každou příležitost, která mi byla poskytnuta. V 17 letech jsem na své cestě životem potkala buben a zakoupením bubnu ve mně vznikla ohromná touha a láska k tomu a já jsem založila bubenickou kapelu. Protože mě zajímá náboženství, mystika, rituály přírodních národů a všechno se to tak prolíná, začla jsem se setkávat se zajímavými lidmi, kteří byli podobného ražení jako já. A začli jsme společně se setkávat a pořádat různé akce. Takže jsem začala vystupovat na

vernisážích svých přátel, kde jsem byla ráda, že mi byl dán ten prostor k tomu vyjádření. A to je všechno už počátek mého dobrovolnictví. Peníze, jak už jsem řekla, peníze nejsou pro mě tou pravou hodnotou, ale to, že se setkáváme s lidmi, kteří mají podobnou nebo stejnou cestu, jsou podobného vyznání, tudíž mě obohacuje setkávat se s těmi lidmi, tak se vlastně utváří to společenství a upevňuje se tak přátelství mezi námi a vzájemně si pomáháme.

Dobrovolnictví mi přináší především pocit sebeuspokojení, kde tedy mohu prezentovat to, co umím, to co dělám ráda, dále mi přináší přátelství, ale také inspiraci. Když jsem založila bubenickou kapelu a dělali jsme spousty koncertů, tak se začli rozšiřovat kruhy lidí, kteří měli zájem o to, aby jim pomohla svým vystoupením obohatit jejich vernisáže, festivaly. A začlajsem spolupracovat s občanským sdružením s ekologickou kulturním občanským sdružením Jsme částí země, se kterými 10 let pořádáme zvláště fotografické vernisáže. Kde každoročně připravuji ukázky obřadů přírodních národů. Skrze to jsem se dostala také k vystupování a spolupráci s domovem pro mentálně a fyzicky postižené osoby ve Stodě. Což byla pro mě nová a zajímavá a milá zkušenost. Když jsem byla pozvaná zpívat jim na vernisáži, velmi mě potěšilo, to jak ti lidé otevření, spontánní, a jak jsou vlastně radostní, svobodní. Pak jsem byla pozvána na jejich každoročním festivalu šestý den. To mě naplňuje, kdy přijdu někam, kde vás lidi přijmou a plně vám věnují svojí pozornost. A já vím, že to, co jim předávám skrz svůj zpěv nebo skrz jakoukoli formu mého projevu, že je to obohacuje, naplňuje. Když vidím, že jsou šťastní, a že nějakým způsobem jsem jim předala svoji energii, nadšení, že jsem je nějakým způsobem inspirovala. A to mě naplňuje víc než jakékoliv finanční ohodnocení.

Myslím si, že v kultuře, kde jde o peníze, nejde tolik o ten prožitek, protože se musíte soustředit víc na ten výkon, abyste dostali třeba té hodnoty peněz nebo té finanční hodnoty, která vám je za to přislíbena. Mnohem raději jdu předat své umění lidem, kteří mi to vracejí láskou, potleskem, kteří mi přijdou poděkovat, kteří se mi svěří tím, že jim zkrátka dala něco ze sebe, a to je pro mě největší ohodnocení a je to pro mě největší dar.

Takže vnímám, že svou činností ovlivňuji své okolí pozitivně, protože lidé vidí, že lze žít svobodně a radostně, aniž bych se nechala strhnout hodnotami, systémem dnešní doby.

Dobrovolnictví ovlivnilo mé životní názory a postoje, tím že jsem potkala spousty zajímavých lidí, nejen v ČR, ale po celém světě. Protože to jací jste a to co předáváte, tak to k sobě také přitahujete. Pro mě je to nesmírný dar a jsem za to velmi vděčná.

Mám dceru pětiletou, snažím se jí podpořit stejně tak jako děti v naší družině v tom, aby neočekávali neustále za to, jakýjsou a co dělají nějakou odměnu, v jakékoli formě, myslím ve formě odměn, daru nebo peněz. Aby tou odměnou bylo právě to samotné uspokojení z toho, že mohou se sebevyjádřit.

Ve škole vedu dramatický kroužek, kde s dětmi nacvičuji divadelní vystoupení. Mám za to samozřejmě nějaké finanční ohodnocení. Ale kdyby se měla držet jen těch osnov, tak by sem v podstatě dál za hranice školy nedostala. Tím, že už mám kolem sebe spoustu známých lidí, kteří organizují koncerty, vystoupení, festivaly, dětské dny. Mám možnost dětem zprostředkovat právě vystoupení na těchto akcích. Z lásky k dětem, k tomu, aby měly ten prostor, se někde prezentovat, klidně obětuji svůj volný a v podstatě i své peníze, kdy s nimi trávím čas nejen o víkendech ale i po pracovní době na těchto vystoupeních.

Ovlivnila výchova, že jsem se k této činnosti dostala? Řekla bych, že ano. Řekla bych, že ta láskyplná výchova, kdy jsem byla podporována, v tom jaká jsem a co dělám ráda a byla respektována moje osobnost, moje povaha, můj charakter. Že to mělo vlastně velký vliv na to, že s jistou sebedůvěrou, ohodláním, jdu tím životem a kdykoliv je mi zapotřebí, tam se snažím být a předat ze sebe to nejlepší, co mohu.

Děkuji za tuto možnost, že jsem se mohla zamyslet a uvědomit si skrze tento výzkum, jak je to vlastně krásné, že jsou na světě lidé, kteří jsou na světě rádi, mají rádi svůj život, stejně tak jako já a že společně udržujeme, vytváříme a rozvíjíme kulturu a umění i v této těžké stresující době, která je ovlivněna především mocí a penězi.

Jsem se seznámila se spousty užasnými lidmi, nejen zde v Čechách, nejen s Čechy, ale i s cizinci. A zjistila jsem, že jsme tak propojení na celém světě. Jak je důležité přátelství a empatie, to že si umíme vzájemně naslouchat a vyslechnout své příběhy. Máme zájem o svoji kulturu. Zpívala jsem např. s balkánskou kapelou, což bylo pro mě velmi zajímavé, poznat kulturu, která mi je blízká a poznat také spousta lidí – Rumuni, Bulharu, Makendonci, kteří žijících zde. Bylo úžasné, když jsme pro uspořádali vánoční večírek, kdy jsme hráli a zpívala jsem jejich písně. Ti lidé měli neskutečnou radost, že někdo má zájem o jejich tradice, kulturu.

Dostala jsem se tak ke spousty lidem, kteří se věnují dobrovolnictví tím, že zakládají soukromé, rodinné farmy nebo žijí na farmách, nebo třeba mají denní stacionář mentálně fyzicky postižené. Například ráda spolupracuji se sdružením *Ledovec v Ledcích*, kde jsem také pravidelným hostem. Jsem vděčná, že jsou ti lidé, kteří za minimální finanční podpory, jsou ochotni věnovat svůj život a svůj čas i těmto skupinám lidí. Také několik let asi 10 let spolupracuji např. se *sdružení OS Nepál v Nepomuku*, kde zvláště vystupuji na jejich každoročním festivalu a vlastně jsem tam vystupovala se všemi svými projekty. A těší mě, že už jsem se stala třeba součástí tohoto festivalu, a to mě naplňuje, že se každý rok těší, s čím gabra zase přijede. Proto jsem ráda, že jsou lidé v naší republice, zvláště mladí lidé, kteří udržují umění živé a neočekávají od toho nic jiného než radost, uspokojení a vzájemné sdílení svým životních cest a posláních.

Dotazník
Dobrovolnictví pro kulturu

Autor dotazníků: Bc. Markéta Smýkalová, ZČU Fakulta filozofická,
Evropská kulturní studia

E-mail: m.smykalova@gmail.com

Výzkumné otázky:

1) Jste žena nebo muž?
Žena

2) Jméno: Gabriela Dvořáková

Pseudonym:

3) Napište něco o sobě:

Kde studujete či pracujete?

Prvotní zkušenost s dobrovolnictvím?

4) Jaké je Vaše přirozené (domácí) prostředí?

Pro mne je přirozené domácí prostředí takové, kde se cítím spokojená a příjemně. Je to určitě poblíž mé rodiny, která mi dává mnoho pozitivní energie a bezpečí, také poblíž mých přátel.

5) Kde vykonáváte dobrovolnictví, (název organizace nebo neformální skupiny)?

Mezinárodní Festival Dokumentárních Filmů Jihlava, protidrogové centrum
Káčko Jihlava Jak dlouho se této činnosti věnujete?

Jak dlouho se této činnosti věnujete? Jeden a půl roku.

6) Jak často dobrovolnou činnost vykonáváte?

Věnuji se tomu již 3. Rokem, Jednou za rok, když festival probíhá.

7) Co Vás vedlo k rozhodnutí stát se dobrovolníkem?

Lákalo mne dobrodružství něčeho nového. Získání nových informací, zkušeností, kontaktů a určitě nových přátel.

8) Co Vám dobrovolnictví přineslo?

Přineslo mi určitě ponaučení a zkušenosti v práci ve velké skupině lidí. Jednat s lidmi všech věkových kategorií a národností. Práce s lidmi na různých místech, ať už pomocí telefonů, vysílaček nebo osobní kontakt. Načerpala jsem mnoho nových informací. Mohu s jistotou říci, že mé očekávání, co si od dobrovolnictví odnesu, byly nadměru splněny.

9) Jak vnímá vaše okolí, že působíte jako dobrovolník?

Spousta mých přátel již jako dobrovolníci působili. Ti, kteří ještě ne se následně na mé doporučení s radostí přidali.

10) Vnímáte, že svou činností ovlivňujete své okolí?

Určitě ano. Jak už se říká, nejlepší reklama je: „Jedna paní povídala.“ a tím, že jsem se netajila se svou dobrou zkušeností si myslím, že jsem své okolí ovlivnila k dobrému kroku pomoci druhým a zároveň udělat i něco pro sebe.

11) Změnilo dobrovolnictví Vaše životní názory a postoje?

Rozhodně ano. Díky zkušenosti dobrovolníka ať už na festivale, nebo i mé krátkodobé působení v protidrogovém centru mi ukázalo, že lidé potřebují pomoc dobrovolníků. Mně to udělalo radost z pomoci druhým, a když někdo mou práci i ocenil, byla to pro mě výplata k nezaplacení.

12) Vlastní zkušenost.

Na MFDF Jihlava jsem působila jako dobrovolník na pozici uvaděče filmů a hostů do sálu.

V Káčku jsem působila jako dobrovolník na výměnu jehel, následně podávání subutexu, a občas jsem s kolegy vyjížděla do ulic informovat narkomany a jejich povinnostech. Jakákoliv z těchto prací mi vzala možná jen čas, ale za to mi dala spoustu zkušeností do života. Byly to zkušenosti praktické, ale dozvěděla jsem se, i jak jsou lidé různí a jak s nimi nějakým způsobem pracovat.

Mohu jen říci, že jsem moc ráda, že jsem si tuto pozici dobrovolníka mohla vykonávat a dělat lidem radost a pomoci jim, jen protože mě to bavilo a naplňovalo.

Dotazník
Dobrovolnictví pro kulturu

Autor dotazníků: Bc. Markéta Smýkalová, ZČU Fakulta filozofická,
Evropská kulturní studia

E-mail: m.smykalova@gmail.com

Výzkumné otázky:

1) Jste žena nebo muž?
Muž

2) Jméno: Daniel

Pseudonym: Danissimo

3) Napište něco o sobě:

Kde studujete či pracujete? Úředník a OSVČ

Prvotní zkušenost s dobrovolnictvím? Maškarní
karneval dětí (1997), Plzeň

4) Jaké je Vaše přirozené (domácí) prostředí? Vcelku normální

5) Kde vykonáváte dobrovolnictví, (název organizace nebo neformální skupiny)?

Různě kde se dá a pokud je příležitost nebo pokud jsem o to požádán.

Nikde organizován nejsem. Občas vystupujeme pod hlavičkou občanských sdružení, nově spolek ze zákona, ale nejsem členem žádného.

6) Jak dlouho se této činnosti věnujete? Od 1997.

7) Jak často dobrovolnou činnost vykonáváte?

Jednou za měsíc průměrně.

8) Co Vás vedlo k rozhodnutí stát se dobrovolníkem?

Pomáhat druhým lidem, dělat něco co mi baví.

9) Co Vám dobrovolnictví přineslo?

Seznámení s novými lidmi, dobrý pocit, pocit toho že člověk může být něčím užitečný.

10) Jak vnímá vaše okolí, že působíte jako dobrovolník?

Více méně nijak, spíš to berou jako samozřejmost, velký problém je aby se zapojil nebo pomohl někdo další, pokud je potřeba. Lidi ale musí chtít.

11) Vnímáte, že svou činností ovlivňujete své okolí?

Snad ano to je cíl – aby se dobrovolnictví věnovalo čím dál víc lidí ☺

12) Změnilo dobrovolnictví Vaše životní názory a postoje?

Určitě, člověk v tom najde něco, co ho baví, něco u čeho vidí, že to má smysl.

13) Vlastní zkušenost.

Nevím co sem napsat – vlastní zkušenost v čem mi změnilo dobrovolnictví, jak už jsem psal možnost pomoci druhým, dělat něco co člověka naplňuje a vidět že to má smysl

Namátkové akce:

Hledání Radyňského pokladu – organizujeme každý rok původně pro děti z DD Domino, ale připojují se i další. Pěší pochod na hrad Radyně prohlídka hradu, poté hledají v lese mince. Kdo najde nejvíc něco vyhraje, drobné hračky, ovoce. Cestou ještě poznáváme jedlé a jedovaté houby, a sbíráme odpadky a učíme se je třídit. Na konci opékáme buřty v základně zahradní železnice ve Starém Plzenci, kde děti jezdí na

zahradním vláčku. Samozřejmě děti ani rodiče nic neplatí, všude nám vycházejí vstříc. Hlavní reklamou na tuto akci jsou letáky v místech, doporučení a internet.

Ekologická akce – čistili jsme Malé Košutecké jezírko, kdokoliv se mohl připojit a vyčistit celé okolí tohoto jezírka nacházejícího se na Košutce. Město pomohlo dodáním pytlů a odvozem nepořádku. Všichni samozřejmě pracovali ve svém volném čase bez nároku na honorář 😊 výsledek byl znát. Po dvou letech vypadá vše stejně. Chceme do podobných ekologických akcí zapojit i děti. Plánujeme nějakou eko akci i v ZOO

Maškarní karneval dětí nebo Mikulášská nadílka – organizujeme v prosinci (Mikulášská) a maškarní (únor) dnes v prostorách restaurace Alfa, původně pro DD Domino, dneska.

Dotazník
Dobrovolnictví pro kulturu

Autor dotazníků: Bc. Markéta Smýkalová, ZČU Fakulta filozofická,
Evropská kulturní studia

E-mail: m.smykalova@gmail.com

Výzkumné otázky:

1) Jste žena nebo muž?
Muž

2) Jméno: Přemysl Breník
Pseudonym:

3) Napište něco o sobě:

Kde studujete či pracujete?

Prvotní zkušenost s dobrovolnictvím?

Nyní jsem už 3 roky v důchodu. Pracoval jsem 40 let ve Škodovce jako konstruktér.

Prvotní zkušenost s dobrovolnictvím?

Byl to vlastně koníček bez jakýchkoliv ambicí. V 15 letech jsem se s bratrem rozhodl, že nakreslíme plánec plzeňských ulic. Každou víkendovou procházku jsme absolvovali s tužkou, papírem a kompasem a krokováním a měřením úhlů pomocí kompasu postupně kreslili plánec. Po dvou letech této práce jsem věnoval uhelné prázdniny zpracování finální verze plánu na několik čtvrtek formátu A2 – tužkou a zdůrazněním čar rytím pomocí šroubováku. Později jsme plánec nabídli plzeňské kartografii k využití a nabídka byla přijata.

4) Jaké je Vaše přirozené (domácí) prostředí?

Žiji s manželkou v Plzni v bývalém družstevním bytě postaveném svépomocí (přistěhovali jsme se později) naproti Světovaru. Většinu dne se věnujeme hlídání 2,5 letého vnuka, odpoledne i druhému osmiletému. V létě se snažíme trávit maximálně času na chalupě na Šumavě.

5) Kde vykonáváte dobrovolnictví, (název organizace nebo neformální skupiny)?

Plzeň 2015 – již déle než rok roznáším letáky akcí Plzeň 2015 v oblasti Slovan, cca 5x do roka (již třetím rokem) pomáhám v rámci Klubu strážných andělů při organizaci těchto akcí. Loni jsem při akci Kontejnery k světu měl na starosti kontejner Kostel. Od září 2014 zpracovávám v Excelu měsíční tabulku kulturních akcí v Plzni (cca 25 akcí na den nepočítaje v to akce pravidelné a programy kin Cinema City a Cinestar – pro ty zpracovávám speciální týdenní tabulku). Využití je minimální – zatím jsem nenašel způsob, jak je účinně propagovat).

Kromě toho mám řadu aktivit v křesťanském společenství, hodně preferuji ekumenické akce, což vše je také dobrovolná činnost. Velký nárůst těchto činností nastal v roce 2011, kdy jsem odešel do důchodu. Snažím se motivovat církev pro účast na projektu Plzeň – EHMK 2015.

6) Jak dlouho se této činnosti věnujete?

Viz bod 5)

7) Jak často dobrovolnou činnost vykonáváte?

Viz bod 5)

8) Co Vás vedlo k rozhodnutí stát se dobrovolníkem?

Vždy jsem toužil po tom dělat obecně prospěšné práce. Na dobrovolnictví mě láká to, že si můžu svobodně vybrat dělat to, co mě baví, zaskakovat kde je třeba nebo se nechat zastupovat aniž bych musel řešit nějaké finanční problémy. Je mi také naprosto jasné, že grandiózní projekt EHMK

2015 vyžaduje obrovské množství dobrovolníků a nadšenců, kterých je pořád velmi málo.

9) Co Vám dobrovolnictví přineslo?

Setkání s mnoha zajímavými lidmi, hodně zajímavých a cenných informací a dobrý pocit z toho, že můžu dělat něco, co má smysl.

10) Jak vnímá vaše okolí, že působíte jako dobrovolník?

Mnozí to oceňují, jiní tolerují, nikdo (zatím až na 1 výjimku) se nepřidává.

11) Vnímáte, že svou činností ovlivňujete své okolí?

Někdy ano, někdy ne. Pokud to činím ve shodě s Boží vůlí, vnímám to až překvapivě silně. Minulý rok mi totiž Bůh sdělil skrze významného Božího muže – proroka, že si mě bude používat jako chybějící dílek v puzzle – jinak řečeno slovy Jana Nerudy – „Nuž hledme pilně ke korábu svému, jsme jeho plaňky, hřeb jsme svěrný v něm“ – hřebík zatlučený na správném místě zmnohonásobuje svou hodnotu.

12) Změnilo dobrovolnictví Vaše životní názory a postoje?

Nezměnilo, ale verifikovalo.

13) Vlastní zkušenost.

Je to příležitost zkusit si něco nového, přemýšlet o věcech, o kterých člověk předtím nepřemýšlel nebo přemýšlet o známých věcech jinak. Pokud tuto příležitost nevyužijeme, může se stát, že se leckdy jako dobrovolníci budeme cítit zbyteční – třeba když na výstavu, kterou hlídáme, nepřijde za celé odpoledne nikdo. Někdy prožívám dilema, jestli jít na akci jako účastník nebo dobrovolník, není to jednoduché rozhodování.

Příloha 15: Přepis rozhovoru, JANA ŠŮCHOVÁ

Jmenuji se Jana Šůchová. Je mi 19, pocházím z Rokycanska. Rozhodla jsem se minulý rok studovat sociální práci. Jedna slečna mi doporučila, že by bylo vhodné, abych začal dobrovolničit, že mi to dá plusové body, abych měla nějakou praxi, a když budu na přijímačkách, abych dostala nějaký přehled.

Začala jsem nárazově. Jedna slečna mi doporučila nějaký služby, nakonec se mi líbil *Stacionář človíček v Plzni pro dospělé*, protože s dětma nemám moc dobrý vztah. Takže dospělý byli pro mě nejlepší, teď už to vlastně rok, co tam chodím. Začíná to bejt docela složitý, protože to je zvláštní cílová skupina, na co jsem byla zvyklá, a ve chvíli, kdy naprosto netuším o co se jedná, a najedou přijdu do takové prostředí, ale nevyměnila bych to za nic, strašně mě to baví.

Stacionář funguje tak, že ráno je rodiče odvedou, anebo tam přijdou sami, pokud jsou schopní. Odchází mezi 2 a 6 hodinou. To je taková školka pro mentálně postižené v podstatě jednoduše řečeno mají tam nějaký program, třeba ráno v 8 hodin – ranní kruh, kde si řeknou, co budou ráno dělat po celej den. Potom mají v svačinu 9:30, aby měli ten svůj systém. Potom mají práci, dělaj keramiku, tkalcovský stavy, z ručního papíru vyrábějí ty věci, který je budou bavit a zároveň je něco naučí. A po obědě odchází podle toho, podle toho, jak si pro ně přijdou.

Kroužky si mohou volit? Je většinou na nich, že nechtějí něco dělat, není to vyloženě z lenosti třeba někdo nechce dělat keramiku, tak jde dělat něco jinýho, je to vyloženě na nich.

Ty tam pomáháš na těch kroužkách? Já jsem tam byla vyloženě s nima, jsem tam u nich seděla, pomáhala jim třeba, když pracovníci potřebovali někam odejít, tak jsem tam s nima byla, aby si třeba neuřízl prst na tý keramice.

Teď je to tak, vyloženě, že tam přijdu a začnu tvořit něco sama a klientům, když se to líbí, ti klienti za mnou přijdou a dělají to se mnou. Někdy se mi stane, že vyloženě tvořím pro nějaký prodejní akce a někdy jsem

vyloženě s nimacelej den. Všechno se prodává, teď jsou nasmlouvaný akce, teď budou velikonoce, tak to vyloženě jede. Na Vánoce se taky dělají výrobky.

Prostředí, ve kterém se pohybuješ? V zásadě rodina mě k tomu nikdy nevedla, je sociální oblast vůbec nezajímá, to šlo přes mojí babi, takže moc výrazně, že by se o to zajímali, to vůbec. Nikdy mi na to nic neřekli, ale v zásadě jsou proti tomu, abych dobrovolničila, protože vnímaj jako něco, co nemusim dělat, tak proč bych to dělala. Prostředí, kde se pohybuji. Já se pohybuji mezi lidma ještě ze střední, což je gympl, to se jim taky moc nezdá, nemají k tomu moc pozitivní vztah. Hodně to lidi odsuzujou ve smyslu, že mě berou jako nějakýho samaritána a berou to, jako že to dělám, že si potřebuju něco dokazovat nebo druhým dokazovat. Nikdy jsem se nesetkala extra pozitivním přístupem nebo nějakým neutrálním. Třeba lidi ve škole to berou, že se tím zvýhodňuju. Já jsem jedinej člověk, kterejdobrovolničí ve třídě. Jakmile to řeknu, tak berou, že lezu do zadku. Setkala jsem se spíš s negativním přístupem. Oni hodně pracujou a nemají na to čas, v tom případě berou, že já jsem ta, co na to má čas, která nepotřebuje vydělávat na nic, takže si můžu dovolit dobrovolničit a tím si samozřejmě získávám body, tím lezu do zadku třídní. Nedokážou pochopit, že ta motivace je jiná.

Co tě vede k dobrovolnictví? Tak oproti začátku jsem to dělala vyloženě pro tu školu. Tak mě to baví, na tom stacionáři je výborný, že tam dělám, co mě baví, dvě věci – že něco tvořim a jsem mezi lidma, je to úplně jinej svět. Že nikdo nic neřeší, jen ty obyčejný věci, neřeší tam, hondbu za penězi za kariérou a takový, řeší jen to základní. Přideš tam do jinýho světa. Je to takový odreagování, jak tou tvorbou tak lidma, člověk se prostě odreague. Chtěla bych tam chodit furt, protože to je prostě jinej svět. Takže mě to hrozně baví a je to prostě dobrej pocit, že dělá něco pro druhý, můžu ulevit těm pracovníkům v té práci s nima, klienti poznaj někoho jinýho, než na koho jsou zvyklí. A že už mají někoho stálýho, protože se tam praktikanti furt mění.

V čem spočívá tvá práce? Většinou je to takový, že tam sedím a oni tam můžou přijít a oni mi řeknou třeba, teďka děláme něco na vánoce. Tak já si doma najdu, co by se dalo dělat a už třeba na internetu nějaký věci

v rámci chráněných dílen, co zvládnout lidi se znevýhodněním. Já si něco najdu a začneme něco tvořit. Takže, kdo chce dělat keramiku, přijde, začneme spolu dělat, většinou se dvěma klientama dělám. A potom, když to vyhovuje, nějakým způsobem, tak se to dodělává, kompletuje a pak prodává.

Učíš se novým věcem svých dobrovolničením? Určitě.

Stacionář je pro klienty doplňková služba, je to placený téma rodičema. Záleží na tom, kdy tam chce klient chodit. *Je to omezené věkem?* Je to asi od 18 do 40, protože pak se předpokládá, že člověk je schopen odejít do toho chráněného bydlení. Takže se tam učí žehlit, prát, nějaký stravování, jak mají být přístroje, různé ty nácviky běžného života. Většinou se začíná přes to tvoření, aby si uvědomili, že když řezou hlinu, aby si neuřezali ruku, třeba když budou řezat knedlík, aby se něco nestalo. Tak to je asi taková představa.

Prvotní zkušenost s dobrovolnictvím? Jsem napsaná do chráněného bydlení od *Diakonie*, ale to mi nevychází časově, teď je toho hodně. Byla jsem ve víc organizacích, ale to mě moc nezaujalo, nebo mě tam dlouhodobě nechtěli. Potom si najednou vzpomněli, když jsem byla zajatá v nějakých kolejkách, tak to mě najednou potřebovali. Teď jsem zapsaná pod *charitou Rokycany*, ale tam jsem byla párkrát.

Jak dlouho dobrovolnictví vykonáváš? Teď to byl rok. O sociální oblast jsem se začala zajímat v únoru minulého roku, že to bylo intenzivnější, že jsem se začala dozvídat, že je nějaká *Diakonie*, nějaká pečovatelská služba. Všechno bylo mimo mě, tím jak sem byla na gymplu, tam bylo všechno všeobecný, nikdo nám nic neříkal, a jako že bych mohla něco dělat, jít dobrovolničit, to byla pro mě novinka. Takže až minulej rok, takže strašně krátce.

Co ti dobrovolnictví přináší? Přináší mi to dobrý pocit, že něco dělám pro svůj obor, něco čemu se budu jednou věnovat nebo pracovat. A třeba pro společnost je to takový odlehčení, ale takhle tam pomáhám.

Získala jsi dobrovolničením kontakty? Určitě, noví lidi jsem potkala, nový zájmy.

Má dobrovolnictví u tebe vyčleněné své místo? Já to mám tak, když mám volno ve škole, tak okamžitě přemejšším, kdy tam budu moc jít. Je to prostě nářez. Ale že by to byla nějaká priorita, že bych to odsunula všechno a šla tak, když doma byly nějaký problémy, tak určitě ne. Je to prioritní, je to něco, co mě baví, já to beru spíš jako koníček, momentálně jako koníček, než jako bych tam potřebovala nutně chodit jako práci, takže ve volném čase.

Kolik času tam strávíš? Tak v průměru tak 5 hodin. Někdy se to tak povede, že tam přijdu, něco tam vyřešíme a odcházím. Potom, když měli třeba tu besídku, tak jsem tam byla třeba dýl, i nějakých osm hodin. To tak jako vyšlo z té situace. To už probíhalo předtím, když se tam připravovali různý místnosti, tam bylo hodně práce teda. Tam neustále v pracovní pozici všechno, takže to bylo ještě v rámci přípravy předtím. Potom doba, nějaká organizace, příprava klientů, aby se připravili. Prostě přípravy, pro ty rodiče, aby to tam nějak vypadalo, aby viděli, co tam klienti dělají, aby viděli, kdo tam chodí s nimi pracovat – praktikanti, dobrovolníci a takhle.

Ovlivňuješ nějakým stylem okolí? Jako myslím si, že jsem k tomu navedla svým způsobem kamarádku, která taky studuje sociální práci jako já, je v prváku. Byla taky taková mimo jako já ze začátku. Nevěděla taky, že může někde dobrovolničit, tak ta začíná teďka. Ta říká, že se o tom dozvěděla přese mě. Potom přináším nové zkušenosti jakoby rodině, rodina se dozvídá, jak to všechno je, jakýjsou sociální služby, ale to není zas tak výrazný. Pak nějakou osvětu mezi kamarádama, který ví, kam chodím, jsou neustále překvapení, co za organizace je.

Příloha 16: Přepis rozhovoru, SANPRIYA

Ted' pracuji v kavárně *PerfectWorld*, pracuju tam ráda. Zaujalo mě to, protože to není klasická kavárna, protože výtěžek jde na nadační fond pro děti z dětského domova tady v Plzni, *Domina*. Aby se vzdělávaly v angličtině, a ten výtěžek peněz jde na to, že pak pojedou do Anglie na nějakou stáž, kde vlastně získajnějakej papír, což je v dnešní době, na to lidi koukají, že je to jako líp uvede do toho života a zároveň tam ty děti pracujou, aby se lépe začlenily do společnosti, což je taky fajn. A další část peněz jde na projekt *Afrika Angels*, což je, že se bude v Africe stavět škola pro děti.

Dostala jsem se k té práci přes facebook. Jirka Mucha to sdílel, že se bude otevírat netradiční kavárna, a je to netradiční v tom, že ty lidi si platí za pronajatý prostor, všechno si tam vyrábí sami a my jsme takový rádcové.

Spojitosť s tvými zálibami? Líbí se mi ta myšlenka tý podpory a dále, že tam budou dělat různé akce – meditace, promítání filmů, já tam budu mít taky jógu, čtení knížek.

Prvotní zkušenost s dobrovolnictvím v oblasti kultury? Taneční vystoupení, byla jsem členkou OS *Žonglér*. Prapůvodně jsme měli skupiny *Dideau*, pro brazilský náboženský tance, kterou jsem založila já s Alaine. To jsme měly v Liberci, na benefiční akci na podporu školních lavic do Afriky, a tam jsme zadarmo tancovaly.

Taky jsme tancovaly *Mezi Ploty*, v Praze v *Bohnicích*. Pak jsme tancovali na festivalu *ŽONGLOBALIZACE*. Tam jsem tancovala se skupinou *Takitaka*, který jsou taky pod OS *Žonglér*, tam jsem malovala děti, bodypainting, pletla jsem tam copánky – „doprovodná činnost akce.

SOULADĚNÍ festival, tam byly různé tvůrčí dílny a tam jsem malovala děti Bodypainting jsem dělala, a zároveň jsem byla členkou toho klubu divadelníků, měli jsme vyrobený strašidla a doprovázeli jsme lidi na parkoviště.

Co tě k tomu vede? Ráda pomáhám lidem a nelíbí se mi moc, jak funguje dnešní společnost a tak se ráda připojuju k takovým aktivitám, který rozvíjí lidi. Nelíbí se mi, jak jsou děti vedený, mám ráda propojení s tou

přírodou a dneska je hodně stresová doba, tak proto dělám jógu pro lidi, protože jim to pomáhá, aby lépe zvládali ten život, že není všechno hrozný, jak to vypadá.

Ještě jsem dělala v *BEZPENĚŽNÍ ZÓNĚ*, kde jsem lidi stříhala, tam to zase funguje, že vyměňují různé věci.

Zpětná reakce na doprovodných akcích? Ráda v lidech probouzím radost a povzbuzuju je v jejich činnostech a právě, když jsem dělala vernisáž *Marice*, ta výstava fotek. Ona v té době studovala, tak jsem jí to navrhla, aby ti lidi věděli, aby jí to zvedlo sebevědomí.

Cílem bylo získat nové kontakty? Ta akce byla prodejní, že si tam lidi mohli koupit ty fotky. V podstatě si jí tam mohl někdo všimnout. Jednalo se o akci – Bylo to proto, že se tam začlenili jiní umělci – hraní na bubky *Takitaka*, *Miroslav Sokol* básník, mohl také ukázat svojí tvorbu. Žonléři, točilo se tam s ohněma i já jsem si tam ráda zatančila. *V čem tvá práce spočívala?* Celé jsem a organizovala, nechala jsem udělat letáky, udělala jsem na to reklamu, kompletní organizační záležitosti.

Získané kontakty dobrovolnictvím? Taky. Jak se říká, zákon přitažlivosti, podobné přitahuje podobné. Tak na těch různých akcích jsem se s těma lidma seznámila a takhle se to různě propojilo, a oni maj další kontakty.

V jakém prostředí se pohybuješ? Pohybují se mezi lidma, kteří se zabývají jógou, šamanismem, různý umělci co se týče fotografování, malování. Ráda taky fotím, maluju. Přebírám od nich znalosti, třeba když učím tu jógu, tak je tam zpětná vazba od těch lidí, takže se učíme navzájem.

Kde vykonáš dobrovolnictví? Mezi ploty, bezpečnostní zóna – příležitostně, to bylo s tou skupinou *Dideau*, tak to bylo, že jsme působily, když si nás lidi pozvaly někam nebo my jsme jim to třeba nabídly, to bylo různý. A pak jsem působila v tom občanském sdružení *Žonglér*, kde jsem tancovala a malovala. V nynější době jsem spíš sama za sebe. Festival *Souladění*, tak to bylo pod organizací *Terramitica*. *Jak to funguje nyní s doprovodnými akcemi?* Stále se mi ozývají nebo sama. Mě to dělá radost, když to dělá radost mě, tak to dělá radost i ostatním. Chci pomáhat a hlavně

pro ty děti, aby, prostě fakt v tý dnešní době, nemají na ně rodiče čas, tak aby se nějak rozvíjely, aby neseděly u počítače doma.

Tvá zpětná reflexe, ohodnocení? Zajímá mě i to setkání s novým lidem, který jsou podobně naladěni jako já.

Jak dlouho se dobrovolnictví věnuješ? Jako kolik let, plus mínus 10 let. Je to pro mě přirozená věc. Ale to pomáhat lidem, to už mám spíš od malička. A co se týče tuteho, já sem byla taková, kde jsem vyrůstala, tak naši nás k tomu nikdy nevedli, to bylo ve mně, už od malička jsem byla taková, kde jsem mohla, tam jsem pomohla.

Co ti dobrovolnictví přináší? Mě to přináší radost, že můžu někomu pomoci, v nějaký tíživý situaci nebo je povzbudit v něčem, co mají rádi a nemají na to tu odvalu to dělat, tak je k tomu popostrčím, mám z toho dobrý pocit. Přináší mi to kontakty, a na takových akcích se člověk potká se zajímavými lidmi, který vlastně tam může vzniknout nové propojení a může vzniknout něco nového.

Budoucnost a dobrovolnictví? Záleželo, o jaký zaměstnání jsem se ucházela, je to pro mě použitelné.

Jak vnímá okolí, že působíš jako dobrovolník? No tak někdo říká, že jsem blázen. Taky je pravda, že dlouho a hodně věcí jsem dělala úplně zadarmo, i na svoje náklady, což tam nebyla asi taková rovnováha. Takže mě to taky naučilo, jakoby jak to říct, se tomu neoddát? Bylo to proto vybudovat lepší svět. Hybná síla a článek, který může něco změnit? Ano

Vnímáš, že svou činností ovlivňuješ okolí? Spousty lidí mi říkají, že to dělám dobře. Je tam taková zpětná vazba, že se jim třeba ten život zlepšil, že taky setkali se zajímavými lidmi, že jsem jim ten život změnil k lepšímu. Posunuli se tím dál, získali sebevědomí, zvládají stresové situace. *Realizuješ se dobrovolnou činností?* Určitě, jako vlastně vždycky to co nám dělá radost a potěšení se vracíme zase sami k sobě. Když člověk dělá něco, jenom protože, že musí, jenom pro ty peníze tak to není ono. Chci dělat to, co mě baví a naplňuje, je to pro důležitější.

Změnilo dobrovolnictví tvé životní názory a postoje? Pomohlo mi to, protože člověk dělá něco od srdce a rád, tak to má smysl. Naplňuje mě to a posouvá dál. Zároveň se dobrovolnictvím učím, je tam zpětná vazba.

Pleasure station day, tak jsem taky tancovala. Dřív jsem tancovala afro brazilský náboženský tance a teď je to improvizace. Nějaký vystoupení, bylo takový, že jsme tancovaly na jevišti, ale bylo i takový, že se to propojilo s těma lidma, jsem lidi roztancovala, to jsem brala na pódium lidi, děti. Ty lidi, který maj nějaký zábrany, tak jsem to z nich vyburcovala, takže tam byla super zpětná vazba.

Reakce lidí? Nějaký lidi se styděli, ale když se přidal jeden druhej, tak to odhodili, začali pařit a měli radost.

Vystupovala jsem sama, za doprovodu, sehnala jsem si bubeníky. A udělali jsme nějaký vystoupení. Mě pozvali do *galerie Sv. Anny*, teď už jí teda zrušili. Tam byla výstava obrazů a fotek, co byl jeden pán v Africe.

Příloha 17: Přepis rozhovoru, LENKA VLACHOVÁ

Jsem Lenka Vlachová, tady jsem svolila k rozhovoru slečně Markétě, abych ji pomohla s její diplomovou prací o dobrovolnictví.

Studuji sociální práci na pedagogické fakultě ZČU. Mám ráda muziku, tanec. Myslím si, že tanec je obrovský pole pro odpočinek, relax, je hrozně super. Každý potřebuje najít nějaké odpoutání od všech povinností, protože ta doba je stresová. Jinak trávím čas s blízkými, ráda chodím na kafe a těším se, až dokončím školu.

Já mám jak zdravý kamarády i starší třeba než já tak i mám kamarády stejného věku, ale znám i dost lidí s handicapem, protože já sama mám dětskou mozkovou obrnu. Mám široký okruh přátel, znám mnoho lidí, který mají nějaké postižení, a v tom prostředí se pohybují a to celá léta. Právě díky vlastní zkušenosti jsem se rozhodla nějakým způsobem do toho dobrovolnictví zapojit. Je podle mě úžasná myšlenka jakoby poskytnout, zvláště někomu handicapovaný, nabídnout prostor, kde může najít své přátele, kde se může bavit, dělat to co má rád, poznat něco nového.

První zkušenost s dobrovolnictvím? Teďka dělám dobrovolnictví pod *Diakonií*, začala jsem s tím od ledna 2012. V listopadu jsme zahájili budoucí spolupráci, potom jsme se rozhodli, že vytvoříme tým. V podstatě tam budu 2 roky. A postupně jsem se tam zapojila do 3 projektů. První asi zkušenost byla na projektu SEBEOBHÁJCI. Tenhle projekt v Diakonii je to o tom, já jsem vedoucí menší skupiny lidí s lehkým mentálním postižením, který na těch setkání, kde já jsem, řeší určitá témata, co je zajímavý, co je trápí, co je pro nějakým způsobem důležité. Mým úkolem je nějak je směřovat, jde o to, aby oni mezi sebou komunikovali, to co se potřebují dozvědět -víc věděli o svých právech, možnostech, v určitých oblastech, co je zajímavá. Oni se hodně zajímají o pracovní právní uplatnění, protože každý potřebuje mít nějakou práci, je to náročný. Ale naštěstí právě Diakonie zajišťuje projekty, kde jim pomáhají se zařadit v budoucnu do pracovního procesu, kde je učí základním pravidlům. Uživatelů na projektu bylo, teďka je jich momentálně 7.

Další projekty? No ten další projekt je *Prevence pro školy a veřejnost*, to je vlastně taky pod Diakonií. Tenhle projekt je založený na tom, že vlastně se vídáme, v tom, že holky z krizového centra a já přednášíme dětem určitým způsobem o tom, jak řešit nějaký krizové situace. Jsou to žáci ZŠ a SŠ. Vždycky je půlka třídy a půlka třídy na určitém místě, buď s těma členkama krizového centra, které jim ukazují, kam se obrátit v určitých situacích, jaký jsou možnosti v Plzni nebo jinde. Říkají jim základní pojmy, aby věděly základní pojmy, co to je krize, jak v té situaci jednat, jak třeba pomoci svému kamarádovi. A já jsem tam jako člověk, který mluví o svých životních zkušenostech a jakoby ukazuju nějaké reálné případy. Já mám ty přednášky zaměřené právě na handicap, jako život s postižením, a pak tam mám téma mentální anorexie a šikany. A vlastně těm dětem povídám, a snažím se dětem říct, že je důležitý prostě za ty své krizové období, nestydět se za to, nesklouznout právě třeba k té mentální anorexii, ale snažit se to vyřešit. Dneska zvlášť je tolik starostí, a člověk se může potkat s toliko problémem a třeba se zdravím apod. a není vůbec neobvyklý řešit nějakou životní krizi, je toho prostě moc na člověka. Je prostě důležitý to vyřešit. Nad tím vším se uzavřít, a nechat se s odpuštěním nechat se sežrat tou celou situací, je právě to nejhorší. Pak sklouzávají k anorexii, kterou jsem já taky měla nebo třeba ke drogám a alkoholu apod. Je důležitý hlavně se z toho uzdravit a zase žít a vidět to hezký. Je fakt, že znám lidi, který moc podle mě, nebo jak to posuzuju, nemají tak závažný životní zkušenosti naštěstí, nezažili třeba ohledně zdraví nic moc hrozného. V tom životě, možná právě proto, berou spoustu věcí až moc vážně a přijde mi, že spousta lidí, který jsou mnohem víc nemocný, tak si ten život víc užívají. Že spousta lidí, který nevim, že by řešili velký vážný problémy, tak jsou věčně naštvaní, stěžují si, všechno je nebaví, všechno je špatně. Simyslím, že je to taky o tom, jakoby si vážít těch podstatných věcí, hlavně toho zdraví, a lidí, který vás podpoří v situacích, kdy je to důležitý. A ten život se snaží užít. Protože je fakt, že jsou lidi, tam se mi potvrzuje, že když nechceš vidět to dobrý, tak to neuvidíš.

A ten poslední projekt je dobrovolnictví ve *Stacionáři ČLOVÍČEK* – to je vlastně stacionář, který se dělí na část pro děti a pro dospělé. A je to pro

lidi, kteří žijí s kombinovaným postižením – jak mentálním tak tělesným. A já jsem tam byla poprvé na své praxi ve škole, na vysoké škole, absolutně mě to nadchlo. Pro mě to byla naprosto úžasná zkušenost, já jsem byla absolutně nadšená tady tím prostředím, hlavně těma dětma. Nikdy jsem neměla tak úžasný pocety z praxe jako tam. Hodně jsem si tam věci srovnala, mě to úžasně uklidnilo, hrozně mi to jako samotný dalo, jako člověku i jako budoucímu sociálnímu pracovníkovi. I přesto, že teďka je to období náročný kvůli škole, protože budu končit. Je to pro mě dostatečně úžasný místo na to, abych tam věnovala svůj čas, tak jsem se přihlásila jako dobrovolník a jednou týdně tam docházím, abych pomáhala s těma dětma.

Prvotní motivace? Proč jsem s tím začala. Jak jsem říkala, já se odjakživa pohybuju nějakým způsobem i ve světě handicapovaných lidí a tím, že sama, díky bohu jsem na tom dobře, můžu chodit a mám v podstatě normální život, nemám žádný velký omezení. Taky jsem prožila, musela jsem projít nějakým cvičením. Ten život jsem poznala, nejsem úplně zdravěj člověk, tady jsem si prošla šikanou, a vim prostě jaká je ta doba. A hlavně ty lidi, znám lidi, některý jsou úžasný, nemají nějaký zbytečný bariéry, předsudky a přesně nejsou na lidi s handicapem, handicap není důvod k tomu, aby jeden druhému ubližoval. A některý lidi, a je to možná daný právě tím, že ta doba předtím byla o tom, že ty lidi s handicapem separovali, tak možná doma ani jejich rodiče o tom moc neví, tak jim to ani tolik nevysvětlí, aspoustakrát ani ta škola na to není připravená na toho člověka, ho tam prostě přijde, ale v podstatě se nerespektujou, co by měli v plánu handicapovaného člověka, ani přístupu k němu, ať jsou to pedagogové, což je zarážející, ale pravda, nebo spolužáci. To jsem zjistila sama, sama dělám bakalářskou práce na tohle téma to porovnávání těchto zkušeností a jde to tam vidět, kolikrát je to takový nepřipravený, budu to ještě kódovat, tak uvidíme, co z toho vznikne. Je absolutně úžasný vidět, že lidem, který to potřebujou, protože oni to maj ten život přirozeně v určitých ohledech, protože nedostali ten strop těch všech možností jako zdravěj člověk. Když je to člověk nemocnej, nějak dlouhodobě, nebo s nějakým postižením. Dát jim zase možnost, kde se oni uplatní, kde poznaj nový lidi, kde se baví, kde maj radost ze života, je úžasný to vidět, je úžasný to sdílet. Jak já sama se

zúčastňuju sama věci z pohledu klienta, tak tím spíš, že já mám naštěstí malý zdravotní omezení, jsem za to vděčná a o to víc ráda dávám dál to, že třeba pomáhám lidem, kterýjsou na tom hůř jak já, protože si moc dobře uvědomuju, že to tak bejt nemuselo, že jsem tam mohla sedět s nima.

Zpětná vazba? Přednášky a Sebeobhájci probíhají poměrně pravidelně, mají být jednou měsíčně, ale samozřejmě to někdy nevyjde, ale docela pravidelně to je. Co se týče těch sebeobhájců vládne tam velmi příjemná atmosféra a to si myslím, že je to na takový přátelský bázi. Takže je vidět, že si navzájem s těma uživatelama, takže i jako já a vedoucí skupiny s nima sedíme a to se pak odrazí na celém průběhu všech těch setkání, je tam pozitivní ta atmosféra ten vliv. A měla jsem vždycky dobrou zkušenost i od lidí, které znám z vlastního života, mi bylo řečeno, že nemůžu být jako sociální pracovní úplně platná v tom fyzickým slova smyslu. Bylo mi řečeno, že umím naslouchat, popovídat si s někým. Je to zase na takový sféře uklidnění, popovídání si, že dokážu pomoci.

Vlastně to je hodně vidět na těch přednáškách na tu prevenci. Třídy jsou zdraví žáci, nejsou to školy s handicapovanými lidma. Vyprávím ten svůj životní příběh, tak já právě chci, aby se lidi zapojovali, aby se nebáli mluvit. Já nechci, abych tam přišla, něco říkala a pak odešla. Já svůj příběh znám, to bych furt vyprávěla pro sebe, tak snad sebestředná nejsem, nepotřebuju vyprávět každéj měsíc. Mám vždycky velkou radost, že ty lidi se zapojujou, je vidět, že ty lidi to nějakým způsobem stimuluju k tomu přemýšlení. Kolikrát třeba řeknou, že si taky uvědomuju, že pro ty lidi s handicapem to může bejt těžký. Přidm na to, že spousta lidí zažívá ty krize, co jsem zažila já, nebo třeba jinýho druhu. Ale že je to o tom, že se o tom nemluví, někdy má člověk pocit, že je v tom sám, ale vůbec to není pravda. Každéj má nějakéj problém. Takže v tom je třeba vidět pozitivní zpětná vazba.

S tímhle jsem vlastně začala dřív ještě před Diakonií. Začalo to na střední škole, kdy jsem se jednoho dne rozhodla na hodině psychologie, kdy nám měli vyprávět o nedonošených dětech. A já jsem vlastně jedno z těch dětí, ne že bych tím chtěla shodit paní učitelku, to ne, ale říkala jsem si, že by bylo asi fajn tam jít a říct to svym těm spolužákům sama, protože mám

zkušenosti z reality, praxe. Tak jsem začala povídat o sobě a ten můj učitel psychologie říkal, že to bylo moc hezký a jestli bych to nemohla takhle povídat dál. Tak jsem takhle začala povídat, pak jsem vlastně dělala ty besedy pravidelně po celý své střední škole. Kdy jsem začala podstatě v 18. letech. A protože se neprosazuju moc ve sportu, tak mě baví jiné věci, tak jsem napsala pár článků. Mezi 18-25 lety mi vyšlo 5 článků, co jsem zažila. Nejde o to si to říct konkrétně, kdo co zažil. Ten člověk ví, že některý lidi na to nemusí mít dobrý pohled. Ale právě, je to podle mě o tom, že by si ty lidi podle mě měli sdělovat ty zkušenosti navzájem, protože si tím můžou dát radu, nějaký další apel na něco, co lidi, který to zrovna řeší a zatím na to nepřišli a může jim to hrozně pomoci. Podle mě je škoda spolu nemluvit, je to hrozně o tom si povídat. Lidi, který jsou uzavřený do sebe, v sobě pak dusí to trápení a pak si třeba ublíží. Je důležitý mluvit, projevit svoje emoce, nějak se odreagovat, prostě žít a nebyť jen v tom svém světě. Myslím si, že je to taky hodně o tom.

Co ti dobrovolnictví přináší? Já mám velkou radost ze všech věcí, co dělám, pokaždé mě to naplňuje jinak. Teď bylo velmi zajímavý, jsem vyplňovala do dotazníků, který místo je pro mě nejzajímavější, který jsem navštívila. Byla jsem několikrát v cizině a já jsem přemýšlela, že tak jsem tam napsala stacionář Človíček. Tak to mě samotnou překvapila, cizina mě nenapadla, když jsem na ni pomyslela, tak jsem nic necítila. Ale jak jsem si vzpomněla na ty děti, na tu atmosféru, tak jsem si řekla, tohle je to úžasný místo. Tam jsem přivedla i svojí maminku, ta byla taky absolutně nadšená. Tam jsem našla něco, co mě uklidňuje, obohacuje, tam si člověk srovnává hodnoty a vidí, že ten život je o něčem jiným. Podle mě je nejhorší, že se všichni za něčím honíme, potřebujeme bejt dokonalý a úžasný. I já jsem celá léta bojovala, potřebovala jsem si něco dokázat, bejt ta úžasná, dokonalá a dobrá. Nikdo není dokonalej, nikdo není perfektní. Já si myslím, že je důležitější bejtslušnej člověk a prostě najít si ten svůj cíl a kromě těch povinností, co nás celej život provází, si ten život užít.

Dobrovolnictví mě hodně obohatilo jako člověka, nejen jako někoho, kterej studuje tenhle obor. Já si myslím, že je obrovská zkušenost pro každého z nás jako jít na takový místa, pak člověk od tamtud jde a říká si,

může být rád, jaký má skvělejší život, jaký má zdraví, nemusí řešit problémy těch lidí, zároveň si člověk uvědomí hodnotu toho, jak dobře je na tom, hlavně po té zdravotní stránce, zároveň pozná nové lidi, to ho taky obohatí.

Mám skvělou rodinu, jsou to lidi, který mě vážně podrželi. Mám skvělou sestru a mám teďko úžasnýho přítele, a jestli sem se někam měla dostat na tomhle světě, tak mám velký štěstí, že mě poslali zrovna sem. Mým cílem je být šťastná a mít miminko. Tak jak říkám, mým cílem je být slušný člověk, předat to dobrý tomu miminku a tomu dítěti, protože ty geny a ty co přijdou po nás, tak ty si vezmou z toho, co vidí. Bych byla ráda, aby ten svět třeba z hlediska šikany, protože to je fakt špatný, fakt problém každý společnosti. A hlavně z těch mejch zkušeností mě to mrzí ze všeho nejvíc, myslím si, že to bylo zbytečný. Já jsem těm lidem nic špatnýho neudělala, samozřejmě mám svý chyby, nic zlýho jsem nikomu neprovedla. Myslím si, že takový věci se dít nemají, a proto dělám ty přednášky, abych těm dětem řekla, že je to absolutně špatně.

Jak vnímá tvé okolí, že působíš jako dobrovolník? Já si myslím, že to vnímá dost dobře, že mají z toho radost, protože jim to samotný přide zajímavý. Třeba zvláště lidi, který mají s tím tak trochu zkušenost, tak to podporují. Já mám i kolem sebe poměrně dost lidí, který se taky zapojují. Mám i tu zkušenost, že oni nemusí vůbec souviset s tímto oborem, sociální práce, znám lidi z ekonomiky, nebo z různých škol to humanitní zaměření tam vyloženě není, přitom jsou citlivý, milý lidi, dokážou strašně moc dát, prostě těm lidem hrozně předat, pomoc jim. Jsou úplně úžasný, máme spolu výbornej kolektiv, když jsme na nějakých akcích. Takže si myslím, že to není úplně o tom, že má blízko, že studuje sociální práci, tak je dobrovolník. Ne, vůbec ne, dovedu si představit lidi, který s tím nemají nic společnýho, jejich studium je jiný a přitom jsou absolutně, řekla bych, že kdyby měli studovat sociální práci, tak si je dovedu představit.

Ovlivnila si někoho svým dobrovolnictvím? Ano, maminku, ale je to spíš dáno tím prostředím, protože ona mě měla doma a má k handicapovaným dětem blízko, je to takové osobní. Ona sama studovala sociálně právní činnost jako na střední škole, chodila k dětem do dětského domova. Myslím si, že má k dětem taky blízko. Moje sestra studuje ekonomii

a taky jí to zajímá. Myslím si, že je to přirozeně daný, tím že mě má doma, zná můj život, že všichni, kdo maj handicap, ať už je mladší nebo starší, maj větší možnost k tomu nahlídnout než někdo, kdo nemá nikoho v okolí. Určitým způsobem bych řekla, že ti lidi maj větší prostor se k tomu, získat o nich víc informací. Je to hezký v tom, že vás pak podrží, já to je hezký místo, to je super, že tam chodíš, že to vidí stejně, není to o oboru, ale o tom, jak to cítí.

Jak si přišla k dobrovolnictví? Výchova? Tak výchovou bych řekla, že vyloženě ne. Ale maminka se zmiňovala, o tom, jak chodila do dětských domovů číst dětem, myslím si, že o tom víckrát mluvila. Dobrovolnictví tak nějak přišlo, sem se bavila se sestrou, která jela na Erasmus, no co tu budeš teď půl roku beze mě dělat? Tak já nevím. Říkala, že bys to nějak uplatnit, já jsem v té době už dělala ty přednášky. Najdi si nějaký další zájem. Pak jsem shlídla dobrovolnictví, protože tam jsem cítila vnitřně, že by mě to mohlo bavit, protože mám k tomu blízko, že jo, znám taky nějak ten život těch lidí z vlastní zkušenosti. Narazila jsem na Diakonii, poslala jsem email a pak už to jelo. A povedlo se to i tak, že zrovna v té době, právě říkali, že shání vedoucího pro ty sebeobhájce, že to úžasně klaplo.

Myslím si, že v mém životě mě ovlivnila moje rodina a hodně mě ovlivnila moje sestra, která je hodně činorodá a dělá spoustu projektů na jiný bázi, věnuje hodně cizím jazykům, ale že je vidět, že využívá aktivně a zajímavým způsobem volný čas, že když to člověk vidí kolem sebe, tak je to určitě hodně motivační. Ona mi v mém životě strašně pomohla, je to dobrý člověk a taky mě ovlivnila v té motivaci, dělat spoustu věcí. Jenom jsem chtěla říct, že tam vidím tu činorodost, to je taky motivační to vidět.

Chtěla bych doplnit. Vlastně ohledně toho, myslím si, že to platí na dobrovolnictví, že to dobrovolnictví a vůbec trávení času s člověkem, kterej je v tíživé situaci, má postižení nebo nemoc. Je pro člověka, kterej dobrovolníka dělá je oboustranná inspirace. Tohle řekla kamarádka, která vlastně sociální práci dělá. Je to to, že ten člověk, kterej dobrovolníka dělá, tak sám z toho může strašně získat i jako člověk, může ho to obohatit do budoucna, může mu to přinést další pohled na věci, je to pro něj nějaký ten srovnávač hodnot, právě si uvědomí, že je spousta věcí, kterým přikládá

moc zbytečně velkou hodnotu a moc to řeší. Jeden příběh, kterej se mi moc líbil, v Človíčku mi říkal jeden pracovník, že se byl podívat na jedný akci, kde bych přítomnej policista, chlap jako hora, pak ten pracovník viděl, že mu tečou slzy. Byl hrozně rád, že to jeho dítě zlobí, že je o něm vědět, protože děti, který jsou bohužel až tak klidný, že se nedokážou projevovat. Člověk si říká, že je hrozně vděčnej. Nejdůležitější věci jsou zadarmo a nejdůležitější věci jsou nejmíc těžko dosažitelný. Člověk, když si v životě něco prožije, to můžu říct z vlastní zkušenosti, tak potom na druhou stranu každej den je vám dobře, já jsem si pro to vymyslela hezký moto: Každý den, kterejsme zdravý a jsou zdravý naši blízky, tak i když se nestalo nic vyjímečného, tak je vyjímečnej, tak je prostě krásnej. Tak potom, když něco mezního zažijete, tak pak si uvědomíš, na spoustě věcí, na kterých si bazírovala, ten na tom svět nestál a nikdy stát nebude.

Zkušenost v besedách v ZŠ. dříve, když jsem nebyla vedená jako dobrovolník pod Diakonií a dělala jsem tu prevenci sama, po tý zkušenosti na tý své střední škole, kde se to tolik líbilo, kde to bylo pro ty studenty zajímavý a motivační, že jsem se rozhodla, že to budu dělat i nadále. Tak ten první rok v tý vysoký školy, jsem napsala emaily základním školám tady a z těch 20 nebo 30 škol, mi odpověděla 1. A to tenkrát jsem taky nechtěla za to žádný peníze za to a přitom jsem se nabídla sama, že já tam budu trávit ten čas. Přide mi to jako zajímavá činnost, která je k něčemu. A přitom jenom jedna škola mi odpověděla, to mi přide zajímavý ten poznatek nad tím. A že to jako odmítají a přitom mi to přijde důležitý, veškerý takovýhle preventivní programy, který se konaj ať už pod Diakonií nebo pod jinýma organizací, i když to člověk dělá sám za sebe. Tam něděláte jakoby nic špatnýho a ještě po těch školách nechcete peníze a přesto řeknou, že na to nemaj čas, a ještě když se jim člověk ozve sám, je to zvláštní.

Pohled na dobrovolnictví? Má to význam, smysl, víš, že děláš něco, co může posloužit dál a přesně, co třeba i tobě předal, formou nějaký besedy, kterou absolvovala nebo absolvoval a vidíš, co člověk zažil a snaží se ti poskytnout nějakou radu, jak se do takový špatný situace dostat.

Bych zmínila, že handicapovaní lidé mohou předat ten svůj životní nahléd. Záleží na tom, jaký stupeň postižení mají a třeba třeba vadu, se kterou se právě vyrovnávají.

Příloha 18: Vyplněný dotazník, MARIE S.

Dotazník
Dobrovolnictví pro kulturu

Autor dotazníků: Bc. Markéta Smýkalová, ZČU Fakulta filozofická,
Evropská kulturní studia

E-mail: m.smykalova@gmail.com

Výzkumné otázky:

1) Jste žena nebo muž?
Žena

2) Jméno: Marie S.

Pseudonym:

3) Napište něco o sobě:

Kde studujete či pracujete? SOŠ obchodu, už. umění a designu

Prvotní zkušenost s dobrovolnictvím? Bezplatné doučování

4) Jaké je Vaše přirozené (domácí) prostředí?

Bydlím v bytě s přítelem a se svou matkou.

5) Kde vykonáváte dobrovolnictví, (název organizace nebo neformální skupiny)?

Plzeň 2015.

6) Jak dlouho se této činnosti věnujete?

Necelý rok.

- 7) Jak často dobrovolnou činnost vykonáváte?
když mám čas, v průměru 1x za 2 měsíce
- 8) Co Vás vedlo k rozhodnutí stát se dobrovolníkem?
Hledání smysluplného využití volného času, chuť pomáhat, chtěla jsem zkusit něco nového, být užitečná.
- 9) Co Vám dobrovolnictví přineslo?
Nové přátele a kontakty, zkušenosti, jedinečné zážitky.
- 10) Jak vnímá vaše okolí, že působíte jako dobrovolník?
Většinou kladně, někteří se diví tomu, že za takovou činnost nedostávám zaplacení, ale o penězích přece dobrovolnictví není.
- 11) Vnímáte, že svou činností ovlivňujete své okolí?
Ano, lidé v mém okolí přemýšlejí o tom, že by se do podobných aktivit také pustili.
- 12) Změnilo dobrovolnictví Vaše životní názory a postoje?
Určitě ano, k lepšímu.
- 13) Vlastní zkušenost.
Vlastní zkušenost je to nejcennější, co dobrovolnictví dává – díky němu jsem měla možnost mluvit se širokou skupinou lidí, se kterými bych se nejspíš normálně nepotkala, např. divadelní režisér z „konkurenční“ Ostravy, který mě sám od sebe oslovil ve vlaku jen proto, že jsem na sobě měla tričko s logem Plzeň 2015.

Dotazník
Dobrovolnictví pro kulturu

Autor dotazníků: Bc. Markéta Smýkalová, ZČU Fakulta filozofická,
Evropská kulturní studia

E-mail: m.smykalova@gmail.com

Výzkumné otázky:

1) Jste žena nebo muž?
Žena

2) Pseudonym: Alena

3) Napište něco o sobě:

Kde studujete či pracujete?

Prvotní zkušenost s dobrovolnictvím?

Pracovala jsem jako vedoucí Vztahů k veřejnosti a tisková mluvčí na ZČU.

Nyní jsem v důchodu. Je to moje první zkušenost s dobrovolnictvím tohoto druhu. Jinak jsem léta byla aktivní v různých souborech.

4) Jaké je Vaše přirozené (domácí) prostředí?

Žiju v rodinném prostředí, děti jsou už samostatné, jsme soudržná rodina.

5) Kde vykonáváte dobrovolnictví, (název organizace nebo neformální skupiny)?

Přihlásila jsem se jako dobrovolník do programu EHMK.

6) Jak dlouho se této činnosti věnujete? Jeden a půl roku.

7) Jak často dobrovolnou činnost vykonáváte?

Podle potřeby EHMK. Zatím jsem se zúčastnila asi 7 akcí.

8) Co Vás vedlo k rozhodnutí stát se dobrovolníkem?

Potřeba užitečně prožít volný čas a event. poskytnout své bohaté zkušenosti ve styku s lidmi.

9) Co Vám dobrovolnictví přineslo?

Dobrý pocit z vykonané práce, seznámení se zajímavými lidmi.

10) Jak vnímá vaše okolí, že působíte jako dobrovolník?

To je zajímavá otázka. Většina lidí se diví, proč to dělám. Někteří to oceňují, ale mnozí si myslí, že nás město zdarma využívá, zatímco za tuto práci jsou placeni zaměstnanci EHMK. Záleží asi na tom, zda dotyčný je sebestředný sobec, nebo je ochoten udělat něco pro druhé.

11) Vnímáte, že svou činností ovlivňujete své okolí?

Zatím ne.

12) Změnilo dobrovolnictví Vaše životní názory a postoje?

Ne. Moje životní názory a postoje jsou lety prověřené, nemám, co bych na nich změnila. Jsem ráda ve společnosti lidí a nikdy jsem neměla problém, udělat něco pro dobrou věc.

13) Vlastní zkušenost.

Aby město Plzeň uspělo v roce 2015 jako Evropské hlavní město kultury, bude třeba daleko více dobrovolníků. Angažovanost Plzeňanů je zatím velmi vlažná. Snažím se o tom mluvit s přáteli, bohužel většina si myslí, že to má pro ně někdo připravit a oni se budou jen dívat. Tento postoj je třeba změnit. Doufám, že se to managementu EHMK i všem přispěvatelům včetně nás dobrovolníků, podaří prolomit.

Příloha 20: Animátorský kurz

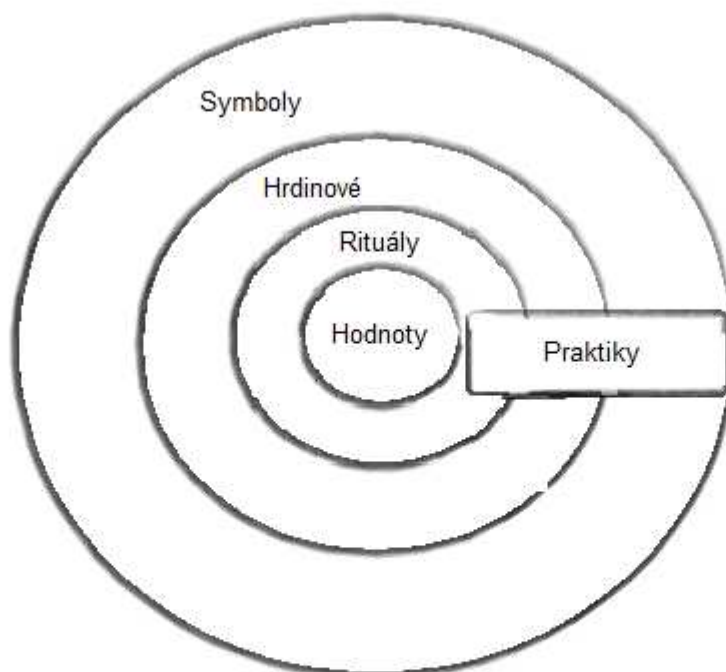
Rozvržení kurzu

- 3 víkendy za rok, 3 letý cyklus
- **zkušební praxe** v sal. Zařízení

1. rok PŘÍPRAVA NA SLUŽBU	1	kdo je to salesiánský animátor? přínos křesťanství pro výchovu
	2	základy psychologie
	3	základy pedagogiky
2. rok ZAPOJENÍ DO SLUŽBY prohloubená příprava na vedoucího tábora	4	základní právní a hygienické předpisy organizační a programová příprava akce
	5	dramaturgie a scénáristika základy hospodaření
	6	základní pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví při práci s dětmi a mládeží zdravověda
3. rok DOPROVÁZENÍ VE SLUŽBĚ	7	pedagogika zážitku, hry týmová spolupráce, styly řízení
	8	biblistika pedagogika zážitku praktická zkouška
	9	etika animátorství jako životní styl povolání a duchovní život závěrečná ústní zkouška

Rozvržení kurzu. *Sadba, Salesiánská asociace Dona Bosca*[online]. Poslední změna 2014 [cit. 3.2.2014]. Dostupné z: <http://www.sadba.org/programy/animatori/rozvrzeni-kurzu/>.

Příloha 21:Obr. č. 2: „Cibulový diagram: úrovně projevů kultury.“¹²⁸

¹²⁸(HOFSTEDE, 1999, s. 9)

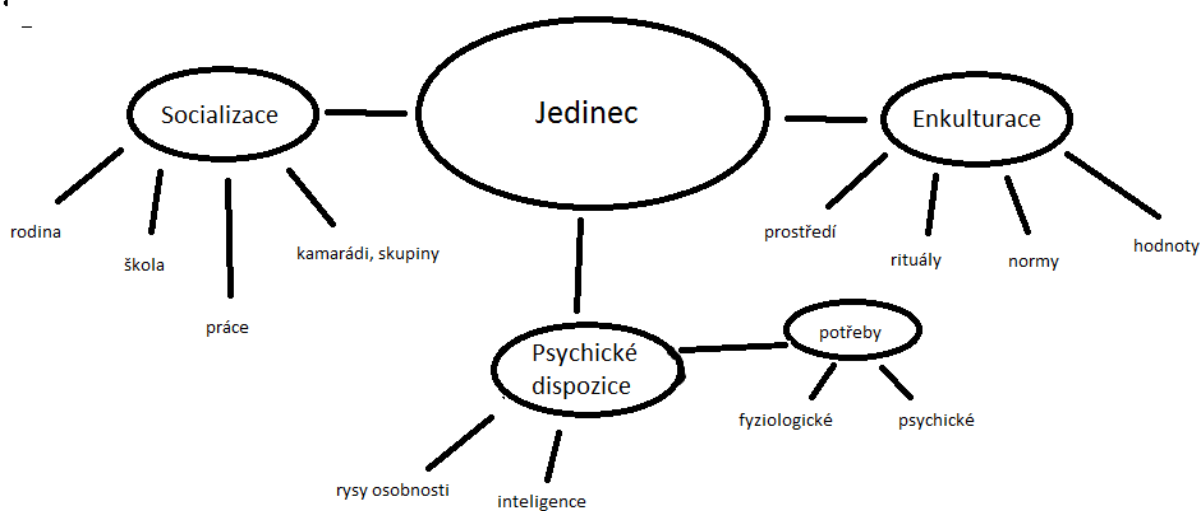
Příloha 22:Obr. č. 3: „Tři úrovně v lidském mentálním naprogramování.“¹²⁹

¹²⁹ (HOFSTEDE, 1999, s. 7)

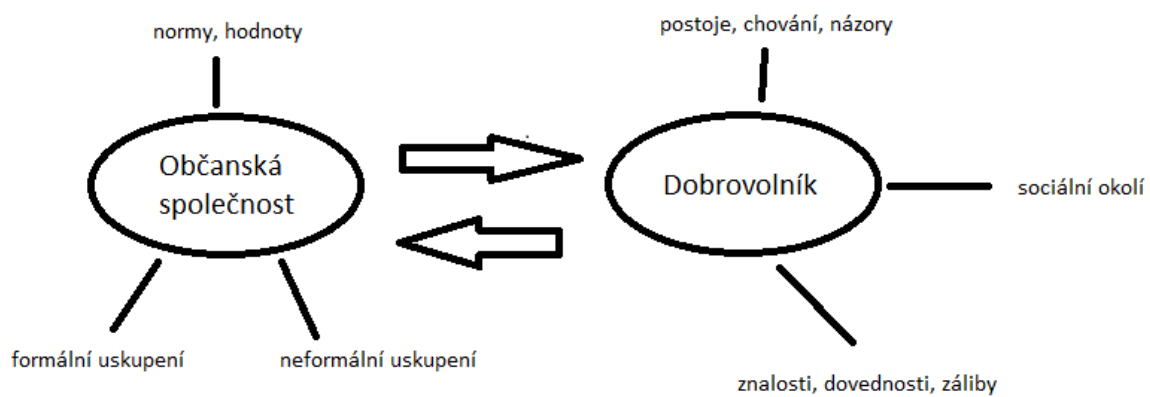
Příloha 23: Obr. č. 4: „Schéma č. 1“

Vnitřní motivace

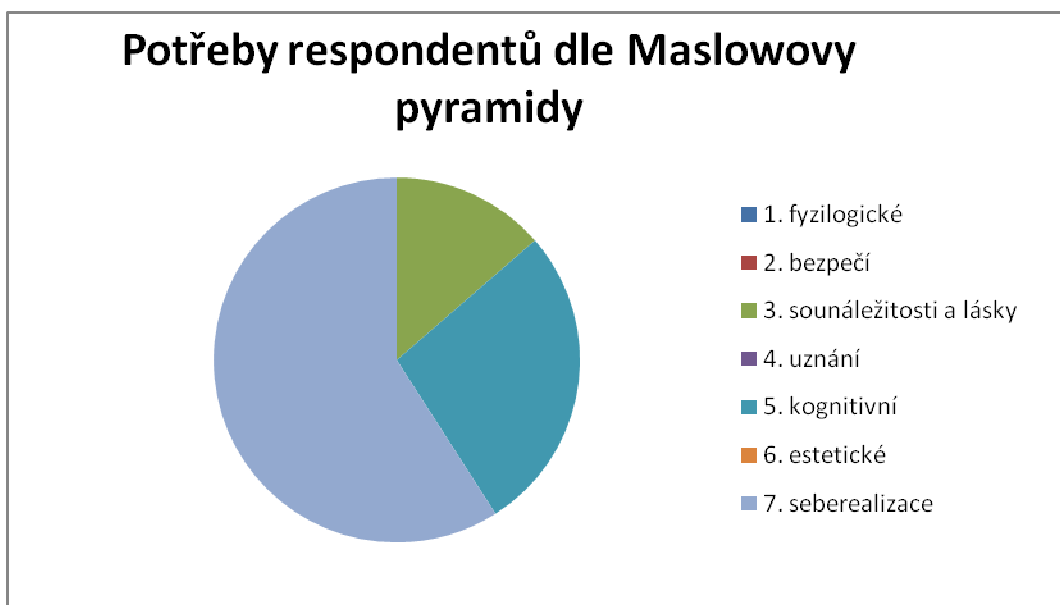
Vlastní zpracování

Vztah občanské společnosti a dobrovolníka

Vlastní zpracování

Příloha 25: Obr. č. 6: Graf „Potřeby respondentů dle Maslowovy pyramidy“

Vlastní zdroj

Příloha 26: *Smlouva o dobrovolnické činnosti*

MÜLLEROVÁ, M: *Dokumenty. Smlouvy. Kontakty... a vše, co využijete v praxi.* [dokument na DVD].

Smlouva o dobrovolnické činnosti. Praha: NIPOS, 2011.

**Smlouva o dobrovolnické činnosti v /DOPLNIT/
podle §51 Občanského zákoníku**

Smluvní strany:

11.1 Název organizace: /DOPLNIT/

11.2 se sídlem: /DOPLNIT/

11.3 IČ: /DOPLNIT/

11.4 bankovní spojení: /DOPLNIT/

11.5 č.ú.: /DOPLNIT/

11.6 jednající statutárním orgánem//zastoupena: /DOPLNIT/

(dále jen „Zkratka instituce“)

a

pan/paní: /DOPLNIT/

datum narození: /DOPLNIT/

č. pasu: /DOPLNIT/

adresa: /DOPLNIT/

stát: /DOPLNIT/

(dále jen „dobrovolník“)

uzavírají zdola uvedeného dne, měsíce a roku

smlouvu o dobrovolnické činnosti

1. Smluvní strany uzavírají smlouvu o dobrovolnické činnosti v /DOPLNIT/.
2. Dobrovolnická činnost proběhne v době od /DOPLNIT/do /DOPLNIT/ v celkovém rozsahu /DOPLNIT/ hodin. Dobrovolník bude činnost vykonávat zpravidla /DOPLNIT/hodin denně na oddělení /DOPLNIT/ (dále „oddělení“). Zkratka instituce sdělí dobrovolníkovi rozvrh jeho činnosti nejméně /DOPLNIT/kalendářních dnů předem.
3. Dobrovolnická činnost je činnost vykonávaná dobrovolníkem osobně. Dobrovolníkovi nenáleží odměna za jeho činnost. Dobrovolníkovi přísluší úhrada účelně vynaložených a doložených nákladů, které mu vznikly při činnosti vykonávané z pokynu Zkratka instituce.
4. Zkratka instituce dobrovolníka pověří takovou činností, aby se seznámil/a s chodem výše uvedeného oddělení. S vědomím edukativního či filantropického významu činnosti bude Zkratka instituce vycházet dobrovolníkovi vstříc při naplňování jeho osobních preferencí.
5. Zkratka instituce seznámí dobrovolníka s bezpečnostními a protipožárními předpisy a předpisy o ochraně zdraví při práci. Dobrovolník je povinen tyto předpisy při své činnosti dodržovat.
6. Zkratka instituce pověří /DOPLNIT/(supervizora) vedením dobrovolnické činnosti během celého jejího průběhu.
7. Po skončení spolupráce dodá Zkratka instituce stručné zhodnocení činnosti dobrovolníka a potvrzení, že dobrovolnická činnost byla vykonána.
8. Zkratka instituce nehradí zdravotní pojištění dobrovolníka.
9. Dobrovolník má povinnost zachovávat mlčenlivost o všech osobních údajích, se kterými v průběhu své činnosti v Zkratka instituce přijde do

kontaktu podle zákona č. 100/2000 Sb. a povinnost zachovávat mlčenlivost o veškerých skutečnostech, představujících obchodní tajemství dle § 17 a násl. obchodního zákoníku. Uvedený závazek trvá i po ukončení činnosti dobrovolníka, nejdéle však po dobu /DOPLNIT/ let.

10. Dobrovolník odpovídá Zkratka instituce za škodu, kterou způsobil svým zaviněním. Byla-li škoda způsobena také zaviněním příkazce, nese příkazce škodu poměrně. Zkratka instituce odpovídá dobrovolníkovi za škodu, která mu byla způsobena v souvislosti s výkonem sjednaných činností. Byla-li škoda způsobena také zaviněním dobrovolníka, nese škodu poměrně. O zavinění dobrovolníka se jedná zejména v případě, že poruší předpisy, s nimiž byl podle odst.5 této smlouvy seznámen.
11. V případě, že se dobrovolník nebude řídit touto smlouvou (zejména nebude časový harmonogram činnosti), poruší vnitřní předpisy Zkratka instituce, o kterých bude informován, nebo nebude provádět zadané úkoly odpovědně, má Zkratka instituce právo odstoupit od této smlouvy. Odstoupení je účinné ode dne, kdy je dobrovolníkovi předáno nebo doručeno druhou smluvní stranou sdělení o odvolání.
12. Dobrovolník má právo vypovědět tuto smlouvu s platností od předání nebo doručení výpovědi druhé smluvní straně; dobrovolník je však povinen informovat o svém rozhodnutí svého supervizora aspoň 2 dny předem.
13. Nestanoví-li tato smlouva jinak, řídí se právní vztahy s ní vyplývající ustanoveními občanského zákoníku.
14. Tato smlouva je vyhotovena ve dvou exemplářích, z nichž každá strana obdrží jedno vyhotovení.

Smluvní strany prohlašují, že s obsahem smlouvy souhlasí, a na důkaz toho připojují své podpisy.

Datum /DOPLNIT/

Za /DOPLNIT název organizace/

Jméno a příjmení /DOPLNIT/

Podpis:

Dobrovolník:

Jméno a příjmení **DOPLNIT**

Příloha 27: Smlouva o dobrovolné službě

MÜLLEROVÁ, M: *Dokumenty. Smlouvy. Kontakty... a vše, co využijete v praxi.* [dokument na DVD]. Smlouva o dobrovolné službě. Praha: NIPOS, 2011.

SMLOUVA O SPOLUPRÁCI

v rámci Akreditace Dobrovolnická služba v muzeu a knihovně

(akreditována u MV ČR podle § 6 odst. 2 zák. č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonůpod Č.j.: MV-94842-8/OP-2010)

Článek I. - Smluvní strany

1) PŘIJÍMAJÍCÍ ORGANIZACE:

Knihovna - název

Adresa

zastoupena: *jméno, funkce*

kontaktní osoba – pověřený koordinátor na pracovišti: *jméno, funkce*

(dále jen „přijímající organizace“)

2) DOBROVOLNÍK / DOBROVOLNICE

Jméno, příjmení: (dále jen dobrovolník)

trvale bytem: ... 400 11 Ústí nad Labem.....

rodné číslo:

kontaktní údaje: adresa pro doručování, tel. číslo, e-mail:

.....

.....

a

3) VYSÍLAJÍCÍ ORGANIZACE :

Dobrovolnické centrum, o.s., www.dcul.cz

Prokopa Diviše 1605/5, 400 01 Ústí nad Labem, IČ: 70225842

**Zastoupená statutárním zástupcem: Mgr. Lenkou Černou,
předsedkyní Rady sdružení**

**Koordinátor na pracovišti: Mgr. Lenka Černá, tel.: 606 512 905, e-
mail: lenka@dcul.cz**

(dále jen „vysílající organizace“)

Článek II. - Předmět smlouvy

*11.7 Předmětem smlouvy je závazek vysílající organizace Dobrovolnické centrum, o.s. umožnit dobrovolníkovi za níže stanovených podmínek výkon dobrovolnické služby pro potřebu přijímající organizace **knihovna** na straně jedné a závazek dobrovolníka vykonávat dobrovolnickou službu svědomitě, pečlivě a bez nároku na odměnu na straně druhé. Přijímající organizace se zavazuje vytvořit pro dobrovolnickou službu optimální podmínky v duchu této smlouvy na straně třetí. Dobrovolnické centrum, o.s. má uzavřenou smlouvu o spolupráci s přijímající organizací v rámci Akreditace Dobrovolnické služby pro muzeum a knihovnu. Dále má v přijímající organizaci pověřeného koordinátora, který dobrovolníka přijímá do organizace,*

zaškoluje ho například v oblasti BOZP a seznamuje s dalšími vnitřními předpisy pro další potřeby přijímající organizace.

Článek III. - Podmínky pro účast v dobrovolnické službě

3. 1. Hlavní náplní dobrovolnické služby jsou tyto

činnosti:.....

.....
.....
.....
.....

3. 2. Dobrovolník bere na vědomí, že dobrovolnickou službu vykonává bez nároku na finanční odměnu.

3. 3. Dobrovolník nebude po dobu výkonu dobrovolnické služby ubytován.

3. 4. Dobrovolníkovi nevzniká po dobu výkonu dobrovolnické činnosti nárok na stravování a úhradu cestovních nákladů spojených s přesunem do místa výkonu dobrovolné činnosti.

3. 5. Dobrovolník se zavazuje k účasti na předvstupním proškolení či výcviku. Přijímající organizace se zavazuje k poskytnutí informací o možných rizicích spojených s výkonem dobrovolnické služby, o zásadách bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Dobrovolník se účastní supervizních či evaluačních setkání dle režimu přijímající organizace, případně svou neúčast předem omluví, přičemž si se zástupcem přijímající organizace domluví náhradní formu těchto aktivit.

3. 6. Smluvní strany se dále dohodly takto:

- vysílající organizace uhradí veškeré výdaje spojené s nezbytnou přípravou dobrovolníka,
- dobrovolník se zavazuje vrátit poměrnou část výdajů vynaložených vysílající organizací, pokud dobrovolnickou službu z jiných než zřetelně hodných důvodů ukončí nebo se v přijímající organizaci po sjednání odmítne do výkonu dobrovolnické služby zapojit,
- dobrovolníkovi nebude poskytnuto kapesné,
- dobrovolník nebude vybaven ochrannými či pracovními prostředky - pomůckami,
- časový rozsah, rozvrh i druh zvolené činnosti podléhá dohodě dobrovolníka s přijímající organizací.

Článek IV. - Trvání smlouvy a ukončení dobrovolnické služby

4. 1. Smlouva se uzavírá na dobu 6 měsíců se čtrnáctidenní výpovědní dobou bez nutnosti udání důvodu.

4. 2. Dobrovolník se zavazuje, že plánované ukončení služby nahlásí nejpozději 14 dnů před ukončením dobrovolnické služby pověřené koordinátorce přijímající organizace.

4. 3. Dobrovolník se zavazuje, že v případě potřeby dřívějšího či nenadálého ukončení dobrovolnické služby bude především usilovat o plynulé a ohleduplné ukončení vztahů navázaných s konkrétním klientem či klienty.

11.7.1.1 Článek V. - Odpovědnost za škodu

5.1. Vysílající organizace uzavře nejpozději ke dni zahájení dobrovolnické služby u komerční pojišťovny HVP, a.s., pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo zdraví, kterou dobrovolník při výkonu dobrovolnické činnosti způsobí, nebo mu bude při výkonu dobrovolnické služby způsobena.

5.2. Dobrovolník podpisem smlouvy vyjadřuje souhlas s použitím svého rodného čísla a adresy trvalého bydliště pro potřeby uzavření pojistné smlouvy.

5.3. Dobrovolník, který nesouhlasí, protestuje či není spokojen s kvalitou poskytované služby nebo s prací pracovníka přijímající organizace nebo vysílající organizace, má právo podat stížnost. Stížnost může být podána ústně či písemně; vyřizování stížnosti se řídí Směrnicí DC S 18 – Vyřizování stížností.

Článek VI. - Souhlas s pořizováním fotodokumentace

Dobrovolník **SOUHLASÍ** x **NESOUHLASÍ** (*zaškrtněte*) s pořizováním fotodokumentace dobrovolnické služby pro účely mediální prezentace přijímající a vysílající organizace.

11.7.1.2 Článek VII. - Závěrečná ustanovení

7.1. Smluvní strany se zavazují, že budou zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, na něž se vztahuje zákon o ochraně osobní údajů č. 101/2000Sb.

7.2. V otázkách touto smlouvou výslovně neupravených se strany řídí příslušnými ustanoveními zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, popř. zákonem č. 40/1964 Sb. (občanský zákoník) v platném znění, a dalšími relevantními právními normami.

7.3. Nedílnou součástí smlouvy jsou následující **přílohy**:

1. Kodex dobrovolníka

2. Prohlášení o mlčenlivosti

7.4. Veškeré změny a dodatky k této smlouvě vyžadují písemnou formu. Smluvní strany prohlašují, že tuto smlouvu uzavřely svobodně a vážně a na důkaz toho připojují vlastnoruční podpisy.

.....

Za přijímající organizaci

.....

Dobrovolnické centrum, o.s.

Předsedkyně Rady sdružení

Mgr. Lenka Č e r n á

.....

Dobrovolník

V dne

